

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

KENT ÖLÇEĞİNDE KULLANICI ALGISI, YEREL
ÖZELLİKLER ve ÖNERİLER: KUZEY KIBRIS'TA
GÜZELYURT KENTİ ÖRNEĞİ

DOKTORA TEZİ

Atiye BIÇAK ÖZAL

Lefkoşa
Ocak, 2025

ATIYE BIÇAK ÖZAL

KENT ÖLÇEĞİNDE KULLANICI ALGISI, YEREL
ÖZELLİKLER ve ÖNERİLER: KUZEY
KIBRIS' TA GÜZELYURT KENTİ ÖRNEĞİ

DOKTORA TEZİ

2025

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

KENT ÖLÇEĞİNDE KULLANICI ALGISI, YEREL
ÖZELLİKLER ve ÖNERİLER: KUZEY KIBRIS'TA
GÜZELYURT KENTİ ÖRNEĞİ

DOKTORA TEZİ

Atiye BIÇAK ÖZAL

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Zihni TURKAN

Lefkoşa
Ocak, 2025

Onay

Atiye BIÇAK ÖZAL tarafından hazırlanan “Kent Ölçeğinde Kullanıcı Algısı, Yerel Özellikler ve Öneriler: Kuzey Kıbrıs'ta Güzelyurt Kenti Örneği” başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili Mimarlık Anabilim Dalında Doktora Tezi olarak 07.01.2025 tarihinde kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı
Jüri Başkanı:	Prof. Dr. Asu Tozan
Jüri Üyesi:	Prof. Dr. M. Harun Batırbaygil
Jüri Üyesi:	Prof. Harun Özer
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Can Kara
Danışman:	Prof. Dr. Zihni Turkan

Anabilim Dalı Başkanı Onayı

İmza

.....
.....
.....
.....
.....

04.10.2025

.....
.....

Prof. Dr. Zihni Turkan

Anabilim Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer

YAKIN DOĞU
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ
04.10.2025
Enstitü Müdürü

12

Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Atiye Bıçak Özal

07/01/2025

Teşekkür

Bu araştırmada bana çok değerli bilgi ve önerileriyle araştırmamın şekillenmesinde yardımcı olan değerli hocam Prof. Dr. Mehmet Harun Batırbaygil'e; Ayrıca, çalışmamın diğer tüm aşamalarında çok değerli bilgi ve önerileriyle sağladığı katkılarından dolayı değerli tez danışmanım Prof. Dr. Zihni Turkan'a; beni her zaman destekleyen ve yanımda olan eşim Sertan Özal'a teşekkürü bir borç bilirim.

Atiye Bıçak Özal

Özet

Kent Ölçeğinde Kullanıcı Algısı, Yerel Özellikler ve Öneriler: Kuzey Kıbrıs'ta Güzelyurt Kenti Örneği

Bıçak Özal Atiye

Yüksek Lisans/Doktora, Mimarlık Anabilim Dalı

Ocak 2025, 97 sayfa

Kuzey Kıbrıs'ta son yıllardaki fiziki, ekonomik ve nüfus yapısındaki değişim ile gelişimler, kentlerin ölçeği ile kent yaşamını korumaya yönelik düşüncelerin oluşumuna neden teşkil etmiştir. Yerleşimlerin yerel özellikleri korunarak yaşam kalitesinin geliştirilmesi arayışları, çözüm önerilerinin yansımaları Yavaş Şehir (Cittaslow) pratiğine yönlendirmektedir. Bu anlayışla yerel özellikleri kapsamında ürün ve üretimleri bulunan, henüz geleneksel yaşamı terk etmemiş yerleşimlerden sırayla; Yeniboğaziçi, Lefke, Mehmetçik, Geçitkale ve Tatlısu yavaş şehir olmuşlardır. Bu çalışmada, anılan yönelişlerden yola çıkarak Güzelyurt ilçesinin incelenmesi ve öneriler geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu yönde kentin mevcut fiziki durumu analiz edilmiştir ve kamuoyunun algıları üzerinden de hareketin ilkelerine yönelik müdahale alanlarına ilişkin yaklaşımlar yapılmıştır. Araştırmamızda, literatür taraması ve alan çalışması kapsamında fiziki analizler ile anket çalışmasını içeren nitel ve nicel yöntemler kullanılmıştır. Gerçekleştirilen araştırmalar ve çalışmalar neticesinde Güzelyurt kentinin, konumu, fiziki yapısı, nüfusu, ulaşım olanakları ve tarıma elverişli topoğrafyası, buranın bir yavaş şehir olabilmesi için önemli bir etken olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca kent ile ilgili yaptığımız tüm analizler ve katılımcıların değerlendirmelerine ait sonuçlar da kentin Cittaslow kriterlerine uyum sağladığını göstermektedir. Güzelyurt'un yavaş şehir kimliğine kavuşması, buranın hem sosyal hem de ekonomik açılarından gelişimini sağlayacak, ayrıca bölgenin geleneksel ve yerel ürün ve üretimlerinin yaşatılıp geleceğe aktarılmasına neden olacaktır.

Anahtar kelimeler: kent algısı, yavaş şehir, Kuzey Kıbrıs, Güzelyurt

Abstract

User Perception, Local Characteristics and Suggestions at the Urban Scale: The Example of Güzelyurt City in Northern Cyprus

BıçakÖzal, Atiye

MA/ PhD, Department of Architecture

January 2025, 97 pages

In Northern Cyprus, the changes and developments in the physical, economic, and demographic structures in recent years have led to the formation of ideas aimed at protecting the scale of cities and urban life. The search for improving the quality of life by preserving the local characteristics of the settlements directs the reflection of solution proposals to the Slow City (Cittaslow) practice. With this understanding, Yeniboğaziçi, Lefke, Mehmetçik, Geçitkale, and Tatlısu, which have products and productions within the scope of their local characteristics and have not yet abandoned traditional life, have become slow cities. This study aims to examine the Güzelyurt district and develop suggestions based on the aforementioned trends. In this direction, the current physical condition of the city has been analyzed and approaches have been made regarding the intervention areas regarding the principles of the movement based on the perceptions of the public. In our research, qualitative and quantitative methods including physical analyses and surveys were used within the scope of literature review and field work. As a result of the research and studies carried out, the location, physical structure, population, transportation facilities, and agriculturally suitable topography of Güzelyurt city show that it is an important factor for it to become a slow city. In addition, all the analyses we have conducted regarding the town and the results of the evaluations of the participants show that the city complies with the Cittaslow criteria. Güzelyurt gaining the slow city identity will ensure the development of this place both socially and economically, and will also ensure that the traditional and local products and productions of the region are kept alive and transferred to the future.

Keywords: urban perception, slow city, Northern Cyprus, Güzelyurt,

İçindekiler

Onay Sayfası	I
Etik İlkeler Uygunluk Beyanı	II
Teşekkür	III
Özet	IV
Abstract	V
İçindekiler	VI
Tablolar Listesi / Şekiller Listesi	VIII
Kısaltmalar	IX

BÖLÜM I

Giriş.....	1
Problem Durumu	3
Araştırmanın Amacı	4
Araştırmanın Önemi	5
Sınırlılıklar.....	5
Tanımlar	6

BÖLÜM II

Kavramsal Temeller Ve İlgili Araştırmalar	8
Kavramsal Temeller	8
Kent İmgesi ve Bileşenleri.....	8
Cittaslow... ..	11
Kuzey Kıbrıs'ta Cittaslow Uygulamaları	16
Güzelyurt (Morphou)	29
Mekan Dizimi	31
Mekansal Yapı Çözümlemeleri	36
İlgili Araştırmalar	37

BÖLÜM III

Yöntem.....	40
Araştırma Modeli	40
Çalışma Grubu.....	40
Veri Toplama Araçları.....	40
Verilerin Analizi ve Yorumlanması	41
Çalışmanın Planı.....	42
Araştırma Planı ve Süreci.....	43

BÖLÜM IV

Güzelyurt Kenti Analizi	44
Güzelyurt Kenti Fiziki Çözümlemeleri	44
Araştırma Anketi	54
Anket Dökümleri	59
Görüşme ve Yol Tarifleri	71
Güzelyurt Kenti Mekan Dizimi Analizi.....	74

BÖLÜM V

Değerlendirme.....	77
--------------------	----

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER	80
Sonuç	80
Öneriler	81
Kaynakça.....	84
Ekler	88

Tablolar Listesi

	Sayfa
Tablo 1. Araştırma süreci tablosu	43
Tablo 2. Cittaslow kriterleri	55
Tablo 3. Anket soruları ve ham yanıtlar	57
Tablo 4. Cittaslow kriterlerinin anket soruları ile eşleştirilmesi	58
Tablo 5. Görüşme ve yol tarifleri yanıtlar tablosu	71

Şekiller Listesi

	Sayfa
Şekil 1. Kuzey Kıbrıs'ta Cittaslow yerleşimleri	16
Şekil 2. Yeniboğaziçi köyü.....	17
Şekil 3. Yeniboğaziçi köy pazarı	18
Şekil 4. Yeniboğaziçi Cittaslow binası.....	18
Şekil 5. Lefke'nin kuşbakışı görüntüsü	19
Şekil 6. Lefke'de hurma bahçeleri	20
Şekil 7. Lefke'de hurma festivali	20
Şekil 8. Dervişe & Mehmet Konak Butik Otel	21
Şekil 9. Mehmetçik köyünün panoramik fotoğrafı	21
Şekil 10. Mehmetçik köyünün üzüm üretimi	22
Şekil 11. Mehmetçik köyü geleneksel üzüm festivalinden	23
Şekil 12. Geçitkale köyünün panoramik fotoğrafı	24
Şekil 13. Geçitkale Archangelos Michael Kilisesi	24
Şekil 14. Geçitkale el sanatları atölyeleri.	25
Şekil 15. Tatlısu köyünün panoramik fotoğrafı	26
Şekil 16. Tatlısu da lavanta üretimi	27
Şekil 17. Tatlısu ot festivali	27
Şekil 18. Tatlısu da restore edilen Cam Teras Su Değirmeni	28
Şekil 19. Tatlısu Doğa Bilgi Merkezi	28
Şekil 20. Kıbrıs haritasında Güzelyurt	29

Şekil 21. Güzelyurt Kenti haritası	29
Şekil 22. Tarihte Güzelyurt Tren İstasyonu (1905-1951)	30
Şekil 23. Güzelyurt'ta narenciye bahçeleri	30
Şekil 24. Güzelyurt'un mahalle, cadde ve sokakları	45
Şekil 25. Güzelyurt'ta ana yollar	46
Şekil 26. Güzelyurtdoku planı (doluluk, boşluk) haritası	47
Şekil 27. Güzelyurt'ta binaların zemin kat kullanımları	48
Şekil 28. Güzelyurt'ta binaların üst kat kullanımları	49
Şekil 29. Güzelyurt'ta binaların durumu	50
Şekil 30. Güzelyurt'ta bina yapım sistemleri	51
Şekil 31. Güzelyurt'takat yükseklikleri	52
Şekil 32. Güzelyur'ta korunan ve korunması önerilen binalar	53
Şekil 33. Güzelyurt'ta yeşil alanlar	54
Şekil 34. Slovin calculator	55
Şekil 35. Soru 1	59
Şekil 36. Soru 2	60
Şekil 37. Soru 3	60
Şekil 38. Soru 4	61
Şekil 39. Soru 5	61
Şekil 40. Soru 6	62
Şekil 41. Soru 7	62
Şekil 42. Soru 8	63

Şekil 43. Soru 9	63
Şekil 44. Soru 10	64
Şekil 45. Soru 11	64
Şekil 46. Soru 12	65
Şekil 47. Soru 13	65
Şekil 48. Soru 14	66
Şekil 49. Soru 15	66
Şekil 50. Soru 16	67
Şekil 51. Soru 17	67
Şekil 52. Soru 18	68
Şekil 53. Soru 19	68
Şekil 54. Soru 20	69
Şekil 55. Soru 21	69
Şekil 56. Soru 22	70
Şekil 57. Soru 23	70

Haritalar Listesi

	Sayfa
Harita 1. Güzelyurt Kenti'nin bütünleşme (entegrasyon) analizi	74
Harita 2. Güzelyurt Kenti'nin seçim (choice) analizi.....	75
Harita 3. Güzelyurt Kenti'nin bağlantı (connectivity) analizi.....	76

BÖLÜM 1

Giriş

Bu bölümde araştırmamızla ilgili genel bilgiler aktarılmış; çalışmanın problem durumu, amacı, önemi, sınırlılıkları belirtilmiş ve çalışmamızda bulunan önemli kavramlar açıklanmıştır.

Kentsel tasarım, kentlerin doğal, tarihi, kültürel, sosyal ve ekonomik özellikleri temelinde, kapalı mekânları, kamusal açık alanları, ulaşım ağları ve altyapı unsurlarını içeren düzenlemeleri kapsamaktadır. Bu düzenlemeler, bütüncül bir yaklaşım ve disiplinler arası olarak gerçekleştirilmektedir. Kent imgesi, insan ve mekân arasındaki etkileşimin duyu, algı, biliş süreçlerinden ve Kent'in çevre ile ilgili zihinsel deneyimlerinden oluşmaktadır. Gestalt kuramcıları, duyuların bireyin çevresini algılamasına yardımcı olduğunu söylüyor. Sürecin ilk aşaması evrenselidir ve değerlendirme kriterlerine göre çevresel verilerle değerlendirilmektedir. Duyumsal süreçten farklı olarak, algı ve biliş, insan ve çevre arasındaki etkileşimin ikinci aşamasıdır. Bu değişikliğin ana nedeni, insanların duyuları yoluyla elde ettikleri bilgilerdir. Yaş, cinsiyet, eğitim vb. kişisel farklılıklar, değerlendirme süreçlerini etkilemektedir (Kaya, ve Akdemir, 2021).

Dünyada kentsel dönüşüm düşüncesi 'cittafast' olarak değerlendirilmekte ve kentte çevresel etkilerin en aza indirildiği yavaş şehir olgusu ile yeni bir bakış olarak Cittaslow uygulaması gündeme gelmektedir. Cittaslow hareketi, kentlerin yerleşim alanlarını benimseyen, kimliklerine, özlerine, kültürel ve yerel değerlerine önem vererek kentlilerin yaşam kalitesini artırmaya yönelik bir uygulamadır. Dünyada 1999 yılında İtalya'da ortaya çıkmış olan yavaş şehir kavramı, hızla yayılmış ve günümüze kadar üçyüze yakın kent yavaş şehre dönüştürülmüştür. Yedi başlık altında toplanan Cittaslow kriterleri; 1.Çevre Politikaları, 2.Altıyapı Politikaları, 3.Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları, 4.Tarım,Turizme, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar, 5.Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim ile İlgili Planlar, 6.Sosyal Uyum Politikaları ve 7. Ortaklıklara İlişkin Politikalarıdır. Son yıllarda dünyada oldukça önem kazanan Cittaslow çalışmaları, Kuzey Kıbrıs'ta da benimsenerek Lefke ilçe merkezi ile Geçitkale, Mehmetçik, Tatlısu ve Yeniboğaziçi köylerinde uygulamaya konmuştur.

Kuzey Kıbrıs'ta Cittaslow kriterlerine uygun olarak; Yeniboğaziçi 2015, Lefke 2015, Mehmetçik 2016, Geçitkale 2018 ve Tatlısu 2019 yılında yavaş şehir olmuşlardır. Yerleşimler Cittaslow olduktan sonra üreticilerin yerel ürünlerin tanıtımını ve satışını gerçekleştirebilmeleri için periyodik pazarlar ve eko günleri düzenlenmeye başlanmıştır. Kadınlara destek olma amacı ile yerel el sanatları ve ev yapımı ürünlerinin üretilebilmesi için köylerde kadın dernekleri ve üretim atölyeleri kurulmuştur. Köylerde sıfır atık felsefesi uygulanarak, teneke, atık sıvı yağlar, araç motor yağları, piller ve yeşil atıklar ayrı ayrı toplanarak, ayrıştırılıp yeniden dönüştürülmeye başlanmıştır. Tarihi binalar restore edilerek yeniden işlevlendirilmiştir. Ayrıca yenilenebilir enerji kaynaklarından güneş enerjisinden yararlanmak için gerekli teknik donatılar faaliyete geçirilmiştir.

Kıbrıs'ın güney batısında yer alan ve kuruluş tarihi antik döneme dayanan Güzelyurt, geçmişte yoğun Kıbrıs'lı Rum nüfusu ile bir kasaba kimliğine sahip iken Kıbrıs'ın 1974 yılında kuzey ve güney olarak bölünmesi sonrasında buraya yerleşen yoğun Türk nüfus ile kasaba kimliğini aşmış ve 1998 yılında ilçe olarak kentsel gelişim sürecine girmiştir. Akdeniz iklim koşullarının hükümsürdüğü Güzelyurt, Kıbrıs'ın İngiliz döneminin (1878-1960) başlangıcından itibaren Kıbrıs'ın narenciye merkezi olmuş ve bu kimliğini günümüze kadar sürdürmüştür. Verimli topraklarında yetişen ürünleriyle adanın önemli bir tarım bölgesi olan Güzelyurt günümüzde bünyesinde barındırdığı iki adet üniversite ile gelişimine devam etmektedir.

Mekansal örgütlenmeyi şekillendiren süreçleri ve ilgili sosyal anlamları kavramak, mekan dizimi olarak bilinir. Yapı ve kent ölçeğinde oluşturulmuş çevrenin mekanı biçimleyen özelliklerin tanımlanması ve analiz edilmesi amacıyla, mekan dizimi olarak bilinen bir teknik bütünü geliştirilmiştir ve teori ile desteklenmektedir. İnsanın zihnindeki mekanın yansıması olarak isimlendirebileceğimiz deneyimlere duyarlı olmak, mekan diziminin en önemli özelliğidir.

Kentlerin silinen ve yeniden yazılan belleği, toplumun kültürel kimliğidir. Geçmiş ve geleceği birbirine bağlayan, mekan, zaman ve insan izleri, yapıların özgün halini kaybetmesine sebep olmaktadır. Yeniden kullanım, mekansal kullanımın dönüşümüyle ifade bulmaktadır. Bu bağlamda çalışmamızda, mekansal

yapı çözümlemeleri yöntemi ile Güzelyurt kentinin kapalı ve açık mekanları ile ilgili analizler yapılmıştır.

Araştırma, nitel ve nicel metodlar bir arada kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama yöntemi ve veri analizi ile yorumlanması ve araştırma planı ve süreci ile ilgili bilgiler aktarılmış ve araştırma süreci tablo olarak da gösterilmiştir.

Çalışmamızın Güzelyurt Kenti Analizi kapsamında, Güzelyurt kenti fiziki çözümlemeleri yapılarak, araştırma anketi oluşturulmuş ve anket dökümleri ile sonuçlar elde edilmiş; görüşme ve yol tarifleri analizleri yapılmıştır. Anket çalışması kapsamında; Güzelyurt halkının, kentin kullanıcıları olarak fiziki yapı, hizmetler, ulaşım ve trafik, iletişim, kamusal alanlar ve yerel özellikler hakkında görüş ve değerlendirmeleri tesbit edilmiştir. Anket sonucu ile de Güzelyurt halkının kent algısı belirlenerek kentin yavaş şehir dönüşümü için saptamalar ortaya çıkarılmıştır.

Daha sonra araştırma kapsamında yapılan anketin sonuçlarına ait fiziki çözümlemelerin, anket dökümlerinin ve mekan dizimi analizlerinin elde edilen sonuçları irdelenerek değerlendirilmiştir.

Yaptığımız değerlendirmeler sonucunda ortaya çıkardığımız sonuçlar doğrultusunda ise Güzelyurt kentinin yavaş şehire dönüşebilmesi için Cittaslow kriterlerine göre öneriler sunulmuştur.

Problem Durumu

Kıbrıs'ın kuzeybatısında, başkent Lefkoşa'ya yakın bir konumda yer alan Güzelyurt (Morphou), verimli toprakları ve iklim özellikleri ile geçmişten itibaren adanın önemli bir tarım ve narenciye bölgesi olmuştur. Güzelyurt kentinin geçmişteki nüfus yapısının, 1974 yılından sonra adada yaşanan nüfus takası neticesinde göç alarak değişmesi, buraya yerleşenlerin, Güzelyurt niteliğinde bir kasaba ve köylerden gelmeleri, buranın kentsel kimlik seviyesi ile sosyal yaşamındaki gelenekselliğini etkileyip değiştirmemiştir. Güzelyurt'un özellikle merkezine ait yapısal dokusunun neredeyse tamamına yakını ise Kıbrıs'ın İngiliz dönemi ile Kıbrıs Cumhuriyeti dönemine ait adanın ilk modern mimari tarzdaki

betonarme yapılardan oluşmakta ve adanın özgün bir mimari karakteristiğini teşkil etmektedir. Kentin nüfusunun Güney Kıbrıs'tan buraya göç edenlerden oluşması ve gelecekle ilgili siyasi belirsizlikler nedeni ile uzun bir süre boyunca kentte imar faaliyetlerinin çok kısıtlı gerçekleşmesi, Güzelyurt'un fiziki yapısının gelişiminde engel oluşturmuş ve yakın yıllara kadar kent kimliğinde herhangi bir değişim olmamıştır. Son yıllarda özellikle bölgedeki yüksek öğrenim kurumlarının etkisi ile ortaya çıkan ihtiyaçlara yönelik olarak kentte imar faaliyetleri artmıştır. Ancak ekonomisi genelde tarımsal sektöre dayanan Güzelyurt, Kıbrıs'ın siyasi sorunları içindeki yeri nedeniyle halen somut bir kentsel niteliğe kavuşamamıştır. Son yıllarda dünyadaki kentsel sorunlar nedeniyle oldukça önem kazanan sakin şehir (Cittaslow) çalışmaları, Kuzey Kıbrıs'ta da benimsenerek uygulamaya konmuş ve bazı küçük ve kırsal yerleşimler, yavaş şehre dönüştürülmüştür. Güzelyurt'un Kuzey Kıbrıs'taki konumu, coğrafi özellikleri, fiziki yapı özellikleri ile kentsel niteliği, yaya ve araç ulaşım düzenleme kolaylıkları, doğa ile bütünleşme olanakları sağlayan yeşil alanları, geleneksel yaşam koşulları, bölgeye ait ürünler ile yerel / kültürel özelliklerdeki üretim olanakları gibi birçok özellik, buranın da bir yavaş şehre dönüştürülmesi için uygun nitelikleri taşıdığını göstermektedir. Bu amaçla, Güzelyurt'un kentsel analizlerini yapmak ve elde edilecek bulguları değerlendirerek kentin bir sakin şehir olabilmesi için gerçekleştirilmesi gerekli önerileri sunmak, çalışmamıza konu olarak seçilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Çağımızdaki hızlı sanayileşme nedeniyle değişen iş ve yaşam koşulları, insanları kırsal alanlardan ayrılıp kentlerde ikamet etmeye teşvik etmektedir. Bu da kentlerdeki nüfus artışına bağlı olarak, çarpık yapılaşma, trafik, altyapı sorunları gibi kentlerin fiziki yapılarında sorunlar oluşmasına neden olmaktadır. Cittaslow kavramına göre, artan kentleşme ile birlikte gelen hızlı tüketim ve hızlı iş yaşamı, hayatı sağlıklı ve keyifli şekilde sürdürmeye engel olmaktadır. Buna karşılık olarak ise dünyada yaygınlaşan yavaş şehir kavramı, insanları sakin ve doğal yaşamaya yönlendirmekte ve Cittaslow uygulamasını önemli kılmaktadır. Bu fikir doğrultusunda kentlerin; yöresel mimarilerine, yerel ürünleri ile üretimlerine, yerel yemeklerine, zanaatlarına, esnafına, geleneklerine ve göreneklerine sahip çıkması beklenmektedir. Kuzey Kıbrıs'ın Güzelyurt kenti de geçmişten itibaren coğrafi ve iklimsel koşulları ile tarımsal üretime dayalı bir yerleşim yeridir. Bir kasaba

niteliğindeki Güzelyurt'un adadaki konumu, topoğrafyası, tarımsal üretim zenginlikleri, nüfus oranı, kent kimliği ve sosyal yapısı, buranın halen Kıbrıs'ın özgün geleneksel yaşamını sürdürmesine neden oluşturmaktadır. Güzelyurt'un gerekli kentsel analizleri yapılarak elde edilecek veriler doğrultusunda Cittaslow kriterlerine ait düzenlemelerle kente yavaş şehir niteliği kazandırılması için kentin fiziki ve sosyal yapısı ile ilgili değerlendirmeler yapmak ve bu değerlendirmeler sonucunda öneriler sunmak, çalışmamızın amacını oluşturmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Güzelyurt, Kuzey Kıbrıs'ın kuzeybatısında, denize yakın verimli topraklar üzerindeki konumu ve Akdeniz iklim koşulları ile geçmişten itibaren adanın narenciye merkezi olma özelliğine sahiptir. Bunun yanı sıra, diğer tarımsal faaliyetlerle sürdürülen ve henüz tam olarak kentsel bir yaşam niteliğine kavuşamamış geleneksel kimliği, yöresel ürünleri ile üretimi, yaşamsal ve çevresel kirlilik yaratacak bir sanayisinin olmaması, Güzelyurt kentini önemli ve özel kılmaktadır. Son yıllardaki nüfus artışı ve kentsel gelişimine karşın konumu, fiziki yapısı ve üretim olanakları, buranın bir yavaş şehir olabilmesi için uygunluk arz etmektedir. Kentin ulaşımı, dokusu, yapısal durumu ve yeşil alanları gibi nitelikleri ile sakin şehir olabilecek konumda olan Güzelyurt'la ilgili kent imgesi hakkında bir araştırmanın henüz yapılmamış olması, çalışmamızı önemli kılmaktadır. Ayrıca, adadaki siyasi sorunlara bağlı olarak yerleşim sürekliliğindeki endişeler nedeni ile gerek nüfus yapısı, gerekse fiziki yapı açılarından gelişim zorluğu yaşayan kentin, önerilerimiz doğrultusunda, yapılacak düzenlemelerle kavuşacağı yavaş şehir niteliğinin, Güzelyurt'un yapısal dokusu, ulaşım olanakları, yeşil alanları gibi fiziki yapısına olumlu katkı sağlaması yanı sıra buranın ürün ve üretimleriyle Kuzey Kıbrıs'ta oluşacak niteliğinin getireceği ekonomik kazanımlarla gelişimine katkı yapacak olması da çalışmamızın önemini artırmaktadır.

Sınırlılıklar

Çalışmamızın sınırlılıkları, literatür taramasına ait bilgiler ve alan çalışması olarak iki kısımdan oluşmaktadır. Güzelyurt ile ilgili yapacağımız çalışmalar ve sonrasındaki önerilerimize temel bilgi teşkil etmek üzere öncelikle literatür taramasına dayalı olmak üzere, kavramsal temeller kapsamındaki kent imgesi ve bileşenleri, Cittaslow, Kuzey Kıbrıs'ta Cittaslow uygulamaları, Güzelyurt kenti,

mekan dizimi ve mekansal yapı çözümlemeleri hakkında gerekli bilgiler derlenmiştir. Sonrasında da yerinde gerçekleştirdiğimiz alan çalışmamız kapsamındaki Güzelyurt Kenti'nin ulaşım ağı, ana yolları, doku planı (doluluk, boşluk), zemin kat kullanımları, üst kat kullanımları, binaların durumu, yapım sistemleri, kat yükseklikleri, korunan ve korunması önerilen binalar ve yeşil alanlara ait fiziki çözümlemeleri; kentin nüfusuna dair anketör sayısını belirlemek üzere Slovin'in formülü kullanılarak hazırlanmış, 23 soru içeren algı anketi çalışmamız; kent imgesinin beş temel kategorisi olan yollar, bölgeler, düğüm/odak noktaları, sınırlar/kenarlar ve işaret öğeleri hakkında Güzelyurt kenti mekân dizimi analizi ve elde edilen bulgular sonucundaki değerlendirmelerimizle önerilerimiz, çalışmamızın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

Tanımlar

Kentsel Tasarım

Kentsel tasarım, şehircilik ve mimarlık disiplinlerinin bir araya gelmesiyle hem pratik hem de kurumsal olarak ara yüz oluşturan bir kavramdır.

Kent İmgesi ve Bileşenleri

Kent İmgesi, mekanların ve yapıların bir arada olması gerektiğini, yani yapılaşma ve kimlik bütünlüğünü vurgulamaktadır. Bu noktaya kadar fiziksel öğelerden yola çıkılarak oluşturulan kent imgesinin içeriği, Lynch'in beş temel kategorisi çerçevesinde alana yönelik çözümlemeleri sunmuştur. Bunlar; Yollar, bölgeler, düğüm/odak noktaları, sınırlar/kenarlar ve işaret öğeleridir.

Cittaslow

Cittaslow felsefesinin ana kavramı "yavaşlık"tır. Cittaslow, dünyada fastfood yiyecek zincirine tepki olarak ortaya çıkan Yavaş Yemek hareketinin "yavaş" kavramının kentsel ortamlara uyarlanması düşüncesiyle ortaya çıkmış ve kentlileri doğal yaşamla buluşturmuştur.

Karma köy

Kuzey Kıbrıs'ta Kıbrıslı Türkler ile Kıbrıslı Rumların birlikte yaşadığı köy.

Mekan Dizimi

Kentsel tasarım ve mimarlık alanlarındaki en önemli araştırma konularından biri mekan dizimidir. Mekan dizimi yöntemi, binaların ve şehirlerin mekansal dokularını araştırmak için kullanılan bir tekniktir. Ayrıca mekan ile toplumu bir araya getiren bir teoriler ağı olarak hizmet etmektedir.

Mekansal Yapı Çözümlemeleri

Bu yaklaşım; çeşitli ölçeklerdeki bölgelerin, yapıli çevrelerin, kentlerin, bina gruplarının mekansal modellerini, yapı içi mekan organizasyonunu sağlamak ve bunların sosyal yapı ile ilişkilerini araştırmak için kullanılan, teorik yaklaşımlarla desteklenen bir dizi teknikten oluşmaktadır.

Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı (SPSS)

SPSS, 1968'de SPSS Inc. tarafından kurulan ancak 2009'da IBM tarafından satın alınan sosyal bilimler için istatistik paketi anlamına gelen bir araçtır. Birçok araştırmacı, istatistiksel ve karmaşık istatistiksel veri analizi için bu programı kullanmaktadır.

Algı Anketi

Kent yapısı ve kentte sunulan hizmetlerle ilgili soruları içeren, kent halkına yönelik yapılan araştırma anketidir.

Slovin

Anket çalışması yapılan kentlerdeki nüfusa dair anketör sayısını belirlemek üzere kullanılan formüldür.

BÖLÜM II

Kavramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde çalışmamıza temel teşkil eden Kent imgesi ve bileşenleri, Cittaslow, Güzelyurt, Mekan dizimi, Mekansal yapı çözümlemeleri ve Kuzey Kıbrıs'ta Cittaslow uygulanaları hakkında bilgiler aktarılmış ve çalışmamızla ilgili kitap, makale, tez gibi araştırmalar kronolojik sırayla aktarılmıştır.

Kavramsal Temeller

Kent İmgesi ve Bileşenleri

Kentsel tasarım, kentlerin yapıları çevreleri ile kamusal açık alanları, araç ve yaya ulaşımı ile alt yapı elemanlarını planlamayı, düzenlemeyi içermekte, kentin kimliğini oluşturmaktadır (Elmas, 2022). Kentsel tasarım, her geçen gün gelişen dünyada yok olmaya başlayan ya da tamamen yok olmuş, yerel, özgün ve kültürel değerleri koruyan bir araçtır. Kentsel tasarım, yalnızca yapıları değil, yapıların aralarındaki sokakların, meydanların ya da kamusal alanların arasındaki ilişkiyi de kurmaktadır (Ercoşkun, Tunçer,Kiper, 2016; Sitte, 1965; Ciravoğlu, 2006).

Her kentin kendine özgü bir "halk imgesi" veya bir dizi "halk imge"si vardır. Bu tür grup imgeleri, kişinin çevresiyle sağlıklı ilişkiler geliştirmek ve diğer kentlilerle işbirliği içinde olmalıdır. Her bir kişinin kendine özgü algıları vardır, ancak bu algılar grup imgeleriyle hiçbir şekilde ilişkilendirilmeyebilir. Bu resim, değişik ortamlarda bazen zorlu, bazen tümünü kapsayıcı olabilir (Lynch, 2010; Zafersoy, 2014).

Kent imgesi, kentsel bir ürünün belirli bir mekanda somut bir şekilde vücut bulma halidir. Çünkü bir düşünce anlam bulması için maddi bir şeye ihtiyaç duyar. Söz konusu fikir, Kent'in resmi imajına da uygundur (Tayanç, 2021; Zafersoy, 2014).

Kent İmgesi, mekanların ve yapıların yapılaşma ve kimlik bütünlüğünü koruması gerektiğini vurgulamaktadır (Lynch, 2010). Buraya kadar fiziksel öğeler kullanılarak oluşturulan kent imgesinin içeriği, Lynch tarafından belirlenen beş temel

kategoriye dayanarak, konuyla ilgili çözümlemeleri ortaya koymaktadır. Bunlar; yollar, sınırlar/kenarlar, bölgeler, düğüm/odak noktaları ve işaret öğeleridir.

Yollar: Yollar, insanların yaya veya araçlarla ulaşım ihtiyaçları doğrultusunda kullandıkları açık alanlardır. Bunlar; yaya yolları, toplu taşıma alanları, kanallar ve demir yolları bunlardan bazılarıdır. Çok sayıda insan bu unsurlara odaklanmaktadır. İnsanlar seyahat ederken kenti gözlemleyebilir, yollar üzerinde diğer çevresel unsurları fark edebilir ve bütünle ilişki kurabilir (Lynch, 2010).

Kenarlar: Kenarlar, ulaşım aksları gibi insanlar tarafından kullanılmayan doğrusal öğelerdir. Sınır, sürekliliği doğrusal olarak iki alan arasında böler. Kıyılar, demir yolları, gelişme bölgesi sınırları ve duvarlar kenar öğeleridir. Koordinat eksenlerinden çok yanıl referanslar gibi görünen bu öğeler yollar kadar yaygın olmasa da, ana hatları duvar veya su ile ayıran kentlerdeki gibi genelleştirilmiş alanları birbirine bağlayan bu kenar öğeleri, bir çok insan için önemli oluşumlardır (Lynch, 2010).

Bölgeler: Bölgeler, kentin orta ve büyük ölçekli bölümlerini oluşturan iki boyutlu alanlar olarak tanımlanır. İnsanlar, psikolojik olarak bu alanlara girdiklerini hissederek. Bazı belirleyici özellikleri onları ayırt edebilir ve bölgelerdeyken tanımlanması kolaydır. Bölge dışarıdan görülebilirse, dışsal referanslar için de kullanılır. Bireyin algıladığı yolların veya bölgelerin ne kadar önemli olduğuna bağlı olarak, kentsel yapı bu şekilde oluşturulmaktadır. Bu yalnızca bireyin algısına değil, aynı zamanda kentin durumuna da bağlıdır. (Lynch, 2010).

Düğüm / Odak Noktaları: Düğüm noktaları, insanların kente girmesini ve bir noktadan diğerine gitmesini sağlayan stratejik noktalardır. Kavşaklar, kentin bir bölümünden diğerine geçiş noktalarıdır ve ulaşım sisteminde kesintilere neden olabilirler. Düğüm noktaları, köşe başı faaliyetlerini barındıran veya kapalı bir meydanı oluşturan alanlarsa; fiziksel özelliklerin veya kullanımların yoğunlaştığı alanlar olma özelliği taşırlar (Lynch, 2010).

Bu toplanma noktaları, bir bölgenin çekirdeğini ve faaliyet merkezini içermekte ve birer sembol olarak etkileri her yerde hissedilmektedir. Bunlar kentin 'nüve'si olarak da bilinir. Bu tür birçok nokta, doğal olarak hem kavşakların hem de toplanma alanlarının özelliklerini bir arada taşır.

Kavşaklar birçok yolun bir araya geldiği yer olduğundan, odak noktasının özellikleri, bağlı olduğu yol sisteminin özelliklerine bağlıdır. Böylece bazı noktalar neredeyse her imgede yer almaktadırlar (Lynch,2010).

İşaret Öğeleri: Diğer bir noktasal referans kaynağı, işaret öğeleridir. Ancak, gözlemci bu oluşumların içine giremez çünkü bunlar dış öğelerdir. Bunların çoğu fiziksel oluşumdur, örneğin bir bina, bir işaret levhası, bir dükkan veya bir dağ gibi. Kullanım seçenekleri çok çeşitlidir. İfadelerde kullanılan daha küçük ölçekli öğelerin aksine, bazı işaret öğeleri daha yüksektir ve sıklıkla birçok açıdan ve uzak mesafeden görülebilir. Şehir merkezinde veya belirli bir uzaklıkta olabilirler. Bu nedenle, kentin benzersiz kuleleri, altın kubbeleri ve yüksek tepeleri gibi sabit bir yönü temsil ederler. Diğer işaretler esas olarak yereldir ve belirli rotalarda veya belirli bölgelerde görülebilir. Bunlara örnek olarak ağaçlar, kapı kolları, dükkan önleri, çok sayıda işaret levhası ve diğer kentsel öğeler gösterilebilir. Çok sayıda gözlemci bu unsurları görüyor. Sık sık yapının ve kimliğin anlaşılmasında ipuçları olarak kullanılırlar ve mekan ne kadar tanıdık hale gelirse, o kadar kullanılır hale gelirler (Lynch, 2010).

Fiziksel gerçekliğin algılanması, gözlemlenen ortamın koşullarına göre zaman zaman değişebilir. Bu nedenle, bir otoyol, bir sürücü tarafından yol olarak algılansa da bir yaya tarafından sınır olarak algılanabilir. Bir merkez alan, orta ölçekli bir kent bölgesi için bir bölge özelliği taşıyabilirken, bütün bir metropoliten alan için bir düğüm noktası olarak hizmet edebilir. Bununla birlikte, bir gözlemci için bir ölçek seçildiğinde, katagoriler arasında bir denge sağlandığı görülmektedir (Lynch, 2010).

Yukarıda ayrı ayrı belirtilen öğeler arasında, aslında bu tür bir izolasyon bulunmamaktadır. Düğüm noktaları, bölgelerin sınırlarını belirler; yollarla ayrılır ve

işaret öğeleriyle doludur. Ayrıca, sürekli olarak birbirinin üstünden ve içinden geçerler (Lynch,2010).

Cittaslow

Cittaslow felsefesinin ana kavramı “yavaşlık”tır. Cittaslow, fastfood yiyecek zincirine tepki olarak ortaya çıkan Yavaş Yemek (Slow Food) hareketinin "yavaş" kavramını kente uyarlanması düşüncesiyle 1999 yılında İtalya’da ortaya çıkmıştır. Üç belediye başkanının ortak hareketi olarak başlayan Cittaslow, ilk olarak İtalya’nın Greve in Chianti kentinde kurulmuştur. Günümüzde dünyada otuz ülkede, üçyüze yakın sayıda yavaş şehir bulunmaktadır (Ball, 2015; Güleç ve Şahinalp, 2022).

Zaman, küresel ekonomik sistemde önemli bir maliyet faktörüdür. Sonuç olarak, hız artık yaşamın bir parçasıdır. Hızın hem insan hem de yer üzerindeki baskın yapısı nedeniyle iş yükleri ve uğraşı duygusu vardır. Birçok insan daha hızlı bir bilgisayar, internet bağlantısı ve ulaşım araçları istiyor, aynı zamanda yaşamlarını daha dengeli hale getirmek istiyor. Bu isteklerin ana nedeni, mevcut koşullara uyum sağlayabilme arzusudur. Hızlı toplum kavramı, yalnızca bireylerin sınırlarını zorlamamakla kalmaz, aynı zamanda ekonomik büyüme, üretim ve günlük yaşamdaki süreçlerin hızlanması, dünyanın taşıma kapasitesinin üstüne doğru ilerlediğini göstermektedir (Yurtseven, 2007; Yalçın ve Yalçın, 2013).

Günümüzde her şey hıza bağlıdır. Fastfood tüketimi, bireyleri sürekli meşgul hissetmelerine ve sürekli olarak tüketme eğiliminde olmaya zorlamaktadır (Yurtseven, vd., 2010). Yavaşlık, var olan sistemin insanların yararına olabileceğini gösteren alternatif bir yöntemdir. Yavaşlık, zamanı önemli uğraşılara ayırmaktır (Parkins, 2004).

Hızlı yaşam, stres, eşitsizlik ve sürdürülemezlik gibi insan varlığını olumsuz etkileyebilecek sorunlara karşı bir direnç noktası olarak görülmektedir. Hızlı yaşam, insanların günlerini çalışmak, alışveriş yapmak ve televizyon izlemek için harcamasına neden oldu. Yavaş yaşam, geç kalma korkusunu ortadan kaldırır ve günün keyfini çıkarır. Yavaş yaşam, insanların yaşamlarını daha iyi hale getirmenin yanı sıra çok sayıda sorunla başa çıkmamızı sağlar (Olgun,2016). Dünya küreselleşme nedeniyle hızlandı. Günümüzde, sosyal, kültürel ve ekonomik

süreçlerin hepsinde hız önemli bir rol oynamaktadır. Günümüz dünyasını, her şeyin hızlandığı yer olarak tanımlayabiliriz (Yurtseven, vd., 2010; Brodziński ve Kurowska, 2021).

Cittaslow hareketinin amacı, yerel ürünlerin, gıdaların ve kültürün korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasıdır. Aynı zamanda yerel kimliğin vurgulanması da amaçlanmaktadır (Keskin, 2012; Belli ve Çelik, 2022).

Yedi başlık altında toplanan Cittaslow olma kriterleri;

Çevre Politikaları

- Hava temizliğinin resmi kurumlar tarafından kontrol edilmesi ve saptanması,
- Yetkili kurumlar tarafından suyun temizliğinin denetlenmesi ve kaydedilmesi,
- Kentin içme suyu tüketimi ulusal ortalama ile karşılaştırılmalı,
- Kentsel katı atıklarının ayrıştırılarak ve toplanması,
- Evsel ve endüstriyel biyolojik ayrışma araştırmalarının desteklenmesi,
- Toplu kanalizasyon atık sularını arıtmak için bir tesisin bulunması,
- Binaların ve kamu kullanım alanlarının enerji tüketimini azaltmak,
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının kamu tarafından üretilmesi,
- Trafik kaynaklı gürültünün ve görsel kirliliğin azaltılması,
- Kamusal ışık kirliliğinin en aza düşürülmesi,
- Hane başına tüketilen elektrik miktarını azaltmak,
- Biyo çeşitliliğin korunması (Doğan, 2022).

Altyapı Politikaları

- Kamu binalarına, bisiklet yollarının eklenmesi,
- Araç yolları ile bisiklet yollarının kilometre üzerinden karşılaştırılması,
- Otobüs ve metro ve otobüs durakları yakınlarında bisiklet park yerlerinin oluşturulması,
- Eko-ulaşım planının yapılması,
- Engelliler için uygun mimari uygulamaların yapılması,
- Hamile kadınlar ve aile hayatına yönelik planların geliştirilmesi,

- Sağlık hizmetlerinin erişilebilir olması,
- Şehir merkezlerinde ürünlerin dağıtımında sürdürülebilirlik sağlamak,
- Şehir dışında çalışan insanların oranının belirlenmesi (Doğan,2022).

Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları

- Kentin dış kaynaklara olan bağımlılığını azaltmak için önlemler alınması,
- Kentsel değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerinin yükseltilmesi,
- Su kaynaklarını tüketmeyen ağaçlar seçerek, yeşil alanlar oluşturulması,
- Kentin daha yaşanabilir olması,
- Marjinal alanların değerlendirilmesi,
- Vatandaşlara ve turistlere yönelik interaktif hizmetlerin geliştirilmesi için teknolojinin kullanılması,
- Bireylerden oluşan sürdürülebilir bir mimari birimin kurulması,
- Kentte internet kullanımının arttırılması,
- Kent için zararlı kirleticilerin sürekli takip edilmesi ve azaltılması,
- Tele çalışmanın yaygınlaştırılması,
- Kişisel sürdürülebilir kentsel planlama girişimlerinin desteklenmesi,
- Sosyal altyapının desteklenmesi,
- Kamusal sürdürülebilir kentsel planlamanın oluşturulması,
- Kentin yeşil alanlarının verimli bitkiler kullanılarak değerlendirilmesi,
- Yerel ürünlerin pazarlanması için yerel ürün pazarı alanlarının oluşturulması,
- Atölyeleri korumak ve işlevsel hale getirmek, yerel ve doğal alışveriş merkezleri oluşturmak,
- Yeşil alanlarda gereksiz beton kullanımını önlemek (Doğan, 2022).

Tarım, Turizme, Esnaf ve Sanatkârlara Dair Politikalar

- Agro-ekolojiyi iyileştirmek için planlar ve projeler geliştirmek,
- Kent esnaflarına veya sanatkârlarına ait el yapımı, etiketli veya markalı ürünlerinin korunması, patentlerinin alınması,
- Geleneksel iş yöntemlerinin ve zanaatların etkinliğini artırmak,
- Kırsal bölgelerde yaşayan insanların hizmetlere erişimini kolaylaştırmak ve kırsal bölgelerin değerini yükseltmek.

- Kamuya ait restoran, okul kantini vb. yerel içecek ve yiyeceklerin hazırlanması veya satılması,
- Yemek sektöründe ve kişisel kullanımda lezzet eğitimlerinin artırılması,
- Kültürel ve geleneksel etkinliklerin korunması ve değerlerinin artırılması,
- Konaklama tesisleri kapasitelerinin artırılması,
- Tarımda GDO kullanımının yasaklanması,
- Tarımsal belgeler için imar planlarının oluşturulması (Doğan, 2022).

Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim ile İlgili Planlar

- Kente gelenlerin güler yüzlü karşılanması,
- İşletmelerin ve tur operatörlerinin farkındalığını artırmak,
- Mevcut olan yavaş yolların oluşturulması,
- Halkın yönetim kararlarına katılımının sağlanması,
- Cittaslow temalarının eğitimcilere, yöneticilere ve çalışanlara sürekli olarak öğretilmesi,
- Sağlık hakkında eğitim verilmesi,
- Kent halkına Cittaslow kavramı hakkında düzenli ve kalıcı eğitim verilmesi,
- Yerel yönetim ile Cittaslow üzerine çalışan derneklerin aktif bir şekilde işbirliği yapmasını sağlamak,
- Yerel yönetimler tarafından Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi,
- Cittaslow logosunun yazışmalarda kullanılması (Doğan, 2022).

Sosyal Uyum Politikaları

- Azınlıklara yönelik ayrımcılığı önlemek için çalışmalar yürütmek,
- Farklı etnik kökenlere sahip insanların aynı mahallede yaşamalarını sağlamak,
- Engelli bireylerin toplumda uyum sağlamasını sağlamak,
- Çocuk bakımının desteklenmesi ve artırılması,
- Genç neslin işe alınması için önlemler alınması,
- Yoksullukla mücadele edilmesi,
- Toplumsal ortaklıklar ve sivil toplum kuruluşları kurmak ve sürdürmek,
- Farklı kültürlerin birbirleriyle uyum sağlaması,
- Halkın politikaya daha fazla katılımını teşvik etmek,

- Belediyenin kamu konut projelerine öncülük etmesi (Doğan, 2022).

Ortaklıklara İlişkin Politikalar

- Slow Food etkinlikleri ve kampanyalarını desteklemek;
 - a. Yerel olarak bir "Slow Food Convivium" kurmak,
 - b. İlk, orta ve lise düzeyindeki okullarda öğrencilerin beslenme ve tat konusunda farkındalığını artırmak için eğitim programları geliştirilmesi ve uygulanması,
 - c. Okullarda meyve ve sebze bahçeleri kurulması, yerel üretim konusunda çocuklara eğitimlerin verilmesi,
 - d. Yok olma riski altında bulunan malları korumak için projeler geliştirmek,
 - f. Gıda eğitim programlarının oluşturulması, yerel ürünlerin kullanılmasını teşvik etmek ve gıda hizmeti veren tüm kuruluşlara beslenme alışkanlıklarının uygulanmasını sağlamak.
- Slow Food gibi kurumlarla birlikte doğal ve geleneksel yiyecekleri desteklemek;
 - a. Yerel üretimi desteklemek,
 - b. Gıda ile ilgili derneklerin yerel değerleri korumasını sağlamak.
- Eşleştirme projelerinin desteklenerek, Cittaslow ve Slow Food felsefelerinin gelişmekte olan ülkelerde yayılması için ortaklıklar kurulması (Doğan, 2022).

Kuzey Kıbrıs'ta Cittaslow Uygulamaları

Dünyada hızla artan kentleşme hareketleri ile ortaya çıkan hızlı yaşam, yavaş şehir kavramını önemli kılmış ve birçok ülkede benimsenerek, kriterlere uygun yerleşimlerde uygulamaya konmuştur. Kuzey Kıbrıs'ta da son yıllardaki nüfus artışına paralel olarak gelişen kentleşme ve kentsel sorunlar, yavaş şehir kavramını gündeme getirmiş ve bazı özellikleri uygun olan Yeniboğaziçi, Lefke, Mehmetçik, Geçitkale ve Tatlısu yerleşimleri yavaş şehir olmuşlardır (Şekil 1).

Şekil 1:

Kuzey Kıbrıs'ta Cittaslow yerleşimleri.

(URL 1).

Yeniboğaziçi

Yeniboğaziçi (Aysergi) köyü, Gazimağusa ilçesinde, ilçe merkezine 11.6 km uzaklıkta, Gazimağusa İskele ana yolu üzerinde yer almaktadır. Kuzey Kıbrıs'taki onsekiz belediyeden birine sahip olan ve 1958 yılına kadar Kıbrıslı Türk ve çoğunluğu Kıbrıslı Rum nüfusun birlikte yaşadığı adanın karma köylerinden olan Yeniboğaziçi, 1958 yılında Türk nüfusun Mağusa'ya göç etmesi sonucunda bir Rum köyü haline gelmiştir. 1974 yılında Kıbrıs'ta yaşanan siyasi olaylar sonrasında, köyün Rum nüfusu adanın güneyine göç etmiş; buraya da güney Kıbrıs'ta yer alan Aytotoro (Boğaziçi) köyünden göç eden Kıbrıslı Türkler yerleştirilmiştir. Sonraki yıllarda ise köye, Kıbrıs'ın farklı yerlerinden ve Türkiye'den gelen göçmenler ile İngiltere'den Kıbrıs'a kesin dönüş yapan Kıbrıs'lı Türk aileler ile bazı Avrupalı

aileler yerleşmişlerdir. Köyün nüfusu, Yeniboğaziçi Belediyesi'nden aldığımız bilgiye göre günümüzde yaklaşık 10.000 olarak bilinmektedir (Şekil 2).

Şekil 2:

Yeniboğaziçi köyü.

(URL 2).

Köy ile yakın çevresinde Klasik (M.Ö. 475-325), Helenistik (M.Ö. 325-58) ve Roma (M.Ö 58 - M.S. 330) dönemlerine ait kalıntılar, bu bölgedeki yerleşimin çok eski tarihlere dayandığını göstermektedir (Bağışkan ve Altan, 2023).

Düzlük bir arazi üzerinde konumlanan Yeniboğaziçi köyünde halkın geçim kaynağı, tarım ve hayvancılıktır. Çoğunlukla süt ürünlerinin üretildiği Yeniboğaziçi köyü, yöresel ürünlerin sunulduğu lokantaları ile de öteden beri Kıbrıslılar için ilgi odağı olmuştur. Köy halkının geleneksel yaşamları ile köyün doğal yaşam koşulları esas alınarak geleneklerin, kültürel örf ve adetlerin korunarak ileriye taşınabilmesi, Yeniboğaziçi Belediyesini, köyü yavaş şehre dönüştürme hedefine yöneltmiştir. Böylece 5 Mayıs 2015 tarihinde Yeniboğaziçi köyü, Kuzey Kıbrıs'ın ilk Cittaslow yerleşimi olmuştur. Ancak Yeniboğaziçi köyünün Gazimağusa'ya ve sahile oldukça yakınlığı ile ulaşım kolaylıkları, burayı ikamet için cazip kılmış ve köydeki nüfus artışına paralel olarak ortaya çıkan yapılaşma, köyün nüfusunu ve gelişimini oldukça hızlandırmıştır.

Yeniboğaziçi köyü Cittaslow olduktan sonra, öncelikle yerel üreticilerin ürünlerini pazarlayıp satabilmelerine olanak sağlanması amacı ile Cittaslow Köy Pazarı kurulmuştur (Şekil 3). Pazar, belli zaman periyotlarında aktif hale getirilerek

yerel ürünlerin tanıtımı yapılmaktadır. Ayrıca köyde, Çocuk Belediyesi ve kadınlara destek olmak üzere kadın dernekleri de kurulmuştur (Şekil 4).

Şekil 3:

Yeniboğaziçi köy pazarı.

(URL 3).

Şekil 4:

Yeniboğaziçi Cittaslow binası.

(A.Bıçak-2024).

Yeniboğaziçi’nde, planlı yavaş şehir uygulamaları görülmemekte, yenilenebilir enerji kaynaklarından güneş enerjisi, bireysel girişimlerle elektrik enerjisi ve sıcak su temininde bazı konutlarda kullanılmaktadır. Köyün geçmişteki Akdeniz iklimi ile biçimlenen yapılarından oluşan geleneksel mimari kimliği,

korunamayarak zaman içinde yok olmuş; son yıllardaki hızlı yapılaşmanın ürünleri olan ve modern mimaridiye adlandırılan kimliksiz bir mimariye dönüşmüştür.

Lefke

Lefke, Kıbrıs'ın batısında, Ada'nın merkezi Lefkoşa'ya 63,5 km uzaklıkta yer almaktadır. Günümüzdeki beş bini aşkın nüfusu ile 2018 yılından bu yana Kuzey Kıbrıs'ın altı ilçesinden biri olan Lefke'nin tarihi, bölgedeki ilk yerleşim olan Vouni ile MÖ.7000 yılına dayanmaktadır. Lefke isminin MÖ.300 yılında Ptolome (Mısır) hanedanı Prensi Lefkon'dan geldiği düşünülmektedir. Bu tarihlerden sonra Lefke, Roma kontrolüne girmiştir. Romalılar Lefke'deki bakır madenciliğini geliştirmiş, tarım alanlarını genişletmişlerdir. MS. 4. yüzyılda, çıkarılan Bakır madeninin satılamamasından dolayı kentin bakır madenleri kapatılmıştır. MS. 7. yüzyılda ise kent, bölgeye yapılan Arap akınları nedeni ile yıkılmıştır. Daha sonra yeniden yapılanan kent, İtalyan Katoliklerin yerleşim yerlerinden biri haline gelmiştir. Kıbrıs'ın Venedikliler döneminde kent, Kıbrıs'ın kuzey batısının yönetim merkezi olmuştur. Türkler Lefke'ye Osmanlı döneminde, 1571 yılında yerleşmişlerdir. Lefke, bu dönemde adanın önemli tahıl üretim yerlerinden biri ve adanın kuzey batısının yönetim merkezi olmuştur. Lefke'de İngiliz döneminde (1878-1960), 1900 yılında Lefke Belediyesi kurulmuş, 1916'da da Lefke'nin gelişimine büyük katkı sağlayacak olan "Cyprus Mines Corporation" isminde bakır madeni işleme şirketi kurulmuş ve şirket, 1975 yılına kadar hizmet vermiştir (URL 4). Madencilik işleri, kısa sürede Lefke'nin nüfusunu artırmış; buna paralel olarak da fiziki ve sosyal yapıdaki gelişmeler, burayı bir kasaba niteliğine kavuşturmuştur (Şekil 5).

Şekil 5:

Lefke'nin kuşbakışı görüntüsü.

(URL 5).

Lefke’de geçmişte, tarım ve hayvancılık temel geçim kaynağı olmakla birlikte; başta narenciye olmak üzere, zeytincilik ve meyvecilik önemli bir gelir kaynağı olmuştur (Şekil 6). Lefke belediyesi, buranın fiziki yapısının, ürün ve üretimlerinin Cittaslow felsefesine uygun olması nedeni ile Kuzey Kıbrıs’ta uluslararası marka değerini taşımak için yavaş şehir olmak için çalışmalar başlatarak, 2015 yılında Kuzey Kıbrıs’ın ikinci Cittaslow yerleşimi olmuştur (Şekil 7).

Şekil 6:

Lefke’de hurma bahçeleri

(URL 6).

Şekil 7:

Lefke hurma festivali.

(URL 7).

Lefke Belediyesi’nden edindiğimiz bilgilere göre Lefke, Cittaslow olduktan sonra, kooperatifleşmeye destek vermek ve kadın üreticileri teşvik etmek amacı ile

bilgilendirme çalışmaları başlatılmıştır. Bunun devamında, Cittaslow felsefesine uygun yaya aksı çalışmaları yapılmış; onüç km. ve sekiz km. olmak üzere iki tane Doğa Yürüyüş Parkurları projelendirilerek uygulanmıştır. Ayrıca, engelli vatandaşlar için engelli deniz girişi ve engellilere ait park yerleri de artırılmıştır. 2016 yılında ise markalaştırma ve turizm stratejisi belirlenerek, solar enerji projesi kurulmuştur. Lefke’de çocuk haklarını koruma amacı ile Cittaslow çocuk belediyesi kurulmuş, çocuklar için atölye çalışmaları başlatılmıştır. Lefke’nin merkezi konumunda yer alan geleneksel mimarideki konutlar, restore edilmiş; bazıları butik otel olarak yeniden işlevlendirilmiştir (Şekil 8).

Şekil 8:

Dervişe & Mehmet Konak Butik Otel

(N. Ersev - 2024).

Mehmetçik

Mehmetçik (Galatya) köyü Kuzey Kıbrıs’ın İskele ilçesinde, İskele’ye 25 km uzaklıkta, Mağusa - Karpaz ana yolu üzerinde ve yakın çevredeki diğer köylere ulaşım için önemli bir kavşakta yer almaktadır. Belediyesi olan köyün nüfusu, günümüzde yaklaşık 6.000’dir (Şekil 9).

Şekil 9:

Mehmetçik köyünün panoramik fotoğrafı.

(URL 8).

Kıbrıs'ın Osmanlı döneminden (1571-1878) itibaren adanın bir Türk köyü olan Mehmetçik, bölgede yapılan arkeolojik kazılara göre kuruluşu çok eski tarihlere dayanan bir yerleşim olduğu bilinmektedir (Bağışkan ve Altan, 2023). 1958 yılına kadar ismi Galatya olan Mehmetçik, çevredeki Türk köyleri için bir merkez görevi görmüştür. Özellikle Kıbrıs'ta siyasi değişimlerin yaşandığı 1974 yılından sonra yurt dışında olan köylülerin Mehmetçik'te yaptıkları yatırımlar ile köyün gelişimi hızlanmaya başlamıştır.

Mehmetçik köyünde organik tarım ve hayvancılık, köylülerin geçim kaynağı olmakla birlikte Kuzey Kıbrıs'ın en çok üzüm üretilen yeri olan köyde, üzümünden imal edilen sucuk, zivaniya (alkollü içecek) ve pastelli gibi ürünler önemli gelir kaynağıdır (Şekil 10). Mehmetçik Belediyesi, köydeki yapılaşmayı kontrol altına alıp özgün kırsal yerleşim kimliğini korumak, yerel ürünleri ile ilgili üreticileri desteklemek ve Bafra turizm bölgesine olan yakınlığını avantaja çevirip köye gelir sağlamak üzere Mehmetçiğin yavaş şehir olması için harekete geçmiş ve köy 2016 yılında Kuzey Kıbrıs'ın üçüncü Cittaslow yerleşimi olmuştur (Şekil 11).

Şekil 10:

Mehmetçik köyünün üzüm üretimi.

(URL 9).

Şekil 11:*Mehmetçik köyü geleneksel üzüm festivali*

(T. Değirmencioğlu-2024).

Mehmetçik köyü Cittaslow olduktan sonra köyde Kuzey Kıbrıs'ın ilk Çocuk Belediyesi kurulmuş; köyde yılda 2 kez eko ve üzüm festivali günleri yapılmaya başlanmıştır. Köyde her yıl Ağustos ayında yapılan üzüm festivali, Kuzey Kıbrıs'ın en uzun süren kültürel ve sanatsal zenginliklerin sergilendiği festivalidir. Bu etkinlikler çerçevesinde Kuzey Kıbrıs'ın çeşitli yerlerinden Mehmetçik'e gelen ziyaretçilere, köyün yerel ürün ve üretimleri tanıtılarak satışı yapılmaktadır. Ayrıca yavaş şehir çalışmaları kapsamında, çevre köylerdeki özgün el sanatlarının üretimi için destek verilerek kurs ve üretim merkezi (Çayırova Lefkara Evi) açılmıştır. Yerel ürün ve üretimlerin satışının yapıldığı, Gazimağusa - Karpaz ana yolu üzerindeki, Mehmetçik köyü kavşağında yer alan ve önceleri her hafta aktif hale getirilen sabit Pazar, günümüzde işlevsizdir. Köyde, konumundan dolayı çok fazla yapılaşma olmamakla birlikte, yerel geleneksel mimariden oluşan doku da yeterli olarak korunamamıştır.

Geçitkale

Geçitkale (Lefkonuk) köyü Kuzey Kıbrıs'ın, Gazimağusa ilçesinde, Mesarya ovasında, Lefkoşa - İskele ana yolu üzerinde, Gazimağusa'ya 29 km uzaklıkta yer almaktadır. Başkent Lefkoşa'ya ise 40 km uzaklıktadır. 1964 yılına kadar, Kıbrıslı Rumlarla birlikte Kıbrıslı Türklerin de ikamet ettiği Geçitkale, 1964 yılından itibaren Kıbrıs'ın büyük bir Rum köyü haline gelmiştir. 1975 yılındaki nüfus değişimi ile güney Kıbrıs'taki Geçitkale (Köfünye) köyünden kuzey Kıbrıs'a gelen nüfus buraya

yerleşmiştir. Geçitkale'nin Gazimağusa ilçesine yakın olması, buranın günümüzde, şehre yakın ancak şehir yaşamı dışında daha sakin bir yaşamı tercih edenler için ideal bir yerleşim bölgesi olmasına neden olmuştur. 1939 yılından itibaren belediyesi bulunan ve Kıbrıs'ın ilk kooperatifinin kurulduğu (1909) (URL 10), Geçitkale'nin nüfusu, Geçitkale Belediyesinden edindiğimiz bilgilere göre günümüzde yaklaşık olarak onbindir (Şekil 12).

Şekil 12:

Geçitkale köyünün panoramik fotoğrafı.

(URL 11).

Geçitkale'de yer alan ve tarihi (XII. Yüzyıl) Kıbrıs'ın Lüzinyanlar dönemine (1191-1489) dayanan Archangelos Michael Kilisesi, buranın tarihi eski büyük bir yerleşim olduğunu göstermektedir (Şekil 13).

Şekil 13:

Geçitkale Archangelos Michael Kilisesi.

(URL 12).

Geçitkale köyünde tarım ve hayvancılık köylülerin temel geçim kaynağı olmakla birlikte gerek Gazimağusa’da, gerekse Lefkoşa’da çalışan bir kısım nüfusu bulunmaktadır. Köyde süt ürünleri ile diğer geleneksel yiyecek ve kullanım ürünleri, evlerde üretilip pazarlanmaktadır. Büyük bir köy olmasına rağmen geleneksel yaşam kültürünün devam etmesi, mevcut tarihi dokusu ve henüz kentleşme sürecine girmemesi, Geçitkale’nin kırsal kimliğini sürdürmüş; yavaş şehir niteliği için uygun koşulları sağlamıştır. 2018 yılında Cittaslow olan köy, Kuzey Kıbrıs’ın dördüncü yavaş şehri olmuştur. Geçitkale köyü Cittaslow olduktan sonra köyde Çocuk Belediyesi kurulmuş, kadınlar için Kadın Meclisi kurularak el sanatlarının yapıldığı atölyeler inşa edilmiştir (Şekil 14).

Şekil 14:

Geçitkale el sanatları atölyeleri.

(A.Bıçak-2024).

Tatlısu

Tatlısu (Akanthou) köyü Kuzey Kıbrıs’ın Gazimağusa İlçesi’nin Geçitkale Bucağı’na bağlıdır ve Gazimağusa’ya 51 km uzaklıkta bulunmaktadır. Yüzölçümü itibarıyla Mağusa kazasının en büyük ve belediyesi olan köylerinden biri olan Tatlısu’nun günümüzdeki nüfusu yaklaşık 7.000’dir. Önceleri bir Rum köyü olan Tatlısu, 1975’de yaşanan nüfus değişimi sonucunda Güney Kıbrıs’taki Tatlısu (Mari) köyünden gelen Kıbrıslı Türkler ve Türkiye’nin Karadeniz bölgesinden gelen göçmenler yerleştirilerek Türk köyü olmuştur (Şekil 15).

Şekil 15:

Tatlısu köyünün panoramik fotoğrafı.

(URL 13).

Tarihi çok eskilere dayanan Tatlısu'nun yakın çevresinde Neolitik, Erken Tunç, Geç Tunç, Arkaik, Helenistik, Roma, Bizans ve Orta Çağ dönemlerine ait yerleşim kalıntıları rastlanmıştır (Bağışkan ve Altan, 2023). Denize yakınlığı ve doğa zenginlikleri ile özellikle son yıllarda gerek yerli halkın gerekse yabancıların yerleşim ve turistik amaçlı yatırımları için cazip bir yer olan Tatlısu, turistik bir belde haline gelmiş ve gelişim süreci hızlanmıştır.

Tatlısu köyünde halkın geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Sebzeçilik yanı sıra zeytincilik, harnup (keçi boynuzu) ve süt ürünleri, başlıca üretimlerdir. Tatlısu köyü, köy halkının daha sağlıklı ve temiz bir çevrede yaşaması ve ürünleri ile üretimlerini tanıtop pazarlayabilmek amacı ile 2019 yılında Cittaslowa üye olmuştur.

Cittaslow olduktan sonra Tatlısu köyünde Halk Eğitim Merkezi kurulmuştur. Burada yerel el sanatları ve ev yapımı ürünler üretilmektedir. Ayrıca bu merkezde, yerel üretimlere yönelik; bitki çayı ambalajlarının, reçel, macun ve konserve kutularının imalatı ile ilgili kurslar da düzenlenmektedir. Lavanta ve Kıbrıs gülü yetiştiriciliği, Tatlısu Belediyesi tarafından uygulanmakta olan bir projedir (Şekil 16).

Şekil 16:*Tatlısu da lavanta üretimi.*

(URL 14).

Günümüzde, Tatlısu’da köy halkının kendi evlerinde ve bahçelerinde ürettikleri; harnup pekmezi, hellim, domates salçası, reçel, zeytin, ve zeytinyağı gibi ürünler, Pazar günleri kurulan ‘Doğal Ürün Pazarı’nda satışa sunulmaktadır. Tatlısu’da her yıl Ot, Harnup ve Lavanta festivalleri gerçekleştirilerek yerel ürünler tanıtılıp pazarlanmakta ve üreticiler desteklenmektedir (Şekil17).

Şekil 17:*Tatlısu ot festivali.*

(URL 15).

Kuzey Kıbrıs’ın en uzun bisiklet ve yaya yoluna sahip Tatlısu köyü, sıfır atık felsefesinin uygulandığı bir köydür. Teneke, atık sıvı yağlar, araç motor yağları, piller ve yeşil atıklar ayrı ayrı toplanarak, ayrıştırılıp yeniden dönüştürülmektedir. Tatlısu’da adı ‘Cam Teras’ olan bir su değirmeni restore edilmiştir (Şekil 18). Panayia Pergaminiotissa Kilisesi ise restore edilerek, günümüzde Doğa Bilgi Merkezi olarak kullanılmaktadır (Şekil 19).

Şekil 18:

Tatlısu da restore edilen Cam Teras Su Değirmeni.

(URL 16).

Şekil 19:

Tatlısu Doğa Bilgi Merkezi.

(URL 17):

Tatlısu’da 120 kw kapasiteli güneş enerji santrali bulunmaktadır. Bölgede yer alan Zambak Tatil Köyü, güneş panellerinden sağlanan enerji ile elektriğini temin etmektedir. Tatlısu Belediyesi’nin elektrik tüketiminin %50’ lik kısmı da güneş panellerinden elde edilen enerjiden sağlanmaktadır.

Güzelyurt (Morphou)

Güzelyurt, Kıbrıs'ın Kuzey batısında Lefkoşaya 40 km uzaklıkta yer almaktadır. Antik döneme dayanan kentin kuruluşu, adaya Yunanistan'dan gelen Isparta'lılar tarafından gerçekleştirildiği bilinmektedir. Önceleri Lefkoşa kazasına bağlı olan Güzelyurt, Türklere göre Rum nüfusun çoğunlukta olduğu bir kasaba konumunda idi. 1998 yılında ilçe statüsüne kavuşan Güzelyurt, 3 mahallesi ve 13 köyü ile 405 km² yüzölçüme sahip bir kent olmuştur (Şekil 20), (Şekil 21).

Şekil 20:

Kıbrıs haritasında Güzelyurt.

(URL 18).

Şekil 21:

Güzelyurt Kenti Haritası.

(K.K.T.C. Harita Dairesi-2022).

Kıbrıs'ın Akdeniz iklim koşulları, Güzelyurt'ta da etkili bir şekilde görülmektedir. Yazlar sıcak, kurak ve nem oranı yüksek, kışlar ise ılık ve yağışlı geçmektedir. Düz bir topoğrafyaya sahip olan Güzelyurt, iklim koşullarının da etkisi ile tarıma elverişli bir yer olarak adanın narenciye merkezi olmuştur. Kıbrıs'ın İngiliz döneminde (1878-1960) burada yetiştirilen narenciye, yurt dışına gönderilmek üzere 1905-1951 yılları arasında Güzelyurt'u Mağusa'ya bağlayan demir yolu ile Mağusa deniz limanına taşınmıştır (Çakır, 2016). (Şekil 22).

Şekil 22:

Tarihte Güzelyurt Tren İstasyonu (1905-1951).

(URL 19).

Kıbrıs'ın İngiliz döneminde, 1896 yılında belediye olan Güzelyurt, Kıbrıs Cumhuriyeti döneminde, narenciye ve diğer tarım ürünleri ticareti nedeni ile gelişim göstermiş ve kentleşme yönünde değişime uğramıştır. 1974 yılında Kıbrıs'ta gelişen siyasi durum neticesindeki nüfus değişimi ile buradan Güney Kıbrıs'a göç eden Rumların yerine güney Kıbrıs'tan gelen Türkler yerleştirilmişlerdir. Önceleri Morphou (Omorfo) olan kentin ismi, bu tarihten sonra Güzelyurt olarak değiştirilmiştir (Şekil 23).

Şekil 23:

Güzelyurt'ta narenciye bahçeleri.

(A.Bıçak-2020).

Kentin 7 km yakınındaki Kalkanlı köyünde yer alan yaklaşık 3150 öğrenci sayısı ile Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kuzey Kıbrıs Kampüsü ve kentte bulunan yaklaşık 4000 öğrenci sayısı ile Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri Üniversitesi, kentin sürekli gelişimine katkı sağlamaktadırlar. Günümüzde, Güzelyurt kenti 2021 yılı verilerine göre 25.500 nüfusu ile yaşamına devam etmektedir (URL 20); (URL 21).

Bölünmüşlüğü dolayısıyla öncelikle politik, 2019 yılı itibarıyla da ekonomik belirsizlik ortamı içinde olan Kuzey Kıbrıs'ta, diğer ilçeler gibi Güzelyurt da olumsuz olarak etkilenmiş; ilçenin geliştirilmesi, imar edilmesi, kentsel hizmetlerin yeterli bir şekilde sunulmasında ve üretim ile ürün pazarlamada sıkıntılar oluşmuştur.

Mekan Dizimi

Mekan dizimi, mimarlık ve kentsel tasarım alanlarındaki en etkili bilimsel ilerlemelerden biridir. Mekan dizimi, mekan ile toplumu birbirine bağlayan bir teoriler zinciri olarak hizmet eder ve ayrıca şehirlerin ve binaların mekansal dokularını incelemek için kullanılan teknikler bütünüdür (Hillier ve Hanson,1984). Diğer bir tanıma göre de mekan dizimi, kent ölçeğinde inşa edilmiş çevrenin analiz edilmesi ve mekansal biçimlenme özelliklerinin tanımlanması için teori ile desteklenen bir yaklaşımdır. Ayrıca mekan dizimi, mekansal örgütlenmeyi şekillendiren süreçleri inceleyen bir tekniktir (Hillier ve Stonor, 2010).

Mekan dizimi, sosyal yapı, mekan ve diğer faktörler üzerinde bir etkiye sahip olduğuna inanan bir düşünce yapısı üzerine kurulmuştur. Diğer bir deyişle mekan dizimi, kenti anlamana yardımcı olan, mekan düzeni ve sosyal yapı arasındaki ilişkiyi, özellikle kentsel açık alanlarda insanların bir arada olma potansiyelini sağlamaktadır. 1980 yıllarında University College London (UCL) mimarlarına tasarımlarının etkilerini göstermek için Bill Hillier ve arkadaşları tarafından geliştirilen mekan dizimi, günümüzde hızla gelişmiş ve dünya çapında çeşitli araştırmalarda ve tasarım uygulamalarında kullanılmaya başlanmıştır. Mekan dizimi yaklaşımı, günümüzde kentsel tasarım, planlama, mimarlık, iç mimarlık, peyzaj mimarlığı, ulaşım, arkeoloji, bilişim, kent ve insan coğrafyası, antropoloji ve enformasyon teknolojisi gibi çok çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Mekan dizimi, kentin sadece fiziksel parçalarının birbirleriyle nasıl ilişkili olduğunu ve sosyal,

ekonomik ve kavramsal yönleriyle nasıl ilişkili olduğunu belirleyerek, bir kenti okumaya yarayan ve böylece kentin farklı parçalarını fiziksel mekan üzerinden anlamaya yarayan ender bir yaklaşımdır. Ayrıca, mekan dizimi, hem kentsel hem de konut ölçeğinde yer alan mekansal organizasyonları incelemek için kullanılmaktadır (URL 22).

İnsanların zihnindeki mekanın yansıması veya haritası olarak adlandırabileceğimiz deneyimlere dayalı bilginin oluşmasında önemli bir rol oynayan mekan dizimi yaklaşımının en önemli özelliği, mekanın soyut özelliklerini ilk kez somut olarak ifade ve analiz etmeyi sağlayabilen sayısal bir yaklaşımdır. Genel olarak, bu yöntemin amacı, mekanı insan deneyimlerinden kaynaklanan bölümlere ayırmaktır. Bu bölümleri haritalar haline getirip sayısal analizler yapılmasına olanak sağlar. Bu bileşenleri ayırma fikri, insanların mekanı senkron olarak algılamadığını, deneyimler yoluyla edinilen asenkron algıların zihinlerinde bir araya geldiğini iddia ediyor (URL 22).

Bu deneyimleri temsil eden öğeler şunlardır:

- a) İsovist olarak bilinen ve bir noktadan en geniş bakış açısını sunan poligon,
- b) İnsanların hareketlerini yönlendirmek için kullandıkları bir noktadan görülebilecek en uzun görüş hattı ve
- c) Kullanılabilir ve işlevsel konveks alanlar (URL 22).

Bu parçaların tipolojik ilişkilerinin graf teorisi kullanılarak analiz edilmesi sonrasında, kentsel ve mimari mekanları birbirinden ayıran ya da bütünleştiren mekan dizimi, mekanın insan deneyimine dayalı bir tasviridir;

1. Bütünleşik özellikleri nedeniyle en çok kullanışa açık mekanlar, içinde en çok insana rastlayabileceğimiz mekanlar olurken,
2. Ayırışık mekanlar, kent veya binanın bütününden kopuk bir yapıya sahip olduklarından, içlerinde hareket barındırma potansiyeli düşük mekanlardır (URL 22).

Mekan Dizimi yönteminin, kentsel gelişmeyi araştırmak ve tasarlamak için özellikle kamu alanı ve yaya bağlantıları tasarımında büyük etkisi vardır. Ayrıca, yeni gelişme önerilerinin taşıt ve yaya hareketleri üzerindeki potansiyel etkilerini değerlendirmek için izin verir. Metodoloji, kentsel gelişim, konut, gayrimenkul, ulaşım ve iş alanları ile ilgili analizler yaparak kullanılmaktadır. Bu analizler ayrıca hastaneler, müzeler, okul binaları, ofis binaları ve galeriler için tasarımların başarılı veya başarısız yönlerini, ulaşım ve güvenlik arasındaki ilişkileri incelemektedir. (URL 22).

Mekan Dizimi yaklaşımı, teorik kavramların ve uygulamalı araştırmanın gelişimi, mekansal sistemlerin simulasyonu ve analizi için bilgisayar programlarının geliştirilmesine de neden oldu. Bu nedenle, çeşitli araştırmalarda geliştirilen bu stratejiler ve programlar uluslararası platformlarda aynı bakış açısı ve metod dahilinde çalışarak, sistemli karşılaştırmalara yardımcı olan veriler ve sonuçlar üreten araştırmacılardan oluşan bir bilim çevresi kurulmuştur. Mimarlık alanında, uygulama, araştırma, teori ve bilişim teknolojilerinin bir beraberlik içerisinde olması, ender görülen bir durumdur. Bu nedenle, Mekan Dizimi yaklaşımı, mimarlıkta araştırmanın akademik ortamda nasıl desteklenebileceği ve yapısal çevrenin üretimine ışık tutabilecek bir bilgi bankası oluşturmanın çok özel bir yolunu sunmaktadır (URL 22). Bu yöntemin, özellikle kalkınmakta olan ülkelerde plansız şehirselleşmenin kontrol altına alınmasına ve gelecekte daha etkili, kaliteli ve yaşanılabilir kentsel çevrelerin yaratılmasına katkıda bulunacak teorik ve analitik bir çerçeve oluşturmasına olanak sağlayabilmesi açısından önemi ortadadır.

Genel olarak, mekan dizimi, kentsel ve bina ölçeğinde, mekanın sosyal, kültürel ve organizasyonuna ilişkin önemli tasarım kararlarının değerlendirilmesinde, çevresel faktörlerle suç oranı arasındaki ilişkinin aydınlatılmasında, ofis ve araştırma bürolarında mekansal düzenin iş verimliliğine ve yaratıcılığa etkisinin değerlendirilmesinde ve bilgisayar destekli olarak mekansal algının ve yönlendirilmesinin araştırılmasında etkili bir analitik yaklaşımdır (URL 22).

Mekan dizim yönteminde şehirlerin geometrik yapılarını incelememize olanak sağlayan en önemli teknik aks haritasıdır. Aks haritası, şehrin mekansal yapısının bir temsili olarak en uzun ve en az sayıda doğruya oluşur ve

erişilebilir yerleri ifade eder (Özer, 2014). Bu yöntem, haritadaki her bir doğrunun diğer doğrularla nasıl ilişkili olduğunu inceleyen bir işlem den geçer. Sonuç olarak, her doğru için sayısal değerler elde edilir. Bağlantılılık, bütünleşme ve tercih değerleri en sık kullanılanlar arasındadır. Bağlantılılık değerleri, her doğrunun diğer doğrularla ne kadar bağlantılı olduğunu gösterir. Her bir doğrunun sistemin geri kalanıyla ne kadar iyi bağlantılı olduğunu göstermek için bütünleşme değerleri kullanılır (Hillier ve Hanson, 1984). Tercih değeri, sistemdeki tüm noktaların hem başlangıç hem de bitiş noktası olarak değerlendirildiği bir işlemler dizisi kullanılarak hesaplanır (Turner, 2007).

Mekan Dizimi Aks Haritası Tekniğinde Kullanılan Ölçüler:

1. Integration /Entegrasyon (Bütünleşme):

Kentin en erişilebilir bölgesini belirleyen kriterdir. Yani merkez akstır.

2. Node Count / Düğüm Noktaları:

Kaç tane bağlantı olduğunu gösteren kriterdir.

3. Choice /Tercih:

Tercih edilen en uygun yolu gösterir.

4. Connectivity/Bağlantı:

Bağlantıları verir (Özer, 2014).

Mekan Dizimi Renklerin İfadeleri:

1.Kırmızı Renk: Kentin en iyi erişilebilir ve en yoğun kısımlarınının kırmızı aks üzerinde toplandığını gösterir.

2.Turuncu Renk: Kentin iyi erişilebilir ve daha az yoğun kısımlarınının turuncu aks üzerinde toplandığını gösterir.

3.Sarı Renk: Kentin az yoğun ulaşım akslarını ifade eder.

4.Yeşil Renk: Kentin daha sakin ulaşım akslarını ifade eder. Bu bölgelerdeki yollar kentin diğer kesimleri ile dokunun içe kapanıklığını ve bağlantıların zayıflığını gösterir (Özer, 2014).

Mekansal Dizin Yönteminin Kullanım Alanları:

Mimari tasarımda Mekansal dizin yöntemi kullanılarak;

- Kentsel bir alanın kentlilerin gereksinimlerine uyup uymadığı veya daha uyumlu nasıl olabileceği test edilir.
- Kullanıcı ve mekanlar arasındaki ilişkinin doğru yerde konumlanıp konumlanmadığı test edilir.
- Mimarlık öğrencileri için denemeler yaparak en uygun formun bulunmasına yardımcı olur.

Sonuçta bilimle düşüncenin ortak noktası olan “Bulgulara Dayalı Tasarım” ortaya çıkar (Dursun, 2007).

Mimari ölçekte, parçaların analizleri sonucunda bir mekan içerisinde insanların yollarını kaybetmeden hareket etmenin ne kadar basit ya da zor olduğunu sayısal olarak gösterebilirsiniz. Özellikle hastane ve müze gibi mekanlar da yol bulmanın çok önemli olduğu karmaşık yapılarda tasarımların uygulanmadan önce test edilmesine olanak sağladığı için bu tür binaların tasarımında son yıllarda bu analitik metodun getirdiği fırsatlardan yararlanılmaya başlanmıştır. Ayrıca, yaratıcılığın çok önemli olduğu araştırma laboratuvarları ya da pazarlama ofisleri gibi büro yapılarında da bu yöntemden faydalanılarak insanların yaratıcılığını arttırmak için mekan düzenlemesi nasıl olmalı sorularına da cevap verilmeye başlanmıştır.

Yöntemi kullanarak ayrıca,

- Kentlerin karmaşık fiziksel yapılarını tanımlama,
- Yaya hareketi ve kentsel doku ilişkisini anlama ve buna bağlı olarak yeni tasarımlarda alternatiflerini karşılaştırma,
- Yol bulma ve mekanın okunabilirliği,
- Karmaşık fonksiyonlu yapılarda hareketin organizasyonunu çözümleme ve planlama,
- Ortak kullanım alanlarına ulaşılabilirlik,
- Sosyal bağlamda, mekana ilişkin mahremiyet, kontrol yada sosyal hiyerarşi kavrama,
- Bir mekanın yada bir yerin içe kapalılık-dışa açıklık bağlamında irdelenmesi de yapılabilmektedir (Çil, 2006).

Mekan Dizimi Yöntemleri; Mekân Dizimi yönteminde "integrasyon" kavramı en önemli kavramdır. Kentlerin ızgara biçimine dönüşen yapı adası sisteminde en küçük ve en büyük potansiyel hareket doğrularının birleştirilmesi, entegrasyon olarak bilinen bir yaklaşımdır. Bir kentsel ızgara sistemi, her doğrunun yerel sisteme ve bütün sisteme entegrasyonu (bütünleşmesi) hesaplanarak analiz edilebilir; hareketlilik önceden tahmin edilebilir ve mevcut hareketliliği açıklayacak veriler üretilebilir. Bu bağlantı, tasarımın en temel konusunu oluşturduğu için kentsel fonksiyonların çok sayıda alanında etki yaratacaktır (Şıkoğlu ve Arslan,2015).

Mekansal Yapı Çözümlemeleri

Mekansal yapı çözümlemeleri yöntemi; farklı ölçeklerdeki bölgelerin, kentlerin, yapıları çevrelerin, bina gruplarının mekansal modellerini, yapı içi mekan organizasyonunu tanımlamak ve bunların sosyal yapı ile etkileşimlerini incelemek için kullanılan, teorik yaklaşımlarla desteklenen teknikler bütününe verilen isimdir (URL 23).

Mimarlık, zaman, mekan, anlam ve iletişimin nasıl organize edileceğini içerir. İnsan yapısı, insanların etkinlikleri, zaman kullanımları, iletişim ağları ve bu ağların teknolojisi ve hiyerarşisi gibi faktörlerin mekansal yansımasıdır. Mekansal örgütlenme, mekansal gereksinimlerin yanıtıdır. Kavram, ölçekten bağımsız olarak, sistem/görelilik; dinamik denge; kar/yarar/doyum kavramlarıyla açıklanabilir (Öymen,1996).

Hangi ölçekte olursa olsun örgütlenmesi söz konusu olan fiziksel yapı bir sistem gibi bileşen ve öğeleri cinsinden bir bağlama göre tanımlanabilir olmalıdır. Bu görelilik, bir “sistem-çevre” bütünlüğü olarak anlaşılabilir. Sistem ve çevre karşılıklı etkileşim ve bağlılışım içindedirler. Bu davranış konumları ve binalar için de böyledir (Öymen,1996).

Modelin Planlama Kavramına İlişkin İlkeleri; Planlama alanında gelişen görüşler ve çözüm yolları, bizi aşağıdaki genel ilkeleri önermeye götürmektedir (Göksu, 1982).

Öneri I: Bütünsel yaklaşım; ülke planlaması sektörel yaklaşım yanında, fiziksel içerik de kazanmalıdır ve ekonomik toplumsal, kültürel ve politik boyutlarıyla bütünsel değerlendirmelere yönelmelidir. Bu bütünsel değerlendirmeler tek yerleşmeden, ülke bütününe kadar kademeli, sürekli, aksamamayan bir yapı üzerine kurulmalıdır (Göksu, 1982).

Öneri II: Kısa süreli planlamalar ağırlık kazanmalıdır; pratikte, uzun süreli planlama yerine, esnek ve uygulamaya yönelik planlama kuram ve yöntemlerine gereksinme duyuluyor. Bu gereksinimleri karşılayacak kısa süreli planlama yöntemlerine ağırlık verilmesi uygundur (Göksu,1982).

Öneri III: Planlamaya halkın katkısı arttırılmalıdır. Önemli olan, plancının kapalı çalışmasının sonuç da, erken ya da geç, bir başarısızlıkla sonuçlandığının artık kabul edilmesidir. Bu katılma sadece demokratik bir işlevin gereği olarak, göstermelik düzeyde ve anlaşılmayan teknik ayrıntılarda değil, üretici, kaynak yaratıcı ve kamu kuruluşlarına yön gösterici düzeyde aktif bir katkı olarak ele alınmalıdır (Göksu,1982).

Öneri IV: Planlama dinamik gelişmeler üzerine geliştirildiğinde, bugünkü gibi statik olma yerine, değişmeyi içerebilecek, süresi ile orantılı olarak esnekliği artan bir yapıda olmalıdır (Göksu,1982).

İlgili Araştırmalar

Göksu, Ç. (1982). “Kümelenmiş Kentsel Sistemler Mekan Örgütlenmesi İçin Bir Model Araştırması” isimli kitapta mekansal yapı çözümlemeleri ile ilgili bilgiler aktarılmıştır.

Öymen, G.,Ş. (1996). “Mekan Örgütlenmesi.” isimli kitapta mekansal yapı çözümlemeleri ile ilgili bilgiler aktarılmıştır.

PARKINS, Wendy (2004). “Out of Time Fast Subjects and Slow Living, Time & Society” başlıklı makalede yavaş yaşamın insanlar üzerindeki etkisi aktarılmıştır.

Yurtseven H,R, (2007). “Slow Food Ve Gökçeada: Yönetmel Bir Yaklaşım” isimli kitapta Yavaş Şehir felsefe kavramı ile ilgili genel bilgiler aktarılmıştır.

Lynch K (2010). “Kent İmgesi” isimli kitapta kent imgesi ve bileşenleri ile ilgili genel bilgiler aktarılmıştır.

Hillier B, Stonor T (2010). “Space Syntax” başlıklı makalede mekan dizimi ile ilgili temel bilgiler aktarılmıştır.

Yurtseven H, R, vd.(2010). “Yavaş Hareketi” başlıklı makalede kentlerdeki yavaş hareket kavramı ile ilgili temel bilgiler aktarılmıştır

Keskin E.B (2012). “Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış: Yavaş Şehirler (Cittaslow)” isimli makalesinde Cittaslow ile ilgili bilgiler aktarılmıştır.

Yalçın, A.&Yalçın, S. (2013). “Sürdürülebilir Yerel Kalkınma İçin Cittaslow Hareketi Bir Model Olabilir mi?” isimli makalede Cittaslow ile ilgili bilgiler aktarılmıştır.

Zafersoy, H. (2014). “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Lefkoşa’ında Kentsel Bütünleşikliğın Ulaşım Ağları Üzerinden Okunması” başlıklı doktora tezinde halk imgesi ile ilgili bilgiler aktarılmıştır.

Ball, S. (2015). “Theme Cities: Solutions for Urban Problems” isimli makalede Cittaslow ile ilgili genel bilgiler aktarılmıştır.

Şıkoğlu, E., Arslan, H. (2015). “Mekan dizim analizi yöntemi ve bunun coğrafi çalışmalarda kullanılabilirliği” başlıklı makalede mekan dizimi yöntemi ile ilgili temel bilgiler aktarılmıştır.

Çakır H. C (2016); “Kıbrıs Tarihi ve Kıbrıs’ta Tarihi Eserler” isimli kitapta Güzeyurt kenti ile ilgili genel bilgiler aktarılmıştır.

Ercoşkun, Ö. & Tunçer, M. & Kiper, P. (2016). Aslan, S. ve Alkan, L., “Kentsel Tasarıma Giriş” isimli kitapta kentsel tasarım kavramı ile ilgili genel bilgiler aktarılmıştır.

Doğan, T. (2022). Sürdürülebilir Kültür: Cittaslow “Sinema Sanatının Gözünden Seferihisar’ın Sakin Şehir Olma Süreci” isimli makalede Cittaslow kriterleri ile ilgili genel bilgiler aktarılmıştır

Elmas, E.S. (2022). “Kentsel Planlamaya Bütüncül Yaklaşım Kazandırmada Kentsel Tasarım Çalışmalarının Önemi” isimli makalede kent imgesi ve bileşenleri ile ilgili bilgiler aktarılmıştır.

Bağışkan T. & Altan, Z. (2023). “Karpaz’ın Geçmişine Yolculuk” isimli kitapta Cittaslow köyleri ile ilgili bilgiler aktarılmıştır

BÖLÜM III

Yöntem

Bu bölümde, çalışmamızda kullanılan araştırma modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, veri toplama araçları, verilerin analizi ile yorumlanması ve araştırma planı ile süreci hakkında bilgiler aktarılmış; araştırma sürecimiz tablo olarak da sunulmuştur.

Araştırma Modeli

Tez çalışmamızda, araştırmamıza temel teşkil eden kavramsal temellerle ilgili yazılı ve görsel kaynaklardan literatür taraması yanı sıra Güzelyurt kenti fiziki analizleri için saha çalışmaları ve anket çalışması yapılarak nitel ve nicel araştırma yöntemleri bir arada kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışmamız kapsamında öncelikle literatüre dayalı; kent imgesi ve bileşenleri, Cittaslow kavramının tanımı, kriterleri, Kuzey Kıbrıs'ta Cittaslow uygulamaları, Güzelyurt kentinin tarihi, iklimsel ve coğrafi özellikleri, mekan dizimi ve mekansal yapı çözümlemeleri irdelenmiştir. Çalışmamızın Güzelyurt kenti analizi bölümüne ait Güzelyurt kentinin fiziki yapısıyla ilgili olarak ulaşım ağı, cadde, sokaklar ve yollar, ana yollar, doku, binaların zemin ve üst kat kullanımları, binaların durumu, bina yapım sistemleri, kat yükseklikleri, korunan ve korunması önerilen binalar ve yeşil alanlar olmak üzere, mekansal yapı çözümleme analizleri yapılmıştır. Yapılacak algı anketi için de yirmi üç adet soru hazırlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

İlgili konular hakkında yapılan literatür taraması sonrasında gerekli veri türleri belirlenmiş; öncelikle Kuzey Kıbrıs'taki Cittaslow uygulamalarının bulunduğu yerleşimlerde yavaş şehir kriterlerine uygun olarak gerçekleştirilebilmiş çalışmalara ait uygulamalar yerinde gözlemlerle incelenmiş ve fotoğraflanmıştır. Ayrıca bu yerleşimlerin belediyeleri ile görüşmeler yapılarak gerekli bilgiler derlenmiştir. Sonrasında ise alan çalışmamız kapsamında Güzelyurt ile ilgili haritalar, K.K.T.C. Harita Dairesi'nden temin edilmiş ve haritalarda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Güzelyurt halkı ile yapılacak anket çalışması için Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel

Araştırmalar Etik Kurulu’ndan onay alınmıştır. Güzelyurt kenti haritasından ulaşım ağı, cadde, sokaklar ve yollar, ana yollar, doku, binaların zemin ve üst kat kullanımları, binaların durumu, bina yapım sistemleri, kat yükseklikleri, korunan ve korunması önerilen binalar ve yeşil alanlarla ilgili mekansal yapı çözümlemeleri analizleri için detaylı haritalar hazırlanmış; yapılan analizler bu haritalar üzerinde işlenmiştir.

Tüm bu çalışmaların ardından, analiz çalışması yaptığımız Güzelyurt kenti nüfusuna dair anketör sayısını belirlemek üzere Slowin formülü kullanılarak, kentin kullanıcılarına, kentte sunulan hizmetler ve kentin yapısı ile ilgili yirmi üç adet soru içeren bir algı anketi yapılarak, çıkan sonuçlar tablolar halinde belirtilmiştir.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Yerinde inceleme ile yapılan alan çalışmaları sonucunda, Güzelyurt kentinin hemen kuzeyinden geçen kuzey çevre yolunun ana ulaşım aksı olması Güzelyurt’un diğer kentlerle bağlantısı için avantaj teşkil ettiğinden kentin gelişimine önemli katkı sağlamaktadır.

Güzelyurt’un eski ve geleneksel yerleşim dokusundaki adanın farklı tarihi dönemlerine ait yöresel karakterdeki geleneksel yapılar ile betonarme yapılardan oluşan merkez doku kentin dokusuna önemli katkı sağlamaktadır.

Kentin zemin kat kullanımlarının, genellikle ticari ve kamu binaların kent merkezi aksının üzerinde, konut binalarının ise merkez aksının çevresinde konumlanmış olmaları kentin düzenli bir yerleşim planına sahip olduğunu göstermektedir.

Kentin üst kat kullanımlarının, çoğunlukla konut binalarından oluşması da kentin düzenli bir mimari plana sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Kentte genellikle az katlı bir yapı dokusu ve binaların genelinin iyi durumda olması kentin gelişimine önemli katkı sağlamaktadır.

Kentteki binaların yapım sisteminin ise kentin genelinde betonarme

yapım sistemi olması yapıların yararlı kullanım süresini uzatmaktadır.

Kentteki korunan ve korunması gereken binalar; kent merkezindeki Belediye Pazarı, İş Hanı, Güzelyurt Arkeoloji ve Doğa Müzesi ve Aziz Mamas Kilisesi olmak üzere az miktardadır ve bundan dolayı korunmaları kolaylıkla sağlanmaktadır.

Güzelyurt kentinin genellikle yeşil alan konusunda yeterliliğe sahip olması kentin önemini artırmaktadır.

Çalışmanın Planı

İlk bölüm olan Giriş'te, tezde yer alan tüm bölümler hakkında bilgiler aktarıldıktan sonra araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, sınırlılıkları belirtilmiş, araştırmadaki önemli tanımlar açıklanmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümü olan Kavramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar bölümü iki kısımdan oluşmaktadır. İlk olarak, kavramsal temeller kısmında, çalışma kapsamında kent imgesi ve bileşenleri; yollar, kenarlar, bölgeler, düğüm/odak noktaları ve işaret öğeleri, Cittaslow, Cittaslow olma kriterleri, Kuzey Kıbrıs'ta Cittaslow uygulamaları, Güzelyurt kenti, mekan dizimi ve mekansal yapı çözümlemeleri hakkında detaylı bilgiler aktarılmıştır. Bölümün ikinci kısmında ise araştırmayla ilgili daha önce yapılmış olan kitap, makale, tez gibi çalışmalara ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Yöntem bölümünde, öncelikle araştırmada kullanılan metod belirtilmiş; çalışma grubu, verilerin toplanması, veri toplama araçları, verilerin analizi ve yorumlanması ve araştırma planı ve süreci hakkında bilgiler aktarılmıştır.

Dördüncü bölüm olan, Güzelyurt kenti analizi isimli bölümde, Güzelyurt kenti fiziki çözümlemeleri; ulaşım ağı, cadde, sokaklar ve yollar, ana yollar, doku, binaların zemin ve üst kat kullanımları, binaların durumu, bina yapım sistemleri, kat yükseklikleri, korunan ve korunması önerilen binalar ve yeşil alanlar ile ilgili mimari çizimlerle, haritalar üzerine tespitler yapılmıştır. Bölümün ikinci kısmında, araştırma anketi, anket soruları, algı anketi ve anket dökümleri ile sonuçlar elde edilmiştir. Bölümün üçüncü kısmında ise görüşme ve yol tarifleri analizleri yapılmıştır.

Beşinci bölüm olan değerlendirme bölümünde, Güzelyurt kentinde gerçekleştirilen analiz çalışmaları sonucunda elde edilen veriler değerlendirilmiş; fiziki çözümlemeler, anket dökümleri ve mekan dizimi analizlerinden çıkan sonuçlar doğrultusunda da irdelemeler yapılmıştır.

Son bölüm olan sonuç ve öneriler bölümünde ise yapılan değerlendirmeler neticesinde ortaya çıkan veriler doğrultusunda araştırmanın sonucu ve Güzelyurt'un yavaş şehre dönüştürülmesi için Cittaslow kriterlerine göre gerekli öneriler sunulmuştur.

Araştırmamızın sürecini gösteren tablo aşağıdaki gibidir (Tablo 1).

Tablo 1:

Araştırma süreci tablosu

GİRİŞ (BÖLÜM I)									
Tez Hakkında Genel Bilgi		Problem Durumu		Tezin Amacı		Tezin Önemi		Sınırlılıklar	
Kent İmgesi ve Bileşenleri		Cittaslow Kuzey Kıbrıs'ta Cittaslow Uygulamaları		Güzelyurt		Mekan Dizimi		Mekansal Yapı Çözümlmeleri	
Araştırma Modeli		Çalışma Grubu		Verilerin Toplanması		Veri Toplama Araçları		Verilerin Analizi ve Yorumu	
								Çalışmanın Planı	
GÜZELYURT KENTİ ANALİZİ (BÖLÜM IV)									
Güzelyurt Kenti Fiziki Çözümlmeleri		Araştırma Anketi		Anket Dökümleri		Görüşme ve Yol Tarifleri		Güzelyurt Kenti Mekan Dizimi Analizi	
DEĞERLENDİRME (BÖLÜM V)									
Değerlendirme									
SONUÇ ve ÖNERİLER (BÖLÜM VI)									
Sonuç					Öneriler				

BÖLÜM IV Güzelyurt

Kenti Analizi

Bu bölümde, çalışmamızın odak noktasını teşkil eden Güzelyurt kentinin; mekansal yapı çözümlemeleri, araştırma anketi, algı anketi, anket dökümleri ile görüşme ve yol tarifleri hakkındaki analizler aktarılmıştır.

Güzelyurt Kenti Fiziki Çözümlemeleri

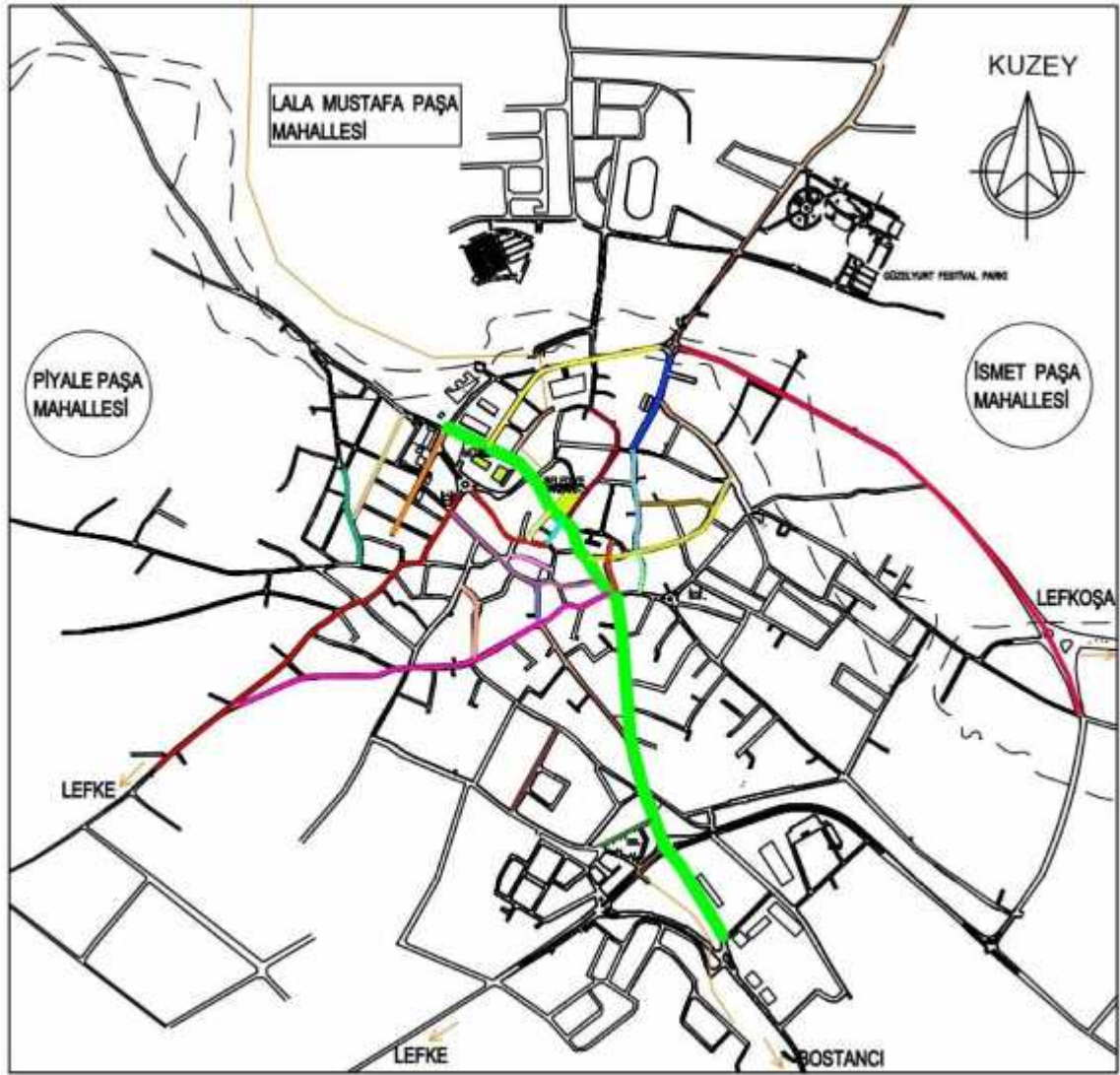
Güzelyurt kenti, idari olarak ilçe merkezidir ve belediyesi vardır. Muhtarlıklara bağlı üç mahalleden oluşmaktadır. Bunlar kuzeyde Lala Mustafa Paşa, doğuda İsmet Paşa ve batıda Piyale Paşa mahalleleridir. Mekansal yapı çözümlemeleri için saha çalışmaları ile on özellik üzerinde inceleme yapılmıştır. Bunlar; ulaşım ağı, ana yollar, doku planı (doluluk, boşluk), zemin kat kullanımları, üst kat kullanımları, binaların durumu, yapım sistemleri, kat yükseklikleri, korunan ve korunması önerilen binalar ve yeşil alanlardır (Özmen, 2016; Oktay, 2001).

Ulaşım Ağı, Cadde, Sokaklar ve Yollar

Kentin önemli bağlantılarını, doğuda Lefkoşa ve güney batıda Lefke'den gelen yollar sağlamaktadır. Kuzey batıya yönelen yol da yakın mesafedeki deniz bağlantısıdır. Kente yakın olan ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsü'ne, Lefkoşa yolundan kuzeye saparak ulaşılmaktadır. Diğer yolların, tarımsal alanlara giden yollar olduğu görülmektedir. Lefkoşa'dan gelen yolu karşılayan, kentin çevre yoludur. Çevre yollar kent merkezine bağlanmaktadır. Kent içi yollar, ııınsal olarak her yöne dağılan bir yapıdadır ve kent parçalarının da sınırlarını oluşturmaktadırlar. Kentin kuzeyi, mevcut toplu yapılaşma ile gelişme alanı olmuş ve çok katlı yapıların yer aldığı kent parçası haline gelmiştir. Yol örgüsünün sıklaştığı kent merkezinin araç ve yaya ilişkileri açılarından değerlendirilmesi, kentin gelecekteki planlaması için önem arz etmektedir (Şekil 24).

Şekil 24:

Güzelyurt'un mahalle, cadde ve sokakları.

ECEVİT CADDESİ	İHSAN KEMAL SOKAK	MİTHAT PAŞA SOKAK
TURGUT ÖZAL CADDESİ	ANKARA CADDESİ	MARMARA SOKAK
ATATÜRK CADDESİ	MÜNÜR DİLAVER SOKAK	HİCRİ GÜMÜŞ SOKAK
AHMET NAMİK SOKAK	OSMAN SOKAK	MEHMET SOKOLLU SOKAK
ÇAKIRLAR SOKAK	HASAN SOKAK	MANİSA BULVARI
BOZKURT SOKAK	NAMİK KEMAL SOKAK	TERMINAL SOKAK
CENGİZ FATİH SOKAK	KURTULUŞ SOKAK	KIRAL SOKAK
AŞIK VEYSEL SOKAK	MİTHAT PAŞA SOKAK	TAHIR KANI SOKAK
		HALİM ŞAHİN SOKAK

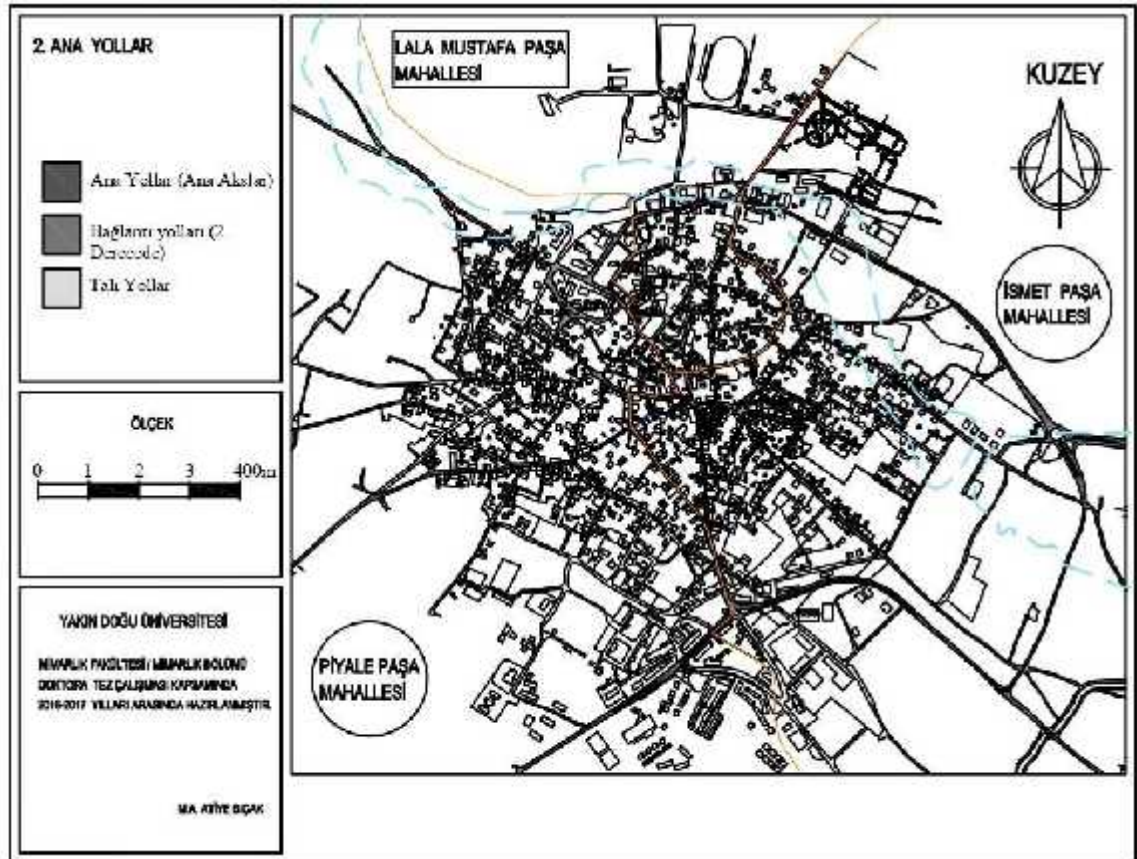
(Google Earth-2017).

Ana Yollar

Güzelyurt'un ana yolları, güneyde Piyale Paşa Mahallesi tarafından Lefke'ye bağlanan yol; doğuda İsmet Paşa Mahallesi'nden biri Lefkoşa'ya diğeri Bostancı'ya bağlanan iki yol; doğuda yine İsmet Paşa Mahallesi tarafından gelip Lala Mustafa Paşa Mahallesi üzerinden sahile bağlanan kuzey çevre yoludur. En sık kullanılan güzergahlar, Lefkoşa'dan güneye doğru kıvrılıp Lefke kavşağı ile kavuştuktan sonra kentin içine giren yoldur. Devamı ise sahil yoluna bağlanmaktadır. Bu güzergahın kent merkezine teğet geçtiği yaya kısmı da eskiden beri sahile doğru transit geçen yolculara hizmet veren bir çarşı niteliği taşımaktadır. Kent içinde uzanan diğer yollar, merkezi ve onu saran konut alanlarının anayol bağlantılarıdır. Sıklaşan yol dokusunun belirlediği alan, kent merkezidir. Genelde Güzelyurt ölçeğinde rasyonel bir kent yapılaşması olduğu söylenebilir. Kuzey çevre yolu, gelişme alanları için önemli bir alternatif teşkil etmektedir (Şekil 25).

Şekil 25:

Güzelyurt'ta ana yollar.

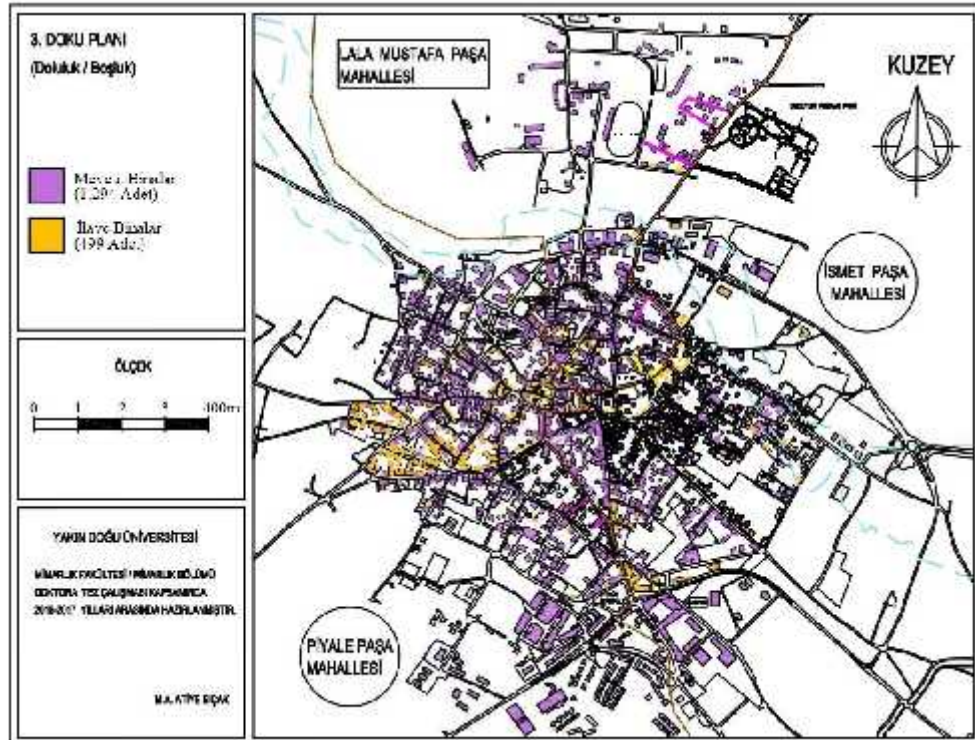
(Google Earth-2017).

Doku

Güzelyurt'un eski ve geleneksel yerleşim dokusu, halen kentin merkezini oluşturmaktadır. Burada bina stoku toplam 1793'dür. Bu yapıların 499'u yeni yapılaşma ürünüdür. Doku, kent merkezinde bitişik nizamda, dışa doğru ayrık nizamda yapılardan oluşmaktadır. Son yıllardaki yapılaşma, eskiye göre daha çok katlı yapılardan ibarettir. Akdeniz yerleşim karakteristiği teşkil eden dar ve gölgeli sokak yapısına sahip kent merkezinde sınırlı bir gelişme olmakla birlikte kentin kuzey yönünde yeni bir gelişme alanı oluşmuştur. Kentin güneyindeki Lefke yolu çevresinde ise önceye dayalı bir doku gelişmesi sürmektedir. Çok katlı konut ve küçük sanayi olarak görülen gelişme, kullanıcı ihtiyaçları neticesinde oluşan plansız bir doku gelişimi şeklindedir. Sıkışık bir yerleşim bulunan kent merkezinde kamu yapıları, alışveriş mekânları ve korunması gerekli yapılar bir arada bulunmaktadır. Yayalaştırma ile ulaşım, bölgenin kullanımının rahatlamasını sağlayacaktır (Şekil 26).

Şekil 26:

Güzelyurt doku planı (doluluk, boşluk) haritası.

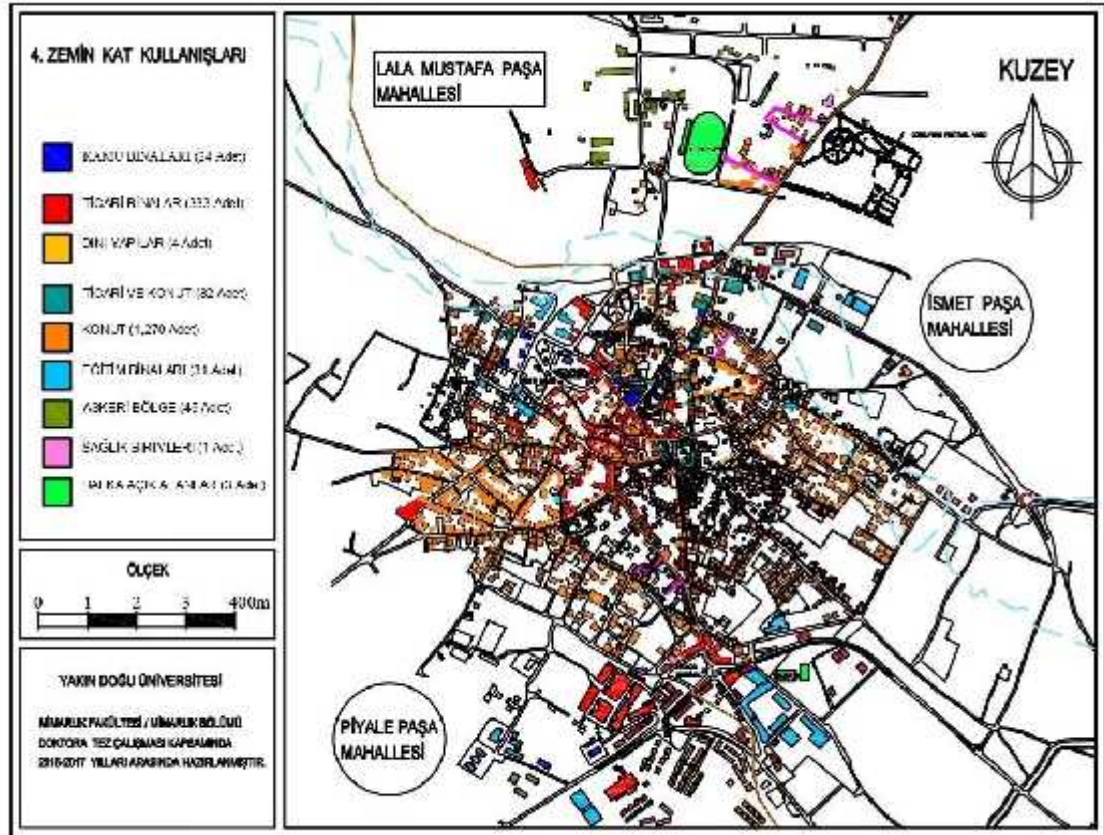
(Google Earth-2017).

Binaların Zemin Kat Kullanımları

Binaların zemin kat kullanış tesbitlerine göre; ticaret, kentin merkez caddesi olan Ecevit Caddesi ile Ahmet Sokak, Çakırlar Sokak, Bozkurt Sokak, Cengiz Ratip Sokak ve Aşık Veysel Sokak aksları üzerinde yoğunluk göstermektedir. Konutların ise ticari bölgelerin çevresinde konumlandığı görülmektedir. Aynı zamanda, kentte bulunan kamu binaları, dini yapılar, sağlık birimleri ve eğitim binaları, ticari binalar ile konutların arasına dağılmış durumdadır. Ayrıca kentin dışında ve kuzeyinde bir askeri garnizon bulunmaktadır. Halka açık park ve yeşil alanlar ile Güzelyurt Festival Park'ı da gelişme alanı olarak belirlenmiş ve kentin kuzey bölgesinde konumlandırılmıştır (Şekil 27).

Şekil 27:

Güzelyurt'ta binaların zemin kat kullanımları

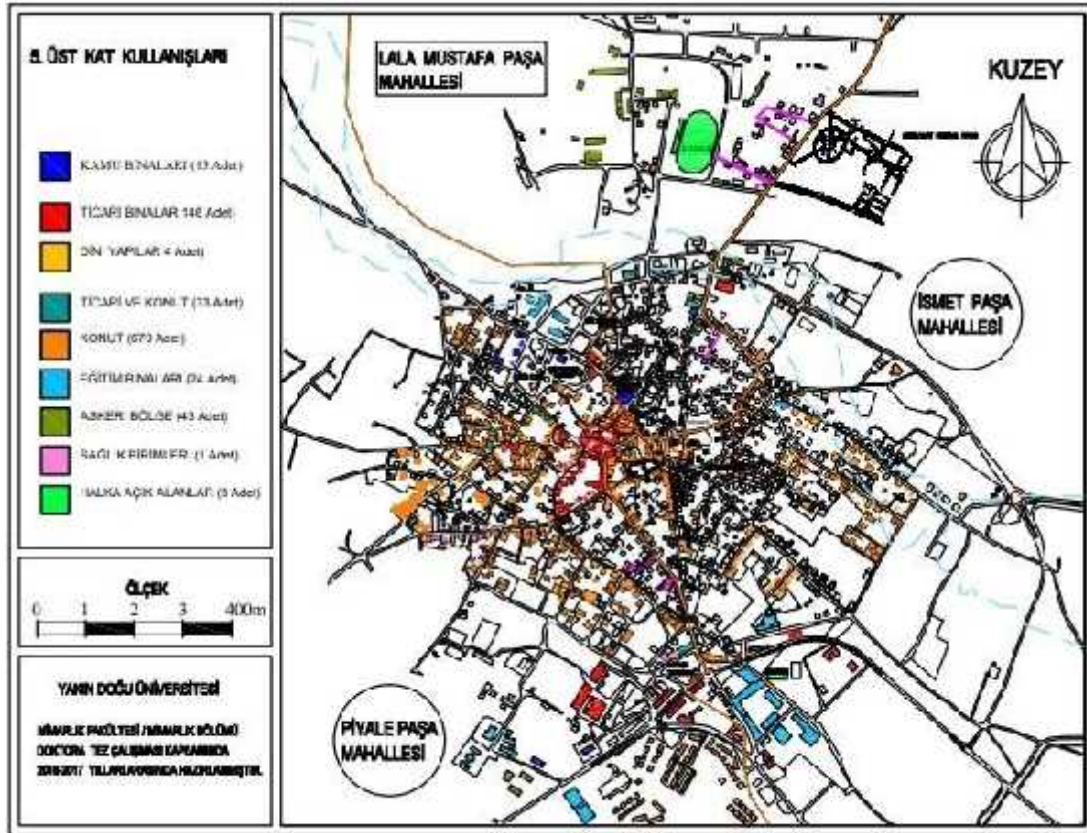
(Google Earth-2017).

Binaların Üst Kat Kullanımları

Yaptığımız tespitlere göre binaların üst kat kullanımları, yoğunlukla ticari binalarda olmak üzere; Çakırlar Sokak, Bozkurt Sokak, Cengiz Ratip Sokak, İhsan Kemal Sokak, Aşık Veysel Sokak ve Ankara Caddesi aksaları üzerinde bulunmaktadır. Konut ve kamu binalarında üst kat kullanımı, daha çok bu aksaların kent merkezinden uzaklaşan kısımlarında yer almaktadır. Tespitlerimizde, bu sokaklar dışındaki bölgelerde, tek katlı binalar çoğunluktadır (Şekil 28).

Şekil 28:

Güzelyurt'ta binaların üst kat kullanımları.

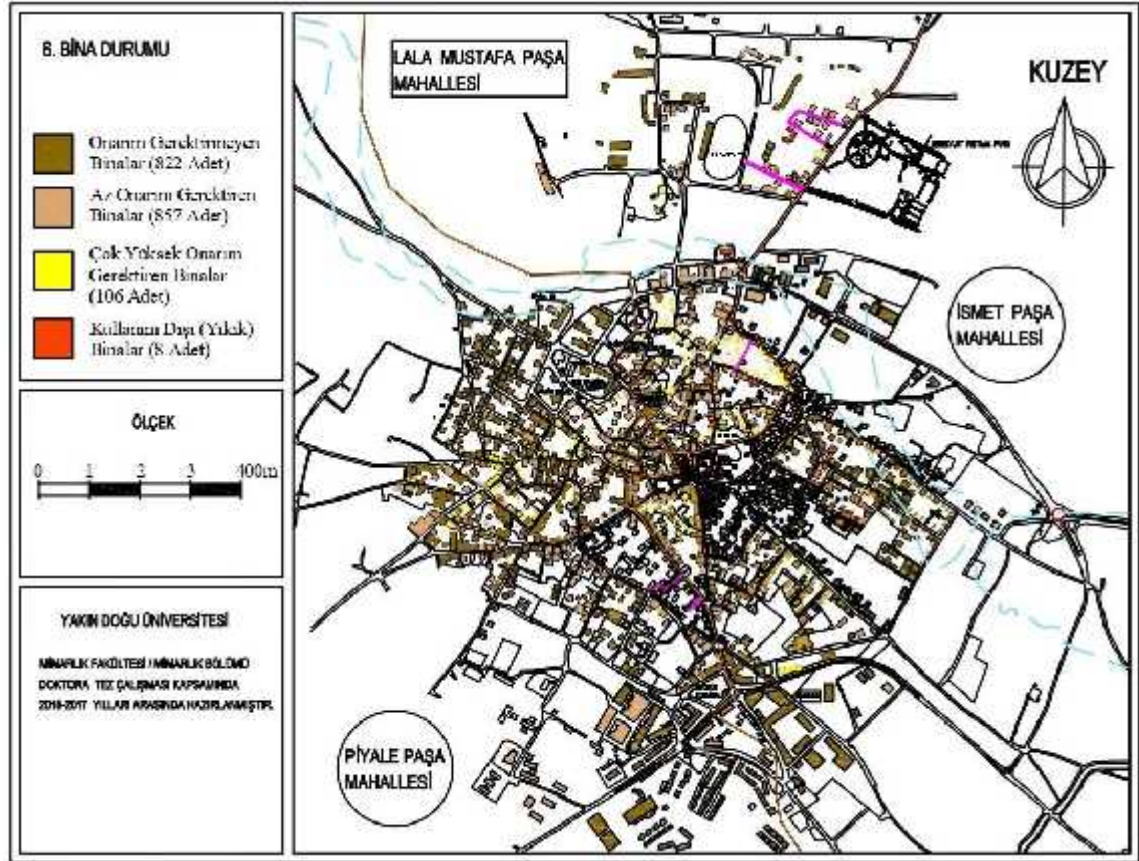
(Google Earth-2017).

Binaların Durumu

Bu kriter oldukça tartışmalı ve sübjektif, koşullara göre değişken görünmektedir. Bu düşünceden hareketle, kentin genel yapısı gözlemlenerek bir bakış geliştirilmeye çalışılmıştır. Kentin onarım gerektirmeyen binaları, doğu ve batı yönünde yoğunlaşmaktadır. Az onarım gerektiren binalar ise kentin kuzey ve güney yönünde yer almaktadır. Kentin önemli onarım gerektiren binaları, eski yerleşim alanlarının ara sokaklarında olduğu görülmektedir. Kentin kullanım dışı binalarının da pek fazla olmaması ise binaların yüksek oranda kullanıldığı ve belli oranda gelir durumunun iyi olduğu ile açıklanabilmektedir. Sonuç olarak, kent binalarının genelde iyi ve kabul edilebilir düzeyde niteliğe sahip olduğu bilinmektedir (Şekil 29).

Şekil 29:

Güzelyurt'ta binaların durumu.

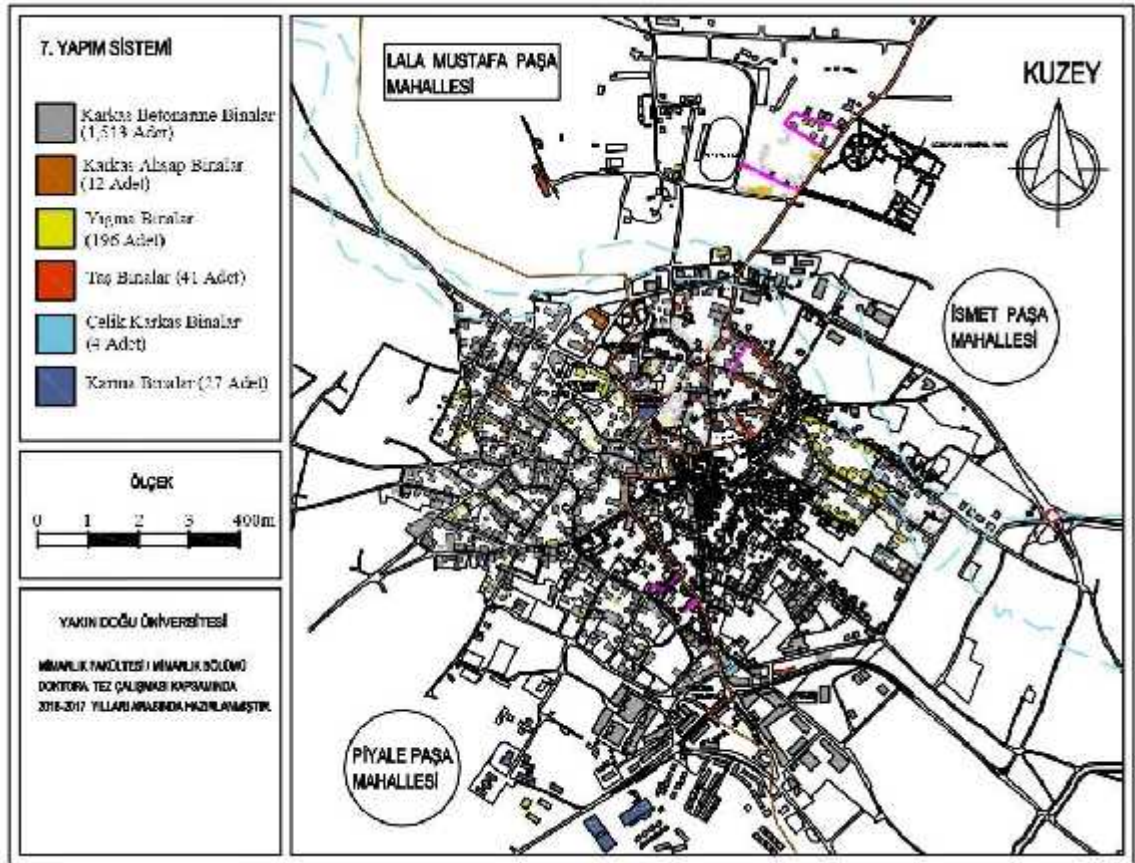
(Google Earth-2017).

Bina Yapım Sistemleri

Binaların genelinde yapım sistemi, betonarme karkastır. Kentin merkezinde, Ecevit Caddesi üzerinde bulunan “Belediye Pazarı” binasının yapı sistemi ise karmadır. Yine Ecevit Caddesi aksı üzerinde, kentin odak noktası haline gelmiş olan müze binası ile Aziz Mamas Kilisesi yığma binalardır. Kentte, yığma ve çelik karkas binaların olduğu da tespit edilmiştir (Şekil 30).

Şekil 30:

Güzelyurt'ta bina yapım sistemleri.

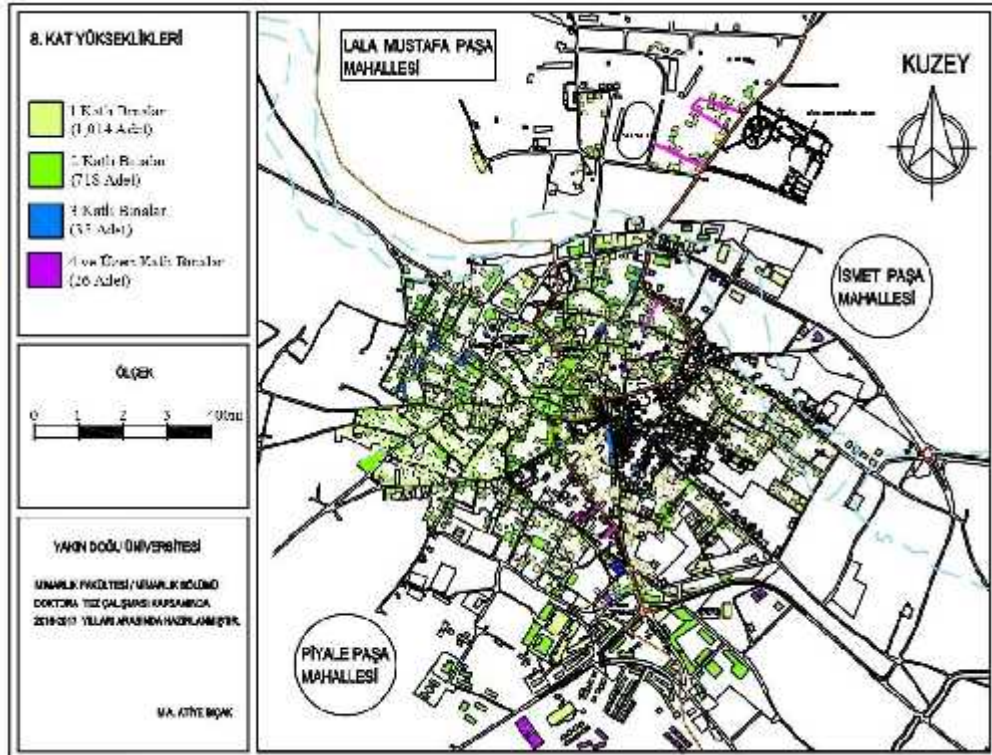
(Google Earth-2017).

Kat Yükseklikleri

Kent, genelde bir ve iki katlı binalardan oluşmaktadır. Ticaretin bulunduğu ve merkez bölgesinde yer alan iki katlı binalar, Ecevit Caddesi, Münür Dilaver Sokak, Osman Sokak, Hasan Sokak, Namık Kemal Sokak, Hicri Gümüş Sokak, Çakırlar Sokak, Bozkurt Sokak ve Cengiz Ratip Sokaklarda yoğunluk göstermektedir. Az sayıda inşa edilmiş olan üç katlı binaların, Ecevit Caddesi aksı üzerinde kentin güney yönünde, Kurtuluş Sokak, Mithat Paşa Sokak ile Marmara Sokaklarda batı yönünde ve Hicri Gümüş Sokak ile Mehmet Sokollu Sokaklarda, kuzey yönünde geliştiği görülmektedir. Dört kat ve üzeri binalar ise Manisa Bulvarı üzerinde olup kentin kuzeydoğu yönünde bulunmaktadır. Diğer dört kat ve üzeri binalar, otobüs terminali yanında Terminal Sokakta, Ecevit Caddesi üzerinde, Kırıl Sokak, Tahir Kanı Sokak, Hicri Gümüş Sokak ve Halim Şahin Sokaklarda az katlı binaların arasında serpiştirilmiş olarak bulunmaktadır. Eski dokuda, dört ve üzerinde katta inşa edilmiş yapılar, kent içinde yeni doku oluşumu baskısı teşkil etmektedirler (Şekil 31).

Şekil 31:

Güzelyurt'ta kat yükseklikleri.

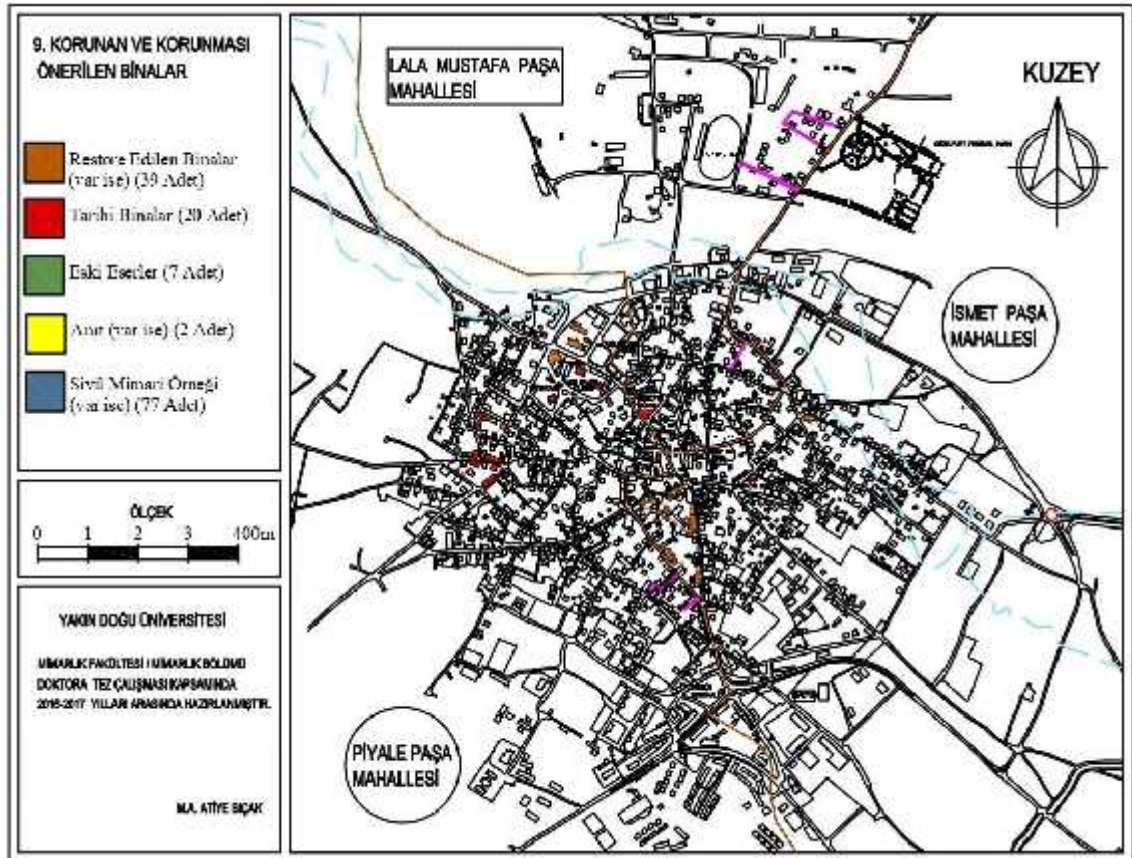
(Google Earth-2017).

Korunan ve Korunması Önerilen Binalar

Kentin en yoğun caddelerinden biri olan Münür Dilaver Sokak aksı üzerinde, sivil mimari örneği yapılar, Ankara Caddesi ile Ecevit Caddesi aksları üzerinde, restore edilen binalar ve eski eserler bulunmaktadır. Aynı zamanda kentin, batı yönünde, kent merkezinin biraz dışında tarihi binalar ile restore edilen yapılar yer almaktadır. Bunlardan en önemlileri, halen müze olarak kullanılan Güzelyurt Arkeoloji ve Doğa Müzesi ile Aziz Mamas Kilisesidir. Halen kentin Belediye Pazarı olarak kullanılan yapı ile iş hanı yapısı da inşa dönemleri ile önemli yapılardır (Şekil 32).

Şekil 32:

Güzelyurt'ta korunan ve korunması önerilen binalar.

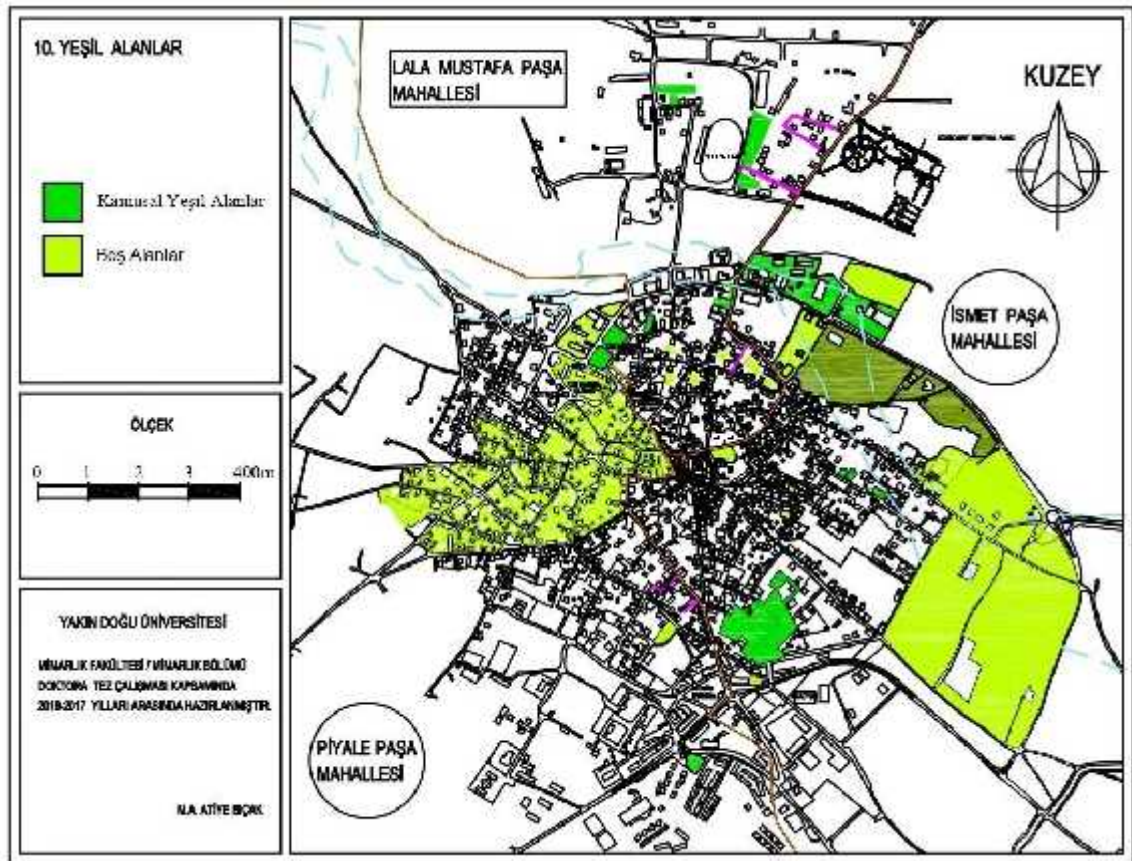
(Google Earth-2017).

Yeşil Alanlar

Kentin çevresi yeşil alanlarla kaplıdır. Bu alanlar ekim arazileridir. Kent içinde ise kamusal yeşil alanlar ve parklar azdır. Kuzeyde askeri birliğe ait alan ve belediyenin sağladığı bir kent parkı/rekreasyon alanı bulunmaktadır. Bunların dışında, kentin güneyinde bir pasif yeşil alan yer almaktadır. Diğer taraftan doku planında da izlenebileceği gibi, mülkiyetli olmakla birlikte binaların, arsaların arasından kent boyunca doğudan batıya doğru akan dağınık ve alçak bir yeşil örtü izlenebilmektedir (Şekil 33).

Şekil 33:

Güzelyurt'ta yeşil alanlar.

(Google Earth-2017).

Araştırma Anketi

Bir önceki bölümde mekansal nitelikleri ortaya konmuş olan kentin kullanıcılarının, kentin yapısı ve hizmetleriyle ilgili ne düşündükleri, bu niteliklerin ne yönde geliştirilmesinin memnuniyetlerini hangi yönde arttıracağı konusunu da

beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla denekleri öğrenmeye yönelik soruların dışında, 23 soru içeren bir algı anketi düzenlenmiştir. Deneklerin isimleri sorulara dahil edilmemiştir. Analiz çalışması yaptığımız Güzelyurt kenti nüfusuna dair anketör sayısını belirlemek üzere Slovin'in formülü kullanılmıştır. Buna göre 25,500 nüfus için %5 hata payıyla 392 denek yeterli ve uygun bulunmuştur.

Ankette Likert'in beş dereceli sorgulama tekniği dönüştürülerek uygulanmıştır. Sorular için Cittaslow hareketinin fiziki mekana, ve mekana yönelik hizmet beklentilerini içeren 7 kriteri temel alınmıştır. Kriterler aşağıdaki gibidir (Tablo 2), (Tablo 3), (Şekil 34).

Tablo 2:

Cittaslow kriterleri.

1.Çevre Politikaları
2.Altyapı Politikaları
3.Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları
4.Tarım,Turizme, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar
5.Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim ile İlgili Planlar
6.Sosyal Uyum Politikaları
7.Ortaklıklara İlişkin Politikalar

(A.Bıçak-2018).

Slovin's Sample Size Calculator:

Şekil 34:

Slovin calculator.

(Google.com-2017).

$$\text{Formül} = \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n: Örnek boyut

N: Nüfus = 25500

e: Hata payı = 0.05

1: Sabit değer

Yukarıdaki formüle göre;

$$n = \frac{25,500}{1 + 25,500(0.05)^2} \quad n = \frac{25,500}{1 + 25,500(0.0025)} \quad n = \frac{25,500}{1 + 50}$$

$$n = \frac{25,500}{51} = 392.16$$

Tablo 3:
Anket soruları ve ham yanıtlar.

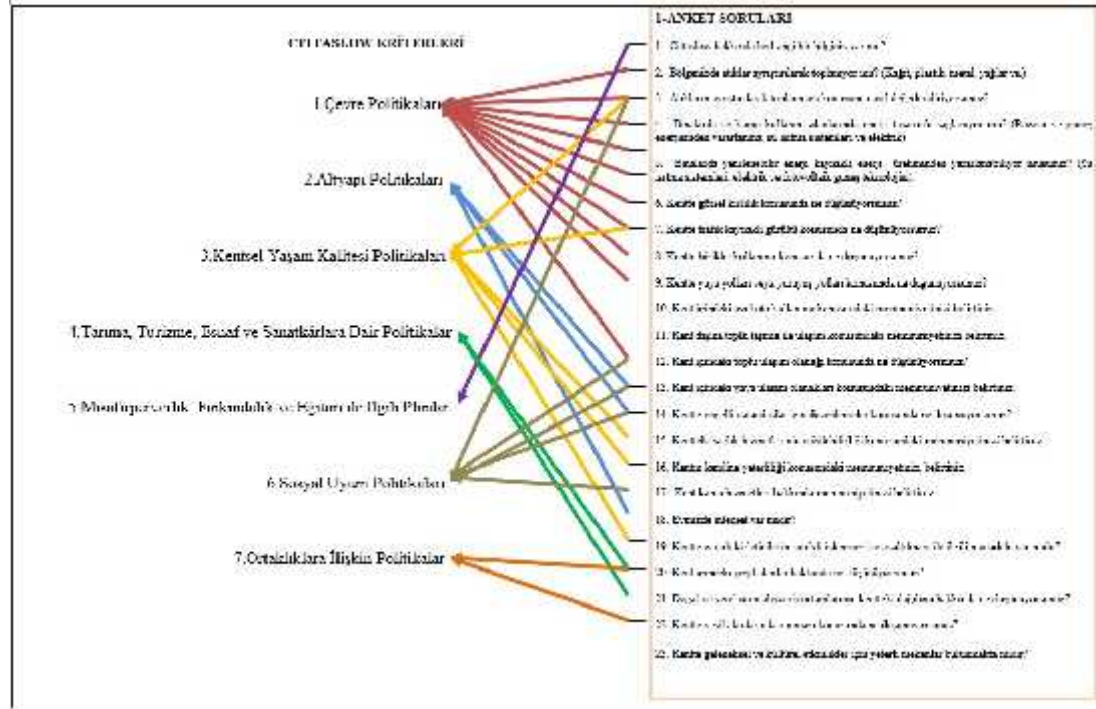
SORULAR	OLUMLU	OLUMSUZ	FİKRİM YOK
Soru 1: Cittaslow hakkında herhangi bir bilginiz var mı ?	63	37	-
Soru 2: Bölgenizde atıklar ayrıştırılarak toplanıyor mu? (Kağıt, plastik, metal, yağlar vs.)	2	98	-
Soru 3 Atıkların ayrıştırılarak toplanması konusunu nasıl değerlendiriyorsunuz?	79	14	7
Soru 4: Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufu sağlanıyor mu? (Rüzgar ve güneş enerjisinden yararlanma; su ısıtma sistemleri ve elektrik)	7	69	24
Soru 5: Binalarda yenilenebilir enerji kaynaklı enerji üretiminden yararlanabiliyor musunuz? (Su ısıtma sistemleri, elektrik ve fotovoltaik güneş teknolojisi).	16	66	18
Soru 6: Kentte görsel kirlilik konusunda ne düşünüyorsunuz?	68	30	2
Soru 7: Kentte trafik kaynaklı gürültü konusunda ne düşünüyorsunuz?	28	70	2
Soru 8: Kentte bisiklet kullanımı konusunda ne düşünüyorsunuz?	77	20	3
Soru 9: Kentte yaya yolları veya yürüyüş yolları konusunda ne düşünüyorsunuz?	10	86	4
Soru 10: Kent içindeki özel oto kullanımı konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz.	29	66	5
Soru 11: Kent dışına toplu taşıma ile ulaşım konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz.	7	79	14
Soru 12: Kent içindeki toplu ulaşım olanağı konusunda ne düşünüyorsunuz?	10	79	11
Soru 13: Kent içindeki yaya ulaşım olanakları konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz.	9	88	3
Soru 14: Kentte engelli vatandaşlar için düzenlemeler konusunda ne düşünüyorsunuz?	10	86	4
Soru 15: Kentteki sağlık hizmetlerinin erişilebilirliği konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz.	14	81	5
Soru 16: Kentin kendine yeterliliği konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz.	16	79	5
Soru 17: Kent kamu hizmetleri hakkında memnuniyetinizi belirtiniz.	17	78	5
Soru 18: Evinizde internet var mıdır?	86	14	-
Soru 19: Kentte zararlı kirleticilerin sürekli izlenmesi ve azaltılması ile ilgili mücadele var mıdır?	5	95	-
Soru 20: Kent içindeki yeşil alanlar hakkında ne düşünüyorsunuz?	25	72	3
Soru 21: Doğal ve yerel ürün alışveriş ortamlarının kentteki dağılımı hakkında ne düşünüyorsunuz?	14	80	6
Soru 22: Kentte yeşil alanların korunması konusunda ne düşünüyorsunuz?	81	19	-
Soru 23: Kentte geleneksel ve kültürel etkinlikler için yeterli mekanlar bulunmakta mıdır?	15	79	6

(A.Bıçak-2018).

Yanıtlar tablo 4 de görüldüğü gibi SPSS 'te çaprazlanarak sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 4:

Cittaslow kriterlerinin anket soruları ile eşleştirilmesi.

(A.Bıçak-2018).

Cittaslow kriterlerinin anket soruları ile eşleştirilmesi kapsamında; Çevre politikaları kriteri ile; ‘Bölgenizde çöpler ayrıştırılarak toplanıyor mu?’, ‘Çöplerin ayrıştırılarak toplanması konusunu nasıl değerlendiriyorsunuz?’, ‘Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufu sağlanıyor mu?’, ‘Binalarda yenilenebilir enerji kaynaklı enerji üretiminden yararlanabiliyor musunuz?’, ‘Şehirde görsel kirlilik konusunda ne düşünüyorsunuz?’, ‘Şehirde trafik kaynaklı gürültü konusunda ne düşünüyorsunuz?’, ‘Şehirde bisiklet kullanımı konusunda ne düşünüyorsunuz?’, ‘Şehirde yaya yolları veya yürüyüş yolları konusunda ne düşünüyorsunuz?’, ‘Şehir içindeki özel oto kullanımı konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz.’ ve ‘Şehir içindeki yaya ulaşım olanakları konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz.’ soruları, Altyapı politikaları kriteri ile; ‘Şehirde engelli vatandaşlar için düzenlemeler konusunda ne düşünüyorsunuz?’, ‘Şehirdeki sağlık hizmetlerinin erişilebilirliği konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz.’ ve ‘Şehirde zararlı kirleticilerin sürekli izlenmesi ve azaltılması ile ilgili mücadele var mıdır?’ soruları, Kentsel yaşam kalitesi politikaları kriteri ile; ‘Çöplerin ayrıştırılarak toplanması konusunu nasıl değerlendiriyorsunuz?’, ‘Şehirde bisiklet kullanımı konusunda ne düşünüyorsunuz?’,

‘Şehrinizin kendine yeterliliği konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz.’, ‘Kent kamu hizmetleri hakkında memnuniyetinizi belirtiniz.’ ve ‘Şehir içindeki yeşil alanlar hakkında ne düşünüyorsunuz?’ soruları, Tarıma, turizme, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar kriteri ile; ‘Doğal ve yerel ürün alışveriş ortamlarının şehirdeki dağılımı hakkında ne düşünüyorsunuz?’ ve ‘Şehirde yeşil alanların korunması konusunda ne düşünüyorsunuz?’ soruları, Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim ile ilgili planlar kriteri ile ‘Cittaslow kelimesini daha önce hiç duydunuz mu?’ sorusu, Sosyal uyum politikaları kriteri ile ‘Çöplerin ayrıştırılarak toplanması konusunu nasıl değerlendiriyorsunuz?’, ‘Şehir içindeki yaya ulaşım olanakları konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz.’, ‘Şehirde engelli vatandaşlar için düzenlemeler konusunda ne düşünüyorsunuz?’, ‘Şehirdeki sağlık hizmetlerinin erişilebilirliği konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz.’ ve ‘Evinizde internet var mıdır?’ soruları ve son olarak ortaklıklara ilişkin politikalar kriteri ile; ‘Doğal ve yerel ürün alışveriş ortamlarının şehirdeki dağılımı hakkında ne düşünüyorsunuz?’ ve ‘Şehirde geleneksel ve kültürel etkinlikler için yeterli mekanlar bulunmakta mıdır?’ şeklinde çaprazlanarak sonuçlar elde edilmiştir.

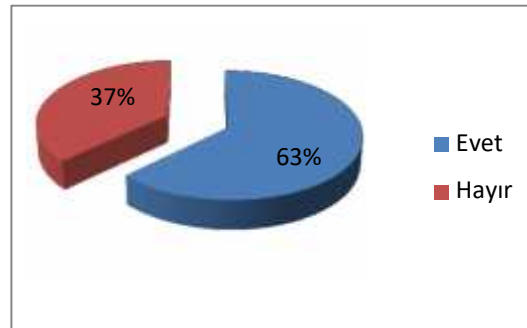
Anket Dökümleri

Soru 1: Cittaslow hakkında herhangi bir bilginiz var mı?

Yavaş şehir (Cittaslow) kavramı hakkında kent halkından anketörlerden yarıdan biraz fazlasının bilgisi bulunmakta, üçte birlik kısmının, bu kavram hakkında herhangi bir fikri bulunmamaktadır (Şekil 35).

Şekil 35:

Soru 1.

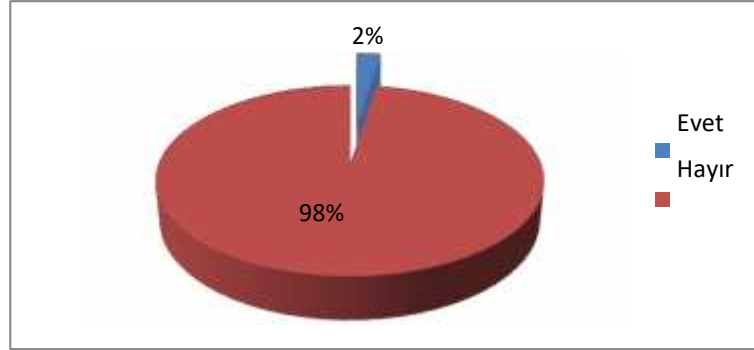

Soru 2: Bölgenizde atıklar ayrıştırılarak toplanıyor mu?

Alan çalışmamızın gerçekleştiği Güzelyurt bölgesinde, anketörlerin tamamına çok yakını, atıkların ayrıştırılarak toplanma faaliyetinin olmadığını belirttiler (Şekil 36).

Şekil 36:

Soru 2.

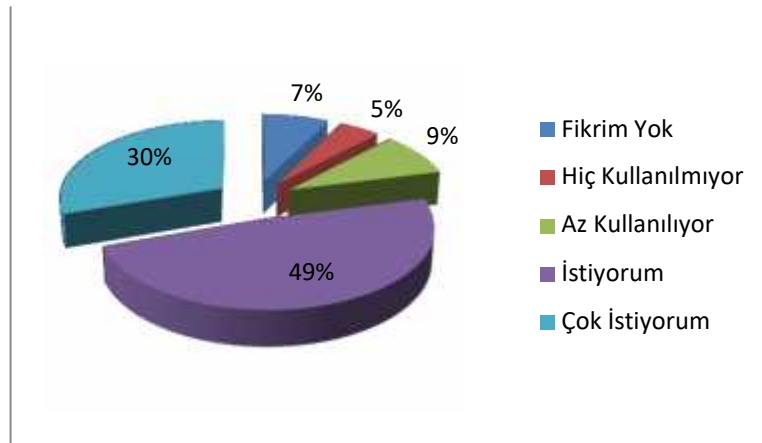

Soru 3: Atıkların ayrıştırılarak toplanması konusuna nasıl bakıyorsunuz?

Atıkların ayrıştırılarak toplanması konusunda düşüncüleri sorulan anketörlerin büyük kısmı, bu işlemin yapılması gerektiğini belirtiyorlar. Bu oranının üçte birlik kısmı ise bu işlemin çok gerekli olduğunu vurguluyorlar (Şekil 37).

Şekil 37:

Soru 3.

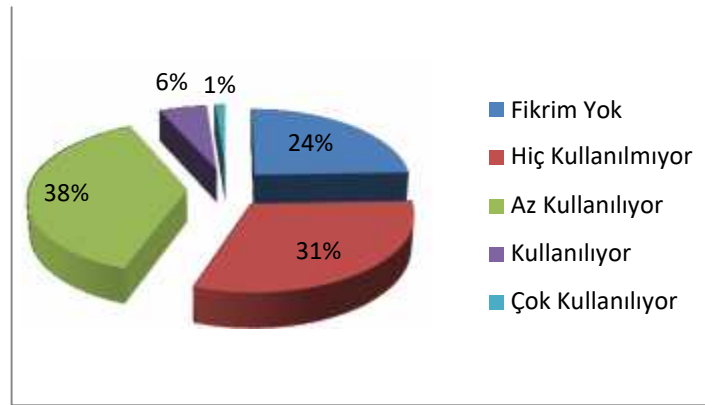

Soru 4: Kamusal kullanım alanlarında enerji tasarrufu sağlanıyor mu?

Anketörlerin üçte birlik bölümü, Güzelyurt'taki kamusal kullanım alanlarında enerji tasarrufu sağlanmadığını belirtirken, yarıya yakın bir bölümü, enerji tasarrufunun kısıtlı olsa da sağlandığını ifade etmiş; diğer dörtte birlik bölümü de bu konuda herhangi bir fikri olmadığını bildirmişlerdir (Şekil 38).

Şekil 38:

Soru 4.

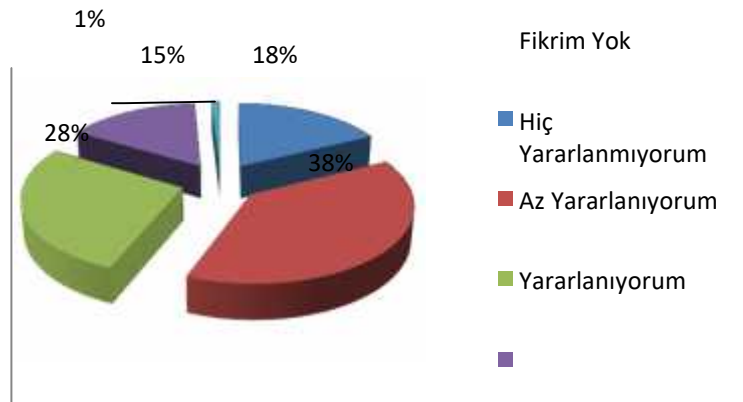

Soru 5: Binalarda yenilenebilir enerjiden yararlanıyor musunuz ?

Binalarda yenilenebilir enerjiden (özellikle güneş ısısından elektrik üretme) yararlanma konusunda, anketörlerin üçte birlik kısmından biraz fazlası hiç yararlanmadığını belirtirken, anketörlerin yarıya yakını ise yararlandıklarını belirtiyorlar (Şekil 39).

Şekil 39:

Soru 5.

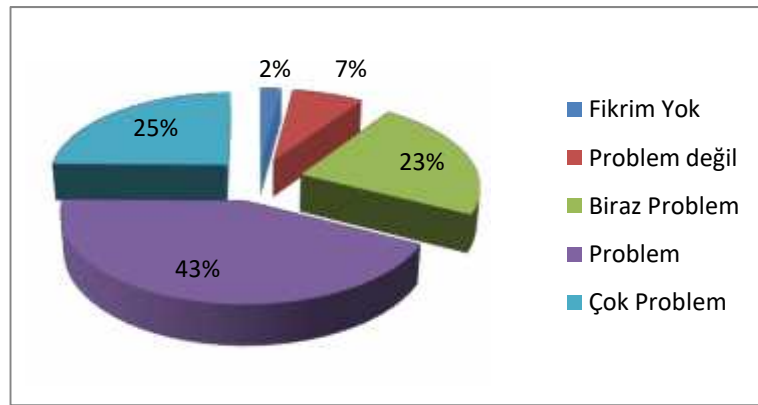

Soru 6: Kentinizde görsel kirlilik konusunda ne düşünüyorsunuz?

Güzelyurt kentindeki görsel kirlilik konusunda anketörlerin yarıdan çoğu problem bulunduğunu belirtirken, oldukça az olan bir grup anketör de görsel kirlilik problemi olmadığını savunuyor. Anketörlerin üçte bire yakın bir kısmının da bu konuda fikri bulunmuyor (Şekil 40).

Şekil 40:

Soru 6.

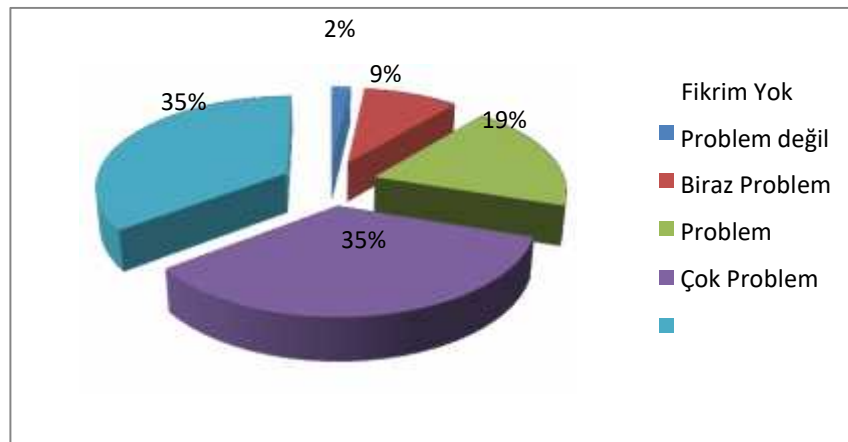

Soru 7: Kentte trafikten kaynaklı gürültü konusunda ne düşünüyorsunuz?

Kentte trafikten kaynaklanan gürültü, anketörlerin büyük çoğunluğu tarafından problem olarak görülürken, anketörlerin çok az bir kısmı, kentte trafik gürültüsü olmadığını savunuyor (Şekil 41).

Şekil 41:

Soru 7.

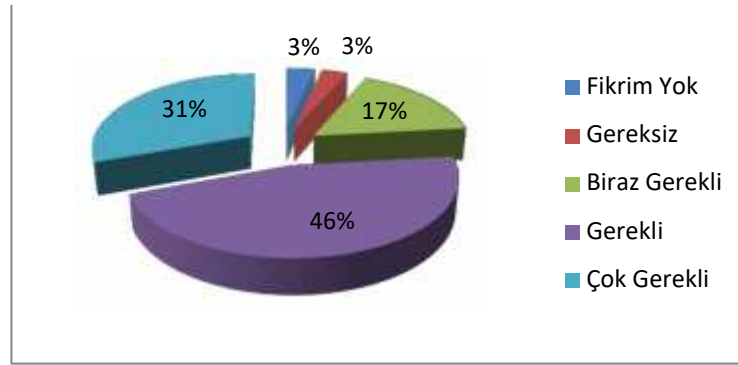

Soru 8: Kentte bisiklet kullanımı konusunda ne düşünüyorsunuz?

Anketörlerin tamamına yakını kent içinde ulaşımında, motorlu araç yerine bisiklet kullanmayı tercih ediyor. Bisiklet kullanımını, tercihlerin yaklaşık yarısı gerekli, üçte biri ise çok gerekli buluyor (Şekil 42).

Şekil 42:

Soru 8.

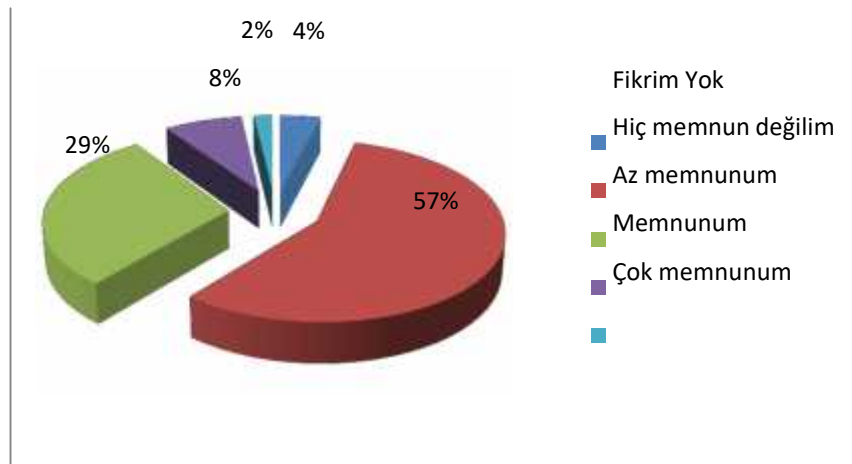

Soru 9: Kentte yaya yolları veya yürüyüş yolları konusunda ne düşünüyorsunuz?

Kent içindeki yaya ulaşımında araç trafiğinden tecrid edilmiş yaya yolları hakkında anketörlerin büyük çoğunluğu memnuniyetsizliklerini ortaya koyarken, onda biri ise memnun olduklarını bildirdiler (Şekil 43).

Şekil 43:

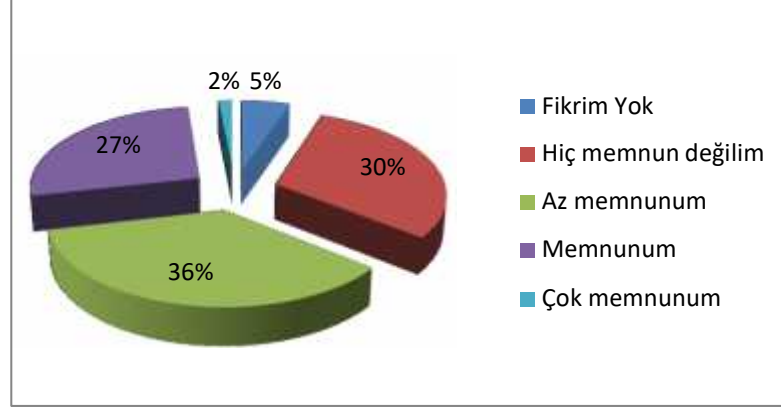
Soru 9.

Soru 10: Kent içindeki özel oto kullanımı konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz.

Kent içinde özel oto kullanımından, anketörlerin yaklaşık üçte ikisi memnun olduklarını belirtirken, anketörlerin üçte birlik bir bölümü de hiç memnun olmadıklarını belirttiler (Şekil 44).

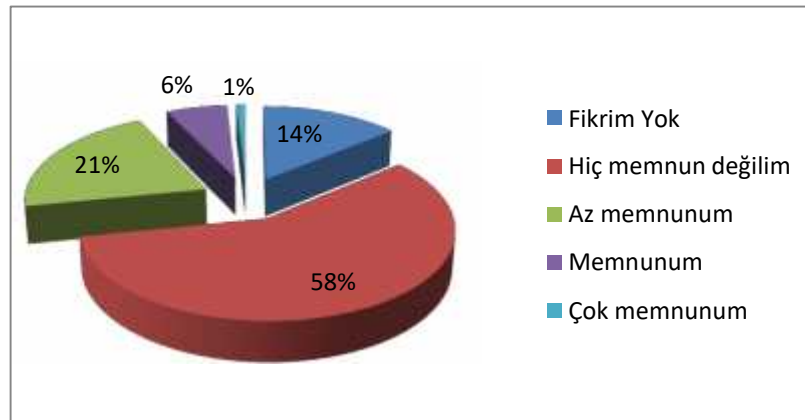
Şekil 44:
Soru 10.

Soru 11: Kent dışına toplu taşıma ile ulaşım konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz

Kent dışına toplu taşıma ile ulaşımdan, anketörlerin beşte birlik bölümü memnuniyet belirtirlerken büyük çoğunluğu, memnun olmadıklarını bildirdiler (Şekil 45).

Şekil 45:
Soru 11.

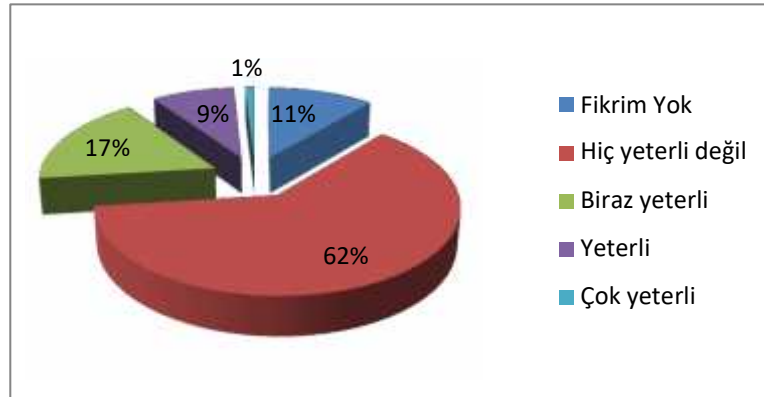

Soru 12: Kent içindeki toplu ulaşım olanağı konusunda ne düşünüyorsunuz?

Anketörlerin yarısından biraz çoğu, kent içindeki toplu ulaşımın yeterli olmadığını belirtmişler, üçte birlik kısmına yakını ise yeterli olduğunu belirtmişlerdir (Şekil 46).

Şekil 46:

Soru 12.

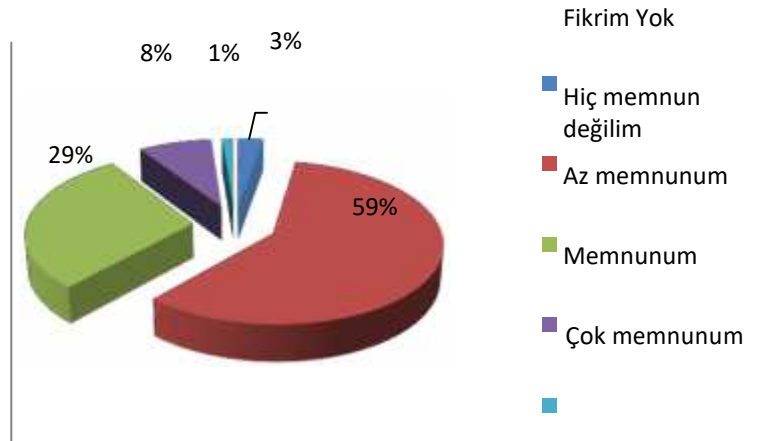

Soru 13: Kent içindeki yaya ulaşım olanakları konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz.

Güzelyurt kentinde, anketörlerin yarısından biraz çoğu kent içindeki yaya ulaşımı konusunda memnuniyetsizlik belirtirken, anketörlerin üçte birinden biraz fazlası ise memnun olduğunu belirtmektedir (Şekil 47).

Şekil 47:

Soru 13.

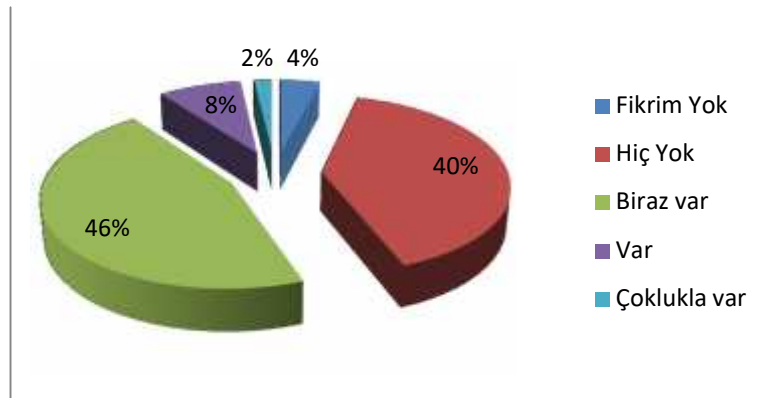

Soru 14: Kentte engelli vatandaşlar için düzenlemeler konusunda ne düşünüyorsunuz?

Kentte, engelli vatandaşlar için düzenlemeler konusunda anketörlerin yarısından biraz fazlası, kısmen yeterli olduğunu belirtirken, yarıya yakını ise yeterli olmadığını belirtmektedir (Şekil 48).

Şekil 48:

Soru 14.

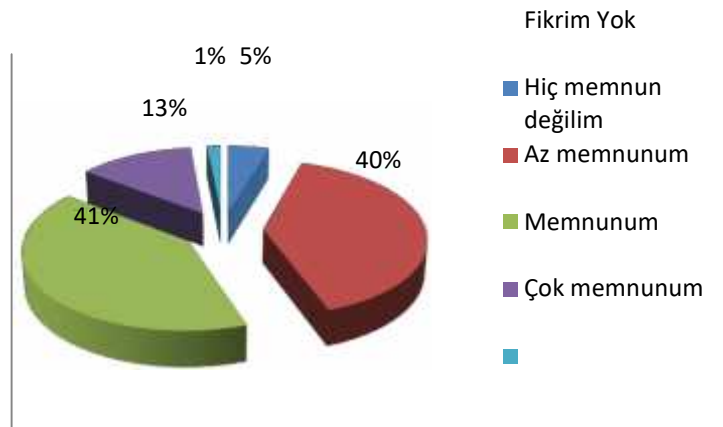

Soru 15: Kentteki sağlık hizmetlerinin erişilebilirliği konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz.

Anketörlerin yarısından biraz fazlası, kentteki sağlık hizmetlerinin erişilebilirliği konusunda memnun olduğunu belirtirken, anketörlerin yarıya yakını ise memnun olmadığını belirtmektedir (Şekil 49).

Şekil 49:

Soru 15.

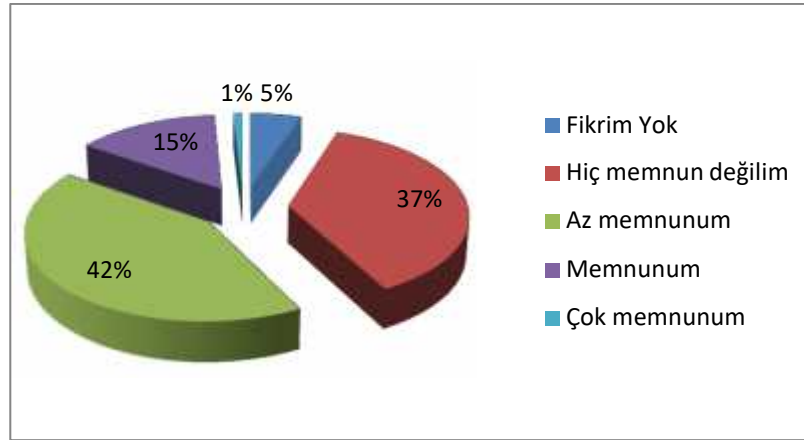

Soru 16: Kentinizin kendine yeterliliği konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz.

Güzelyurt kentinin kendine yeterliliği konusunda anketörlerin yarısından biraz çoğu memnun olduğunu belirtirken, anketörlerin üçte birinden biraz çoğu ise memnun olmadığını belirtmektedir (Şekil 50).

Şekil 50:

Soru 16.

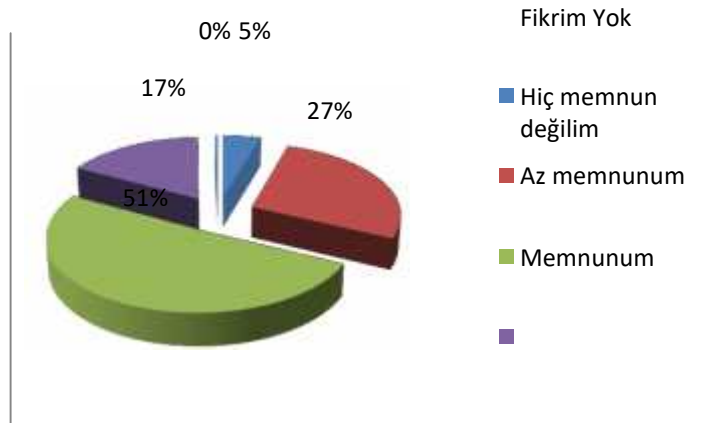

Soru 17: Kent kamu hizmetleri hakkında memnuniyetinizi belirtiniz.

Güzelyurt kentinde anketörlerin üçte birlik kısmından biraz fazlası, kent kamu hizmetleri hakkında memnuniyetsizlik belirtirken, anketörlerin az bir kısmı memnun olduğunu, yarıya yakın bir kısmı ise kısmen memnun olduklarını belirttiler (Şekil 51).

Şekil 51:

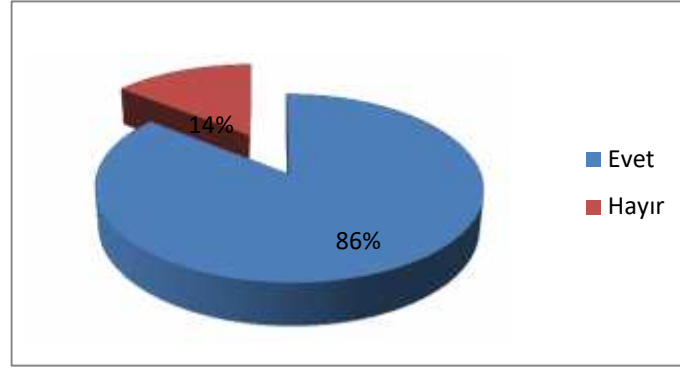
Soru 17.

Soru 18: Evinizde internet var mıdır?

Evinizde internet var mıdır sorusuna kent halkının anketörlerden büyük çoğunluğu evet yanıtını verdiği, anketörlerin az bir kısmının ise hayır yanıtını verdiği görülmektedir (Şekil 52).

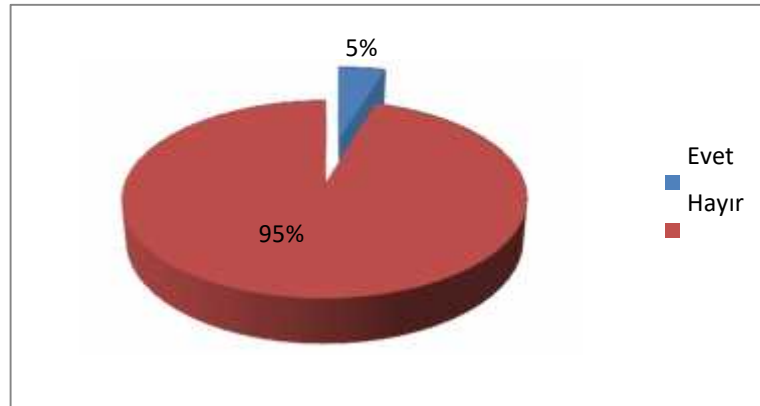
Şekil 52:
Soru 18.

Soru 19: Kentte zararlı kirleticilerin sürekli izlenmesi ve azaltılması ile ilgili mücadele var mıdır?

Kentte zararlı kirleticilerin sürekli izlenmesi ve azaltılması ile ilgili mücadele var mıdır sorusuna, anketörlerin tamamına çok yakın bir kısmının hayır cevabı verdiği, çok az bir kısmının ise evet cevabı verdiği görülmektedir (Şekil 53).

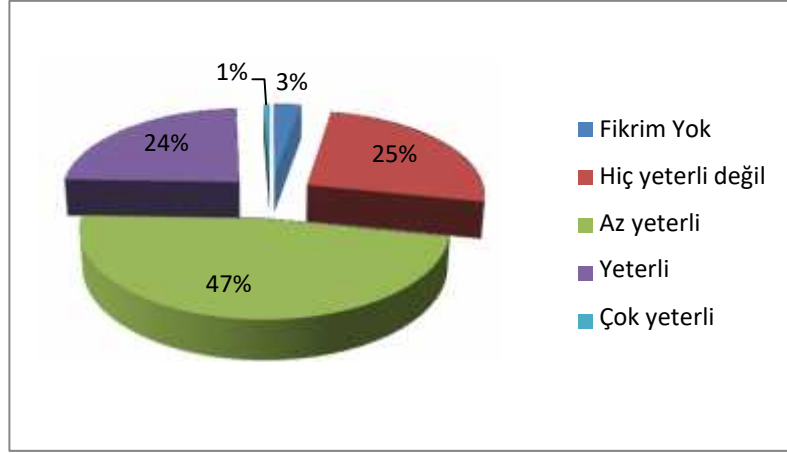
Şekil 53:
Soru 19.

Soru 20: Kent içindeki yeşil alanlar hakkında ne düşünüyorsunuz?

Anketörlerin dörtte biri, kent içindeki yeşil alanların yeterli, dörtte biri ise yeterli olmadığını belirtirken, yaklaşık yarısı da kısmen yeterli olduğunu belirttiler (Şekil 54).

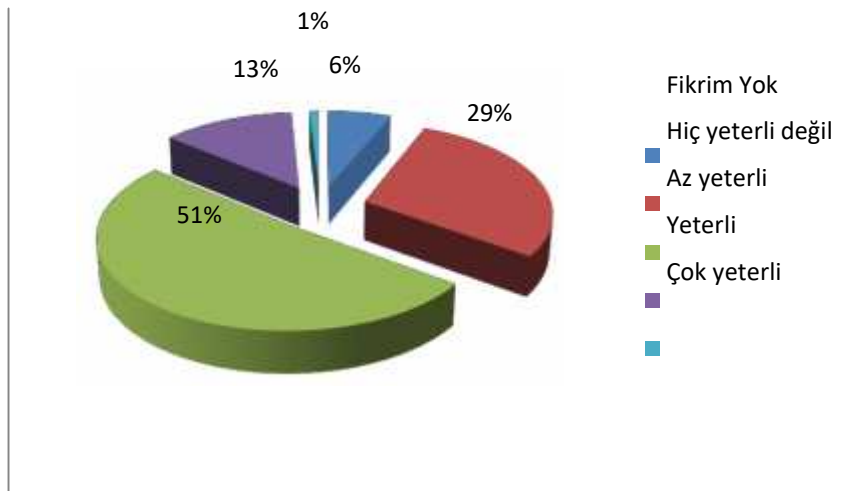
Şekil 54:
Soru 20.

Soru 21: Doğal ve yerel ürün alışveriş ortamlarının şehirdeki dağılımı hakkında ne düşünüyorsunuz?

Kentte, doğal ve yerel ürün alışveriş ortamlarının şehirdeki dağılımı hakkında anketörlerin dörtte biri yeterli olmadığını, dörtte biri ise yeterli olduğunu belirtirken, yarıya yakın bir kısmı da az yeterli olduğunu belirtmektedir (Şekil 55).

Şekil 55:
Soru 21.

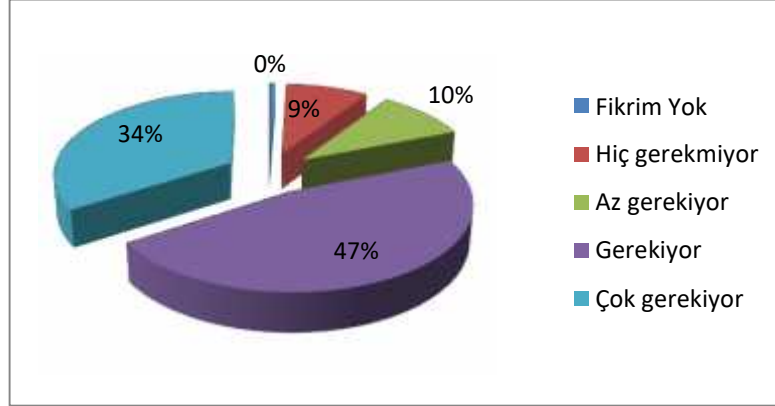

Soru 22: Kentte yeşil alanların korunması konusunda ne düşünüyorsunuz?

Anketörlerin çoğunluğu, kentte yeşil alanların korunması konusunda gerekli olduğunu belirtirken, anketörlerin çok az bir kısmı ise gerek olmadığını belirtmektedir (Şekil 56).

Şekil 56:

Soru 22.

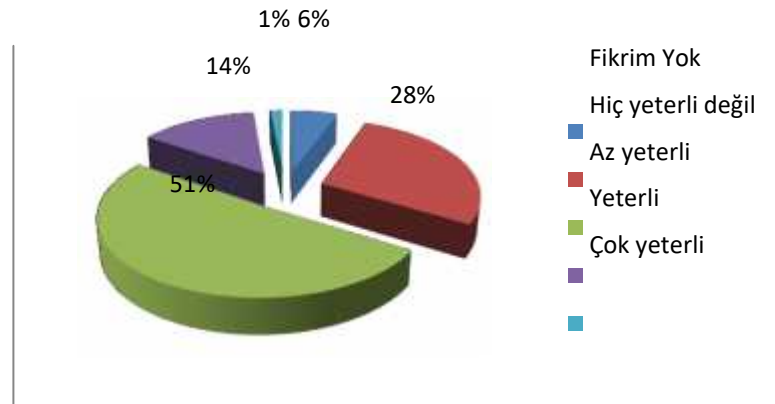

Soru 23: Kentte geleneksel ve kültürel etkinlikler için yeterli mekanlar bulunmakta mıdır?

Kentte geleneksel ve kültürel etkinlikler için anketörlerin yaklaşık üçte biri yeterli mekanlar olmadığını belirtirken, anketörlerin beşte biri ise yeterli mekanlar olduğunu belirtmektedir. Anketörlerin yarısı da kentteki mekânların az yeterli olduğunu belirttiler (Şekil 57).

Şekil 57:

Soru 23.

Görüşme ve Yol Tarifleri

Yaptığımız analiz kapsamında Güzelyurt kentinde en tercih edilen güzergahların belirlenmesi amacıyla yedi adet kentsel imge belirlenerek, 163 denekten bu imgeler üzerinden yol tarifleri yapılması istenmiştir. Bu imgeler sırası ile, Belediye Pazarı, Müze, Aziz Mamas Kilisesi, Aziz George Kilisesi, Fatih Camii, Ramazan Camii ve Otobüs Terminali'dir. İmgelerin bulunduğu noktalar, çıkış noktası kabul edilmiştir. Verilen yanıtlar doğrultusunda da en tercih edilen yol güzergahları belirlenmiştir (Tablo 5).

Tablo 5:

Görüşme ve yol tarifleri yanıtlar tablosu.

ÇIKIŞ GELİŞ	Belediye Pazarı	Müze	Aziz Mamas Kilisesi	Aziz Yorgo Kilisesi	Fatih Camii	Ramazan Camii	Otobüs Terminali	VARIŞ TOPLAM
Belediye Pazarı	0	14	4	0	0	1	0	19
Müze	22	0	12	2	2	2	1	41
Aziz Mamas Kilisesi	4	5	0	0	0	2	0	11
Aziz Yorgo Kilisesi	4	3	1	0	0	0	0	8
Fatih Camii	6	6	1	1	0	0	0	14
Ramazan Camii	18	9	9	0	1	0	0	37
Otobüs Terminali	15	10	8	0	0	0	0	33
GELİŞ TOPLAM	69	47	35	3	3	5	1	163

(A.Bıçak-2019).

Tablodaki sütunlarda, bir imgenin belirlediği tarafa doğru geliş sayıları ve nerelerden geldikleri; satırlarda ise o imge tarafından hangi imgelerin tarafına doğru gidildiğine ilişkin sayılar bulunmaktadır. Örneğin, Belediye Pazarı yöresine doğru gelişlere ilişkin 1. sütunda Müze tarafından 22, Aziz Mamas tarafından 4, Aziz Yorgo tarafından 4, Fatih Camii tarafından 6, Ramazan Camii tarafından 18, Otobüs Terminali tarafından 18, toplamda da 69 yanıt alındığı görülmektedir. Aynı şekilde 1. satırda Belediye Pazarı tarafından Müze tarafına 14, Aziz Mamas tarafına 4, Ramazan Camii tarafına 1, toplamda da 19 gidiş yanıtı görülmektedir.

Listeleme sonucunda, en çok hatırlanan ve geliş tarifi verilen yerler sırasıyla; Belediye Pazarı, Müze ve Aziz Mamas Kilisesi taraflarıdır: 151/163 (%92.64). Bu yerlerin özelliği birbirlerine nispeten yakın olmaları ve kent merkezinde bulunmalarıdır. Rakamlar kent merkezine yöneliş hakkında iyi bir fikir vermektedir. Çıkış-varış tarafında daha dengeli bir dağılım görülmektedir. Burada baskın grup sırasıyla Müze, Ramazan Camii ve Otobüs Terminalinden oluşmaktadır: 111/163 (%8.10). İkinci sırada sırasıyla Belediye Pazarı, Ramazan Camii ve Aziz Mamas Kilisesi tarafları bulunmaktadır. Bu veriler kent merkezindeki yoğun interaksyonun yanında merkez dışına yönelişin göstergeleridir.

Yol tarifleri sonucu çıkan ‘en çok tercih edilen güzergahlar’ ekteki haritada verilmiştir. Elde edilen veriler kentsel analizlerle karşılaştırıldığında bire bir örtüşmektedir.

Tablo 5’e göre, çıkış noktası Belediye Pazarı kabul edildiğinde, ‘Aziz Mamas Kilisesi’ne nasıl gidebilirim?’ sorusuna dört kişi Müzeyi, ‘Fatih Camii’ne nasıl gidebilirim?’ sorusuna altı kişi Müze, iki kişi Aziz Mamas Kilisesini, ‘Otobüs Terminaline nasıl gidebilirim?’ sorusuna bir kişi Ramazan Camii’i, ‘Güzelyurt Festival Alanına nasıl gidebilirim?’ sorusuna ise dört kişi Müze, iki kişi Aziz Mamas Kilisesini referans olarak vermiştir. Çıkış noktası Müze olarak kabul edildiğinde, ‘Belediye Pazarına nasıl gidebilirim?’ sorusuna dokuz kişi Aziz Mamas Kilisesi’ni, ‘Ramazan Camii’ne nasıl gidebilirim?’ sorusuna on iki kişi Belediye Pazarını, iki

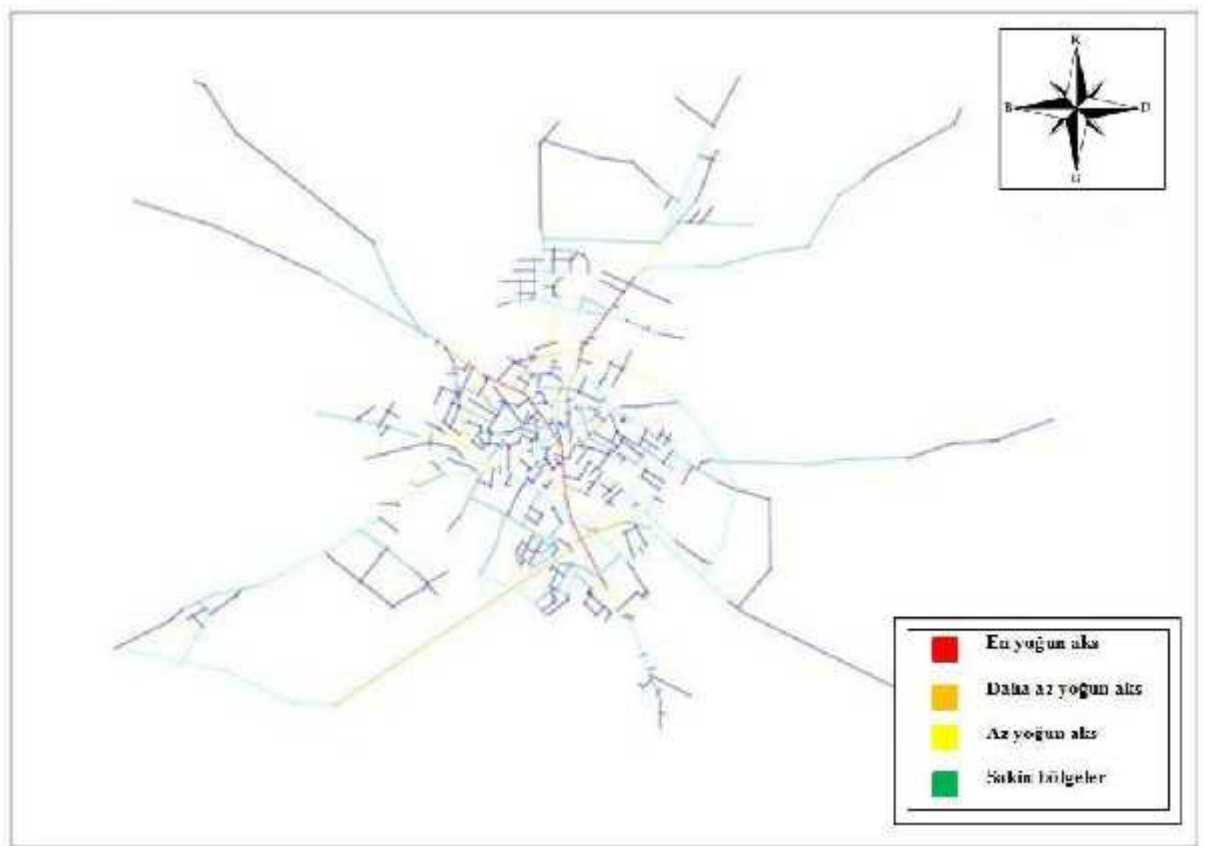
kişi Aziz Mamas Kilisesi’ni, bir kişi Otobüs Terminalini, ‘Otobüs Terminaline nasıl gidebilirim?’ sorusuna on kişi Belediye Pazarını, bir kişi Aziz Mamas Kilisesi’ni, iki kişi Fatih Camii’ni, iki kişi Ramazan Camii’ne, ‘Güzelyurt Festival Alanına nasıl gidebilirim?’ sorusuna ise iki kişi Aziz George Kilisesi’ni referans olarak vermiştir. Çıkış noktasının Aziz Mamas Kilisesi referans olarak alındığı tabloda, ‘Ramazan Camii’ye nasıl gidebilirim?’ sorusuna iki kişi Belediye Pazarını, ‘Otobüs Terminaline nasıl gidebilirim?’ sorusuna iki kişi Belediye Pazarını, iki kişi Ramazan Camii’ne, ‘Güzelyurt Festival Alanına nasıl gidebilirim?’ sorusuna ise beş kişi Müzeyi referans olarak söylemiştir. Çıkış noktası Aziz George Kilisesi olarak alındığı tabloda, ‘Belediye Pazarına nasıl gidebilirim?’ sorusuna bir kişi Müze, bir kişi Aziz Mamas Kilisesi, ‘Aziz Mamas Kilisesine Nasıl gidebilirim?’ sorusuna iki kişi Müzeyi, ‘Otobüs Terminaline nasıl gidebilirim?’ sorusuna ise dört kişi Belediye Pazarını referans olarak vermiştir. Çıkış noktasının Fatih Camii referans olarak alındığı tabloda, ‘Aziz Mamas Kilisesine nasıl gidebilirim?’ sorusuna bir kişi Müze, ‘Ramazan Camii’ne nasıl gidebilirim?’ sorusuna iki kişi Belediye Pazarı, bir kişi Aziz Mamas Kilisesi, ‘Otobüs Terminaline Nasıl gidebilirim?’ sorusuna dört kişi Belediye Pazarı, üç kişi Müze, ‘Güzelyurt Festival Alanına nasıl gidebilirim?’ sorusuna ise iki kişi Müze, bir kişi Aziz George Kilisesini referans olarak söylemiştir. Çıkış noktası Ramazan Camii referans olarak alındığında, ‘Müze’ye nasıl gidebilirim?’ sorusuna altı kişi Belediye Pazarını, dört kişi Aziz Mamas Kilisesini, ‘Aziz Mamas Kilisesine nasıl gidebilirim?’ sorusuna bir kişi Belediye Pazarını, bir kişi Müzeyi, bir kişi de Fati Camiini, ‘Aziz George Kilisesine nasıl gidebilirim?’ sorusuna üç kişi Belediye Pazarını, iki kişi Müzeyi, iki kişi de Aziz Mamas Kilisesini, ‘Fatih Camii’ne nasıl gidebilirim?’ sorusuna iki kişi Belediye Pazarını, iki kişi Müzeyi, iki kişi de Aziz Mamas Kilisesini, ‘Otobüs Terminaline nasıl gidebilirim?’ sorusuna üç kişi Belediye Pazarını, bir kişi Müzeyi, ‘Güzelyurt Festival Alanına nasıl gidebilirim?’ sorusuna ise üç kişi Belediye Pazarını, üç kişi Müzeyi, bir kişi de Aziz Mamas Kilisesini referans olarak söylemiştir. Son olarak çıkış noktası Otobüs Terminali kabul edildiğinde, ‘Müzeye nasıl gidebilirim?’ sorusuna iki kişi Belediye Pazarını iki kişi Aziz Mamas Kilisesini, ‘Aziz Mamas Kilisesine nasıl gidebilirim?’ sorusuna iki kişi Belediye Pazarını, iki kişi Müzeyi, ‘Fatih Camii’ne nasıl gidebilirim?’ sorusuna iki kişi Belediye Pazarını, iki kişi Müzeyi, iki kişi de Aziz Mamas Kilisesini, ‘Ramazan Camii’ne nasıl gidebilirim?’ sorusuna dört kişi Belediye Pazarını, dört kişi Müzeyi, ‘Güzelyurt Festival Alanına

Güzelyurt Kenti'nin Seçim (Choice) Analizi

Güzelyurt kentinin aksiyel harita kullanılarak yapılan seçim analizine göre kentin en yoğun aksı olan ulaşım aksı kırmızı renkli akstır (Harita 2).

Harita 2:

Güzelyurt Kenti'nin seçim (choice) analizi.

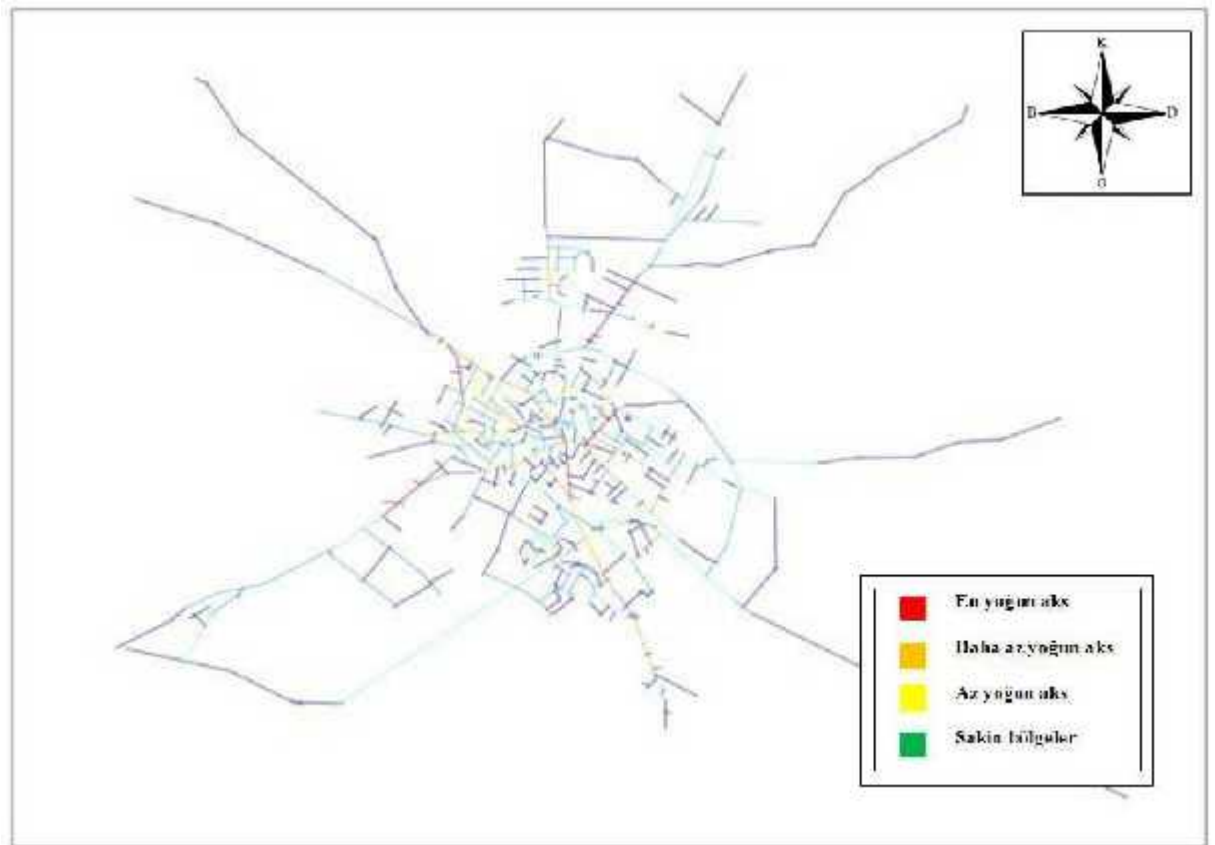
(Google Earth-2017).

Güzelyurt Kenti'nin Bağlantı (Connectivity) Analizi

Güzelyurt kentinin aksiyel harita kullanılarak yapılan bağlantı analizi ile ulaşım akslarındaki farklı yoğunluklar belirlenmiştir. Kentin en yoğun ulaşım aksı kırmızı renkte gösterilen akstır (Harita 3).

Harita 3:

Güzelyurt Kenti'nin bağlantı (connectivity) analizi.

(Google Earth-2017).

BÖLÜM V

Değerlendirme

Güzelyurt kenti fiziki çözümleri sonucunda elde ettiğimiz verilere göre kent, konumu itibarıyla ülkenin doğusu ve batısını bağlayan ana aksın üzerinde yer almaktadır ve kent içi aksları ile de oldukça yeterli bir ulaşım ağına sahiptir. Ayrıca denizle bağlantısı olması, kentin konumunu daha da önemli kılmaktadır. Güzelyurt kentinin kuzey çevre yolu, kentteki gelişme alanlarına önemli oranda katkı sağlamaktadır. Kentte, büyük ölçüde az katlı bir yapı dokusu vardır. Az katlı doku, kentin merkezinde genellikle eski yapılardan oluşmaktadır ve kentin çarşı dokusu buna önemli bir göstergedir. Son yıllarda kentte çok katlı yapılarla gelişim sürmektedir. Yapılan tespitlere göre, kent merkezinde, kamu binaları genellikle zemin katlarda bulunmaktadır. Konut binaları ise daha çok kent merkezi dışında tüm katlara yayılmıştır. Kentteki binaların genelde iyi durumda oldukları, yapılan analizler sonucunda ortaya çıkmıştır. Kent merkezindeki eski dokuda, binaların yapım sistemi, yığma yapım sistemi olmakla birlikte kentin genelinde betonarme karkas yapım sistemi çoğunluktadır. Güzelyurt kentinde binalar, genellikle bir ve iki kattan ibaret az katlıdır. Kentteki korunan ve korunması gereken binalar; kent merkezindeki Belediye Pazarı, İş Hanı, Güzelyurt Arkeoloji ve Doğa Müzesi ve Aziz Mamas Kilisesi olmak üzere en önemlileridir. Yeşil bir çevre içinde olan kentin birkaç yer dışında aktif ve pasif yeşillendirilmeye ihtiyacı olduğu bilinmektedir. Güzelyurt kentinin genellikle yeşil alan konusunda yeterliliğe sahip olduğu, yapılan analizlerle tespit edilmiştir.

Güzelyurt kenti halkı ile gerçekleştirilen ve 23 sorudan oluşan anket çalışması sonucunda ortaya çıkan veriler ise şöyle değerlendirilmektedir:

Öncelikle anketörlerin yarından azının yavaş şehir kavramı hakkında bilgisi bulunmakta, yarından çoğunun hiçbir bilgisi bulunmamaktadır.

Güzelyurt bölgesinin çevre sağlığı için önemli olan atıklar, ayrıştırma işlemi amaçlı olarak genellikle toplanmamaktadır.

Anketörlerin yarıya yakını, atık toplama ve ayrıştırma işleminin öneminin bilincindedirler ve bu işlemin yapılması gerektiğini belirtmektedirler.

Kentte kamusal alanlarda enerji tasarrufu yeteri miktarda sağlanmamakta, binaların yalnızca yarıdan azında yenilenebilir enerjilerden yararlanılmaktadır.

Deneklerin yarıdan çoğuna göre, kentte görsel kirlilik problem yaratmaktadır.

Kentte trafik, deneklerin yarıdan çoğuna göre problem duruma gelmiştir. Büyük çoğunluğa göre de bisiklet kullanımı, kentin motorlu araç trafiğine alternatif olarak gerekli görülmektedir.

Kent halkının yaya ulaşımını sağlayacak olan yaya yolları olanakları, memnuniyet verici oranda yeterliliğe sahip değildir.

Kent içi ulaşımında özel motorlu araç kullanımı, hemen hemen yarı yarıya memnuniyet verici durumda iken, kent içi ve kent dışı toplu ulaşım olanakları, yeterli bulunmamaktadır.

Kentte engellilere yönelik düzenlemeler, henüz tam yeterliliğe ulaşmamakla birlikte, yetersiz olarak da değerlendirilmemektedir.

Kentte yer alan sağlık hizmetlerine erişebilirlik, yaklaşık yarı yarıya memnuniyet vericidir. Kamu hizmetleri ise deneklerin yarıdan biraz çoğu için yeterlilik göstermektedir. Kentin olanakları ile kendine yeterliliği, tereddütlü olarak değerlendirilmektedir.

Çağdaş iletişim sistemi internet, kentte büyük oranda yeterlilik sağlarken, kentteki zararlı kirleticilerle ilgili mücadele, yok denecek kadar azdır.

Kentteki yeşil alanlar, büyük oranda yeterli bulunulurken, korunmaları gerektiği de önemle vurgulanmaktadır.

Kentte doğal ve yerel ürünlerin satışının, büyük oranda yeterli olduğu belirtilirken, geleneksel ve kültürel etkinlikler için mekânların yeterliliği de yoğunlukla onaylanmıştır.

Güzelyurt kentinin aksiyel harita kullanılarak yapılan analiz sonuçlarına göre entegrasyon, seçim ve bağlantı analizleri ile ulaşım akslarındaki farklı yoğunluklarda benzerlik gösterdiği görülmektedir. Entegrasyon, seçim ve bağlantı değeri en yüksek akslar üzerindeki referansların en çok referans verildiği yoğun ulaşım aksları kırmızı renkte ifade edilmiştir.

Güzelyurt'un gerçekleştirilen fiziki çözümlemeleri ile anket verilerinin birlikte değerlendirilmesi doğrultusunda, buranın, henüz kent kimliğine kavuşmamış, kasaba nitelikli bir yerleşim olmasına karşın, Kuzey Kıbrıs'taki konumu ile gerek yerleşimler arası, gerekse dahili ulaşım avantajlarına sahip olması, önemli bir özelliğe sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Güzelyurt'un merkezindeki az katlı ve Kıbrıs'ın tarihi dönemlerini yansıtan mimari karakteristiklerdeki yapısal dokusu ve farklı işlevlerin dokudaki dağılımı, merkezde koruma ile kentsel gelişimin merkezden dışa doğru planlanmasını olanaklı kılmaktadır. Buranın yapı yoğunluğu ile tarımsal faaliyetler, yeşil alanların, yaşamın doğa ile bütünleşmesini sağlayacak yeterlilikte olmasını sağlamaktadır. Henüz sağlığa zararlı çevre kirliliği yaratacak bir sanayileşmenin bulunmaması yanı sıra, yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanabilecek konum ile iklim koşulları da temiz çevrede yaşam olanağını sunmaktadır. Güzelyurt'un tarımsal potansiyeli dahilindeki yerel ürünleri ve halkın geleneksel yaşamı ile paralellik gösteren adanın özgün yerel üretimlerinin yaşatılıp, kültürel zenginliklerin ekonomik artılara dönüşmesi de kentin Kuzey Kıbrıs'taki önemini artırarak gelişimini hızlandıracaktır.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Sonuç

Oldukça eski tarihlere dayanan kuruluşu ve coğrafi konumu ile tarıma elverişli topoğrafyaya sahip Güzelyurt, Kuzey Kıbrıs'ın geçmişten beri narenciye ve diğer tarımsal ürünleriyle adanın önemli bir üretim merkezi olan bir ilçesidir. Nüfusu, halkın geleneksel yaşam biçimi ve fiziki yapı nitelikleriyle bir kasaba kimliğine sahip Güzelyurt'un, son yıllardaki fiziki gelişimine rağmen, kent merkezindeki dokusu, henüz zarar görmemiş yerel mimarisi ile geleneksel doku karakterini korumuştur.

Tarihi dokuda yer alan az katlı yerel mimari karakteristiklerdeki yığma ve betonarme yapılar, korunması gerekli tarihi yapılar, kent içi ulaşım aksları, yeşil alan olanakları, nüfusunun sosyal yapısı, tarımsal üretime dayalı faaliyetler, henüz sağlığa zararlı çevresel kirliliğin oluşmaması, yöreye özgü ürünleri ve üretimi ile buranın bir yavaş şehir olabilme kriterleri ile değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır. Ayrıca, Güzelyurt'un adanın merkezi Lefkoşa'ya olan yakınlığı yanı sıra denize yakınlığı ve mevcut çevre yollarla diğer yerleşimlere bağlantısı, kente ulaşımı kolaylaştırmakta, kentin sosyal ve ekonomik gelişimi için avantaj sağlamaktadır.

Sonuç olarak, gerçekleştirdiğimiz kentsel analizler ve anket verilerine göre çevre temizliğinin ve sağlığının bilincinde olan Güzelyurt kenti halkı, kentte kirlilik yaratan sanayinin olmamasının avantajı ile diğer atıkların merkezi-yerel yönetim işbirliğinde toplanıp ayrıştırılması ve böylece sağlıklı çevrede yaşam olanağına sahip olacaklardır. Kentin coğrafi konumu ve Akdeniz iklim koşullarının etkileri ile yenilenebilir enerji kaynaklarına önem vererek güneş ve rüzgardan yararlanılarak sağlanacak enerjiler, merkezi sistem aracılığıyla kent geneline dağılabilecektir. Kentin az katlı dokusunda yer alan ve Kıbrıs'ın farklı tarihi dönemine ait mimari karakteristikleri yansıtan yapılar, iyi durumda olduğundan restorasyonlarla korunabileceklerdir. Güzelyurt'un eski dokusunun bulunduğu kent merkezi, yoğun olarak iş yeri, ticaret ve kamu hizmetleri işlevlerini barındırmaktadır. Yeni yerleşim bölgesi olan kentin kuzeyi hariç, konutlar da kent merkezi çevresindedir. Dolayısıyla halen motorlu araç trafiğine açık olan akslar, kent merkezinde yayalaştırılarak, trafik

düzenlenebilecektir. Kentin yeşil alan olanakları, kamusal açık alanlar için oldukça yeterlilik arzetymekte, kent halkının doğa ile bütünleşmesine olanak sağlamaktadır. Kentteki kamu ve yerel yönetim hizmetlerindeki yeterlilik artırılarak sürdürülmeli, sağlık hizmetlerine erişebilirlik için bu hizmetler, merkezi sağlık birimi yanı sıra semt ölçeğinde poliklinikler olarak da organize edilmelidir. Güzelyurt'un mevcut aktif ve zengin tarım faaliyetleri, ilgili kamu yönetimi programları ve destekleri ile daha planlı bir şekilde geliştirilmeli ve Kuzey Kıbrıs geneline yönelik üretim potansiyeli organize edilmelidir. Yerel esnaf ve zanaatkarların, doğal yerel ürünlerle geleneksel üretimi sürdürerek yaşatmaları için gerekli devlet destek politikalarının geliştirilmesi, kente dışarıdan ziyaretçi akışını ve dolaylı olarak da ekonomik girdileri sağlayacaktır. Henüz büyük kent yaşamına geçmemiş olan Güzelyurt'taki geleneksel yaşam kültürü ile misafirperverlikleri, kentin sosyal yaşamındaki etkileri ile buranın ilgi çekici bir yer olmasını sağlayacaktır. Kent kavramına göre az nüfusun sağladığı birliktelik ve bölgenin tarıma dayalı üretim sektörünün özellikleri, ortak paylaşımlara uygun olarak kooperatifleşmeyi destekleyecektir.

Güzelyurt'un coğrafi konumu, fiziki yapısı, ulaşım olanakları, nüfusu, tarıma dayalı ekonomisi ile doğal ve kültürel potansiyeli, buranın bir yavaş şehir olarak yaşamını sürdürmesi ve gelecekteki gelişimi için önemli nitelikleridir. Bu öneme bağlı olarak, çalışmamızda gerçekleştirdiğimiz tüm analizler ve katılımcıların değerlendirmeleri neticesindeki sonuçlar da kentin tüm Cittaslow kriterlerine uyum sağladığını açıkça ortaya koymaktadır.

Öneriler

Güzelyurt kenti ile ilgili gerçekleştirdiğimiz alan çalışmamız kapsamında elde ettiğimiz bulguların değerlendirilmesi ile ortaya çıkan sonuçlar Güzelyurt'un mevcut fiziki ve kültürel nitelikleri ile bir yavaş şehre (Cittaslow) dönüştürülmesine olanak sağlamaktadır. Bunun için yapılması gerekli önerilerimiz şöyledir;

1. Kentteki atıkların ayrıştırılarak atılabilmesi için çağdaş standartlarda önlemlerin alınması,
2. Toplu kanalizasyon atık su arıtma tesisi için, çalışmalarının başlatılması,

3. Kamu kullanım alanları ve konut binalarda enerji tasarrufu sağlanabilmesi için çalışmaların başlatılması ve enerji tasarruflu bina belgelenmesine başlanması,
4. Kentteki trafik kaynaklı gürültünün azaltılması için önlemlerin alınması,
5. En yoğun kullanım olan kent merkezi ulaşım aksı trafikten arındırılmalı, kamu binaları ile ticari yapılara ulaşım yaya olarak sağlanmalı,
6. Kentte bisiklet yollarının oluşturulması, bisiklet yollarının araç ve yaya yolları ile birlikte düzenlenmesi için çalışmaların başlatılması ve motorlu araç trafiğinin en aza indirilmesi,
7. Otobüs duraklarında ve kent merkezinde bisiklet park yerlerinin yapılması,
8. Kentte, engelliler için mimari tedbirler alınarak engellilere hareket kolaylığı sağlanmalı ve yaşam koşullarına azami konfor getirilmelidir.
9. Kentteki sağlık hizmetlerine ulaşımın kolay olabilmesi için önlemlerin alınması,
10. Kentin merkezinde yer alan binaların, değerlerinin artırılmasına yönelik çalışmaların başlatılması ve bu binaların iyileştirilmesi,
11. Yeşil alanların artırılması ve böylece kentteki yaşama alanlarının gelişmesine olanak sağlanarak, verimli bitkilerin kullanılması,
12. Teknolojiden faydalanılarak, hem kentte yaşayan yerli halk hem de turistler için imkanların sağlanması,
13. Kentsel planlamanın teşvik edilerek, sürdürülebilir mimari için çalışmaların başlatılması,
14. Doğal ve yerel ürünlerin ticaretinin sağlanabilmesi için birden fazla Pazar alanlarının kurulması ve iyileştirilmesi,
15. Agro-ekolojiyi kentte hayata geçirebilmek için projelerin oluşturulması,
16. Esnaf ve sanatkarlara ait değerli ürünlerin korunması ve sergilenebilmesi için planların geliştirilmesi,
17. Kentteki kırsal bölgelerde yaşayanlar için de erişimi kolaylaştırabilecek önlemlerin alınması,
18. Okul, restoran, belediye pazarı, müze vb. gibi kamu binalarında yerel yiyecek ve içeceklerin hazırlanmasına veya satılmasına yönelik alanların yaratılması,

19. Kültürel ve geleneksel etkinliklerin değerinin artırılarak korunmasına yönelik çalışmaların başlatılması,
20. Kentte bulunan konaklama tesislerinin kapasitelerinin artırılması için planların oluşturulması,
21. Kentteki tarım alanları için imar planlarının oluşturularak, hayata geçirilmesi,
22. Turistlere yönelik misafirperverlik planlarının geliştirilerek, kentte hayata geçirilmesi ve esnaf ve tur acentelerinin de farkındalığının artırılması,
23. Cittaslow hakkında, kentteki esnaf ve çalışanlara sürekli olarak eğitimlerin verilmesi ve yerel yönetimin de Cittaslow kampanyalarına destek vermesi,
24. Sosyal uyum politikaları kapsamında, farklı kökenlerdeki insanların aynı mahallede yaşamaları için planların başlatılması,
25. Kentte, sivil toplum kuruluşlarının kurularak, devamlılığının sağlanması,
26. Farklı kültürlerin de kentte uyumunun sağlanabilmesi için çalışmaların yapılması,
27. Kentte, yavaş yemek için yöresel yiyeceklerin sunumu teşvik edilmelidir,
28. Okullarda, öğrenciler için beslenme konularında eğitici programların oluşturularak uygulanması ve okullarda yerel üretim bilincinin geliştirilebilmesi için sebze ve meyve bahçe alanlarının oluşturulması,
29. Kentte, yerel ürünlerin kullanılmasını desteklemek amaçlı gıda eğitim programlarının oluşturulması ve uygulanması ve
30. Yerli ürünlerin üretiminin desteklenmesi.

Önerilerimiz doğrultusunda gerçekleştirilecek uygulama ile Kıbrıs'taki siyasi değişimlerin yaşandığı 1974 yılından bu yana kasaba kimliğini aşamayan ve halen kentsel sorunlar yaşayan Güzelyurt'un yavaş şehre dönüştürülmesi, Kuzey Kıbrıs'ın konumu ve yerel özellikleri ile çok önemli bir yerleşiminin gerek sosyal, gerekse ekonomik gelişimine büyük katkı sağlayacaktır. Ayrıca geçen zamanla paralel olarak yok olmakta olan adanın birçok özgün geleneksel değerlerini yaşatarak geleceğe aktarılmasını sağlayacaktır.

Araştırmamızın, gelecekte Kuzey Kıbrıs'ta yavaş şehir ve Güzelyurt'la ilgili yapılacak çalışmalara ışık tutacağı ve kaynak teşkil edeceği inancındayız.

Kaynakça

- Ball, S. (2015). Theme Cities: Solutions for Urban Problems. *Slow Cities.*, January 2015, 563-585. DOI:[10.1007/978-94-017-9655-2](https://doi.org/10.1007/978-94-017-9655-2)
- Bağışkan T., Altan, Z. (2023). *Karpaz'ın Geçmişine Yolculuk*. Söylem Basım Evi. Lefkoşa, Kıbrıs.
- Belli, A., Çelik, Z.E. (2022). Sürdürülebilir Çevre Örneği: Türkiye’de Yavaş Şehirler (Cittaslow). *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi. Dergi Park*, 2022, 63 - 89, 01.07.2022; <https://doi.org/10.20493/birtop.1082260>
- Brodziński, Z., Kurowska, K. (2021). Cittaslow Idea as a New Proposition to Stimulate Sustainable Local Development. *Sustainability*, 13(9), 5039; <https://www.mdpi.com/2071-1050/13/9/5039>
- Ciravoğlu, A. (2006). *Sürdürülebilirlik Düşüncesi-Mimarlık Etkileşimine Alternatif Bir Bakış: ‘Yer’in Çevre Bilincine Etkisi*. Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Çakır, H. (2016). *Kıbrıs Tarihi ve Kıbrıs’ta Tarihi Eserler*.
- Çil, E. 2006. Bir Kent Okuma Aracı Olarak Mekan Dizimi Analizinin Kuramsal ve Yöntemsel Tartışması, *Megaron, Y.T.Ü. Mimarlık Fak. E-dergisi*, Cilt:1, Sayı:4.
- Doğan, T. (2022). Sürdürülebilir Kültür: Cittaslow “Sinema Sanatının Gözünden Seferihisar’ın Sakin Şehir Olma Süreci”, *Mimari-Kültür Bellek, Paradigma Akademi Yayınları*, s.193-214, ISBN:978-625-8069-88-4. <http://openaccess.galata.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12941/76>
- Dursun, P. (2007). *Space Syntax In Architectural Design*, Proceedings, 6th International Space Syntax Symposium, İstanbul.
- Elmas, E.S. (2022). Kentsel Planlamaya Bütüncül Yaklaşım Kazandırır mı? Kentsel Tasarım Çalışmalarının Önemi: “Beykoz-Karlıtepe Kentsel Tasarım Rehberi Örneği”. *Kent Akademisi. Dergipark*. Cilt: 15 Sayı: D.Ü. 2. Uluslararası Mimarlık Sempozyumu Özel Sayısı, 1 - 22, 05.08.2022; <https://doi.org/10.35674/kent.1013928>
- Ercoşkun, Ö., Tunçer, M., Kiper, P. (2016). Aslan, S. ve Alkan, L., “*Kentsel Tasarıma Giriş*”, Gazi Kitabevi Tic.Ltd.Şti.
- Göksu, Ç. (1982). *Kümelenmiş Kentsel Sistemler Mekan Örgütlenmesi İçin Bir Model Araştırması*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Güleç, M., Şahinalp, M.S. (2022). Yavaş Şehirlerde Yaşayan Halkın “Yavaş Şehir”

Statüsüne Bakışı. *Journal of Geography. Dergipark*, Issue: 45, 15 - 32, 30.12.2022; <https://doi.org/10.26650/JGEOG2022-1074720>

- Hillier, B., Hanson, J. (1984). *Social Logic of Space*. Cambridge University Press.
- Hillier, B., Stoner, T. (2010). *Space Syntax– Strategic Urban Design.Future of Urban Space and Humanity*City Planning Institute of Japan.
- Kaya, A.Y., Akdemir, İ.O.(2021). Kentsel Değişim-Kent İmgesi Korelasyonu: Elazığ Örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt: 31, Sayı: Sayfa: 1-23
- Keskin, E.B. (2012). *Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış: Yavaş Şehirler (Cittaslow)*.
- Lynch, K. (2010). *Kent İmgesi*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. İstanbul.
- Olgun, A. (2016). *Cittaslow (Yavaş Şehir): Seferihisar Örneğiyle Ekonomik ve Mali Yapı*.Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Oktay, D. (2001). *Planning Housing Environments For Sustainability*.
- Öymen, G.Ş. (1996). *Mekan Örgütlenmesi*. Gür Yayıncılık, Trabzon.
- Özer, Ö. (2014). *Kentsel Mekanda Yaya Hareketleri: Morfoloji ve Çevresel Algının Etkisi*. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özmen, A. (2016). *Tarihi ‘Cittaslow’ Yerleşmelerinde Kentsel ve Mimari Koruma İlkeleri*. Doktora Tezi, T.C.Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Parkins, W. (2004).*Out of Time Fast Subjects and Slow Living, Time & Society*, 13 (2-3): 363.
- Sitte, C. (1965). *City Planning According To Artistic Principles*. Columbia University Studies in Art History and Archaeology, No:2, Published by Random House Inc., New York.
- Şikoğlu, E., Arslan, H. (2015).Mekan dizim analizi yontemi ve bunun coğrafi çalışmalarda kullanılabilirliği. *Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Türk Coğrafya Dergisi*, ISSN 1308-9773, Elazığ.
- Tayanç, M. (2021). KentKimliğinin İnşasında Bir Geleneksel Oyun: Sıra Gecesi. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.Volume: 9 Issue: 1, 36 - 45, 29.06.2021.<https://doi.org/10.52122/nisantasisbd.897913>

Turner, A. (2007). From Axial to Road-Centre Lines: a new representation for space syntax and a new model of route choice for transport network analysis. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 34(3), 539-555.

Yalçın, A., Yalçın, S. (2013). Sürdürülebilir Yerel Kalkınma İçin Cittaslow Hareketi Bir Model Olabilir mi?. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, Cilt 5, No:1, 2013.

Yurtseven, H.R. vd.(2010). *Yavaş Hareketi*, Detay Yayıncılık, Ankara.

Yurtseven, H.R. (2007). *Slow Food Ve Gökçeada: Yönetmel Bir Yaklaşım*, 2.Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.

Zafersoy, H. (2014). *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Lefkoşa'sında Kentsel Bütünleşikliğin Ulaşım Ağları Üzerinden Okunması*. Doktora Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Internet Kaynakları

URL 1: https://kibris.com.tr/images/haritalar/kibris_karayollari_haritasi.jpg / Erişim tarihi: 28.10.2024.

URL 2: <https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Yenibo%C4%9Fazi%C3%A7i> / Erişim tarihi: 5.11.2024.

URL 3: <https://www.kibrispostasi.com/c116-YENIBOGAZICI/n405445-yenibogazici-belediyesinden-yeni-yil-pazari/> / Erişim tarihi: 5.11.2024.

URL 4: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Lefke/> / Erişim tarihi: 5.11.2024.

URL 5: <https://www.lefkebelediyesi.com/lefke-hakk%C4%B1nda/ku%C5%9Fbak%C4%B1%C5%9F%C4%B1-g%C3%B6r%C3%BCnt%C3%BCler.html> / Erişim tarihi: 5.11.2024.

URL 6: <https://www.kibrisgenctv.com/lefkede-hurma-hasadi> / Erişim tarihi: 16.11.2024.

URL 7: <https://www.mykibris.com/haber/lefke-sizi-cagiriyor-yarin-hurma-festivali-gunu-35785> / Erişim tarihi: 5.11.2024.

URL 8: https://mbbelediyesi.com/2018/10/17/mehmetcik_koyu1-2/ / Erişim tarihi: 5.11.2024.

URL 9: <https://www.kibrispostasi.com/c101-MEHMETCIK/n72591-bagcilikta-sulamanin-onemi-ve-sulama-sistemleri-mehmetcikte-konu> / Erişim tarihi: 5.11.2024.

URL 10: <https://en.wikipedia.org/wiki/Lefkoniko> / Erişim tarihi: 16.11.2024.

URL 11: <https://arsago.com.tr/kibris-gecitkale-vista/> / Erişim tarihi: 5.11.2024.

URL 12: <https://www.havadiskibris.com/kofunye-muhtari-ile-gecitkale-belediye-baskani-biraraya-gelseler/> / Erişim tarihi: 5.11.2024.

URL 13: <https://www.kibrispostasi.com/c109-TATLISU/n287464-tatlisu-kktcnin-5inci-cittaslow-belediyesi- oldu> / Erişim tarihi: 5.11.2024.

URL 14: <https://www.kibrispostasi.com/c109-TATLISU/n478505-3-tatlisu-lavanta-hayat-senligi-pazar-gunu-yapilacak> / Erişim tarihi: 28.10.2024.

URL 15: <https://www.diyaloggazetesi.com/kibris/5tatlisu-ot-kultur-festivali-basladi-35-cesit-ottan-yapilan-h76540.html> / Erişim tarihi: 28.10.2024.

URL 16: <https://www.tatlisubelediyesi.org/proje/su-degirmeni-projesi> / Erişim tarihi: 28.10.2024.

URL 17: <https://www.visitncy.com/tr/kesfet/panayia-pergaminotissa-kilisesi/> / Erişim tarihi: 5.11.2024.

URL 18: https://kibris.com.tr/images/haritalar/kibris_karayollari_haritasi.jpg/ Erişim tarihi: 10.09.2024.

URL 19: <http://www.northcyprusuk.com/kibris/guzelyurttaki-tarihi-tren-yolu-ve-istasyon-binalari-h3059.html> / Erişim tarihi: 17.12.2023.

URL 20: <https://ncc.metu.edu.tr/tr/genel-bilgi/> Erişim tarihi: 20.06.2024.

URL 21: <https://kstu.edu.tr/> Erişim tarihi: 20.06.2024.

URL 22: <https://v3.arkitera.com/h15866-space-syntax-uzerine.html> Erişim tarihi: 20.08.2022

URL 23: <https://www.google.com/search?q=mekan+%C3%A7%C3%B6z%C3%BCmlemesi+nedir%3F&oq=&aqs=chrome.6.69i59i450l8.5943122j0j15&sourceid=chrome&ie=UTF-8> / Erişim Tarihi: 15.05.2024

URL 24: <https://bulutistan.com/blog/spss-nedir-nasil-kullanilir-spss-programi-ne-ise-yarar/> eriim tarihi:28.03.24

Ek 1

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

07.07.2017

Sayın Atiye Bıçak,

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/FB/2017/7 proje numaralı ve "Güzelyurt Kenti Hakkında Akademik Araştırma, Doktora Çalışması" başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Yardımcı Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.

CamScanner ile tarandı

Ek 2

ARAŞTIRMA ANKETİ	
ANKETİN KONUSU: Güzelyurt kenti hakkında akademik araştırma.	
Yakın Doğu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim dalı, Doktora çalışması.	
Cinsiyetiniz	: () Kadın () Erkek
Medeni Durumunuz	: () Evli () Bekar
Yaşınız	: () 18-25 () 26-35 () 36-45 () 46-55 () 56 ve üstü
Eğitim Durumunuz	: () İlkokul () Ortaokul – Lise () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora
Kaç yıldır Güzelyurt'ta ikamet ediyorsunuz : () 0-10 () 11-20 () 21-30 () 31-40 () 41 ve üzeri	
S.	Anket Soruları
NO:	
1.	Cittaslow hakkında herhangi bir bilginiz var mı?? Evet ☐ Hayır ☐
2.	Bölgenizde atıklar ayrıştırılarak toplanıyor mu? (Kağıt, plastik, metal, yağlar vs.) Evet ☐ Hayır ☐
3.	Atıkların ayrıştırılarak toplanması konusunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Fikrim Yok ☐ Hiç İstemiyorum ☐ Az İstiyorum ☐ İstiyorum ☐ Çok istiyorum ☐
4.	Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufu sağlanıyor mu? (Rüzgar ve güneş enerjisinden yararlanma; su ısıtma sistemleri ve elektrik) Fikrim Yok ☐ Hiç Kullanılmıyor ☐ Az Kullanılıyor ☐ Kullanılıyor ☐ Çok kullanılıyor ☐
5.	Binalarda yenilenebilir enerji kaynaklı enerji üretiminden yararlanabiliyor musunuz? (Su ısıtma sistemleri, elektrik ve fotovoltaik güneş teknolojisi). Fikrim Yok ☐ Hiç Yararlanmıyorum ☐ Az Yararlanıyorum ☐ Yararlanıyorum ☐ Çok yararlanıyorum ☐

6.	Kentte görsel kirlilik konusunda ne düşünüyorsunuz? Fikrim Yok ☐ Problem değil ☐ Biraz Problem ☐ Problem ☐ Çok problem ☐
7.	Kentte trafik kaynaklı gürültü konusunda ne düşünüyorsunuz? Fikrim Yok ☐ Problem değil ☐ Biraz Problem ☐ Problem ☐ Çok problem ☐
8.	Kentte bisiklet kullanımı konusunda ne düşünüyorsunuz? Fikrim Yok ☐ Gereksiz ☐ Biraz Gerekli ☐ Gerekli ☐ Çok Gerekli ☐
9.	Kentte yaya yolları veya yürüyüş yolları konusunda ne düşünüyorsunuz? Fikrim Yok ☐ Hiç memnun değilim ☐ Az memnunum ☐ Memnunum ☐ Çok memnunum ☐
10.	Kent içindeki özel oto kullanımı konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz. Fikrim Yok ☐ Hiç memnun değilim ☐ Az memnunum ☐ Memnunum ☐ Çok memnunum ☐
11.	Kent dışına toplu taşıma ile ulaşım konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz. Fikrim Yok ☐ Hiç memnun değilim ☐ Az memnunum ☐ Memnunum ☐ Çok memnunum ☐
12.	Kent içindeki toplu ulaşım olanağı konusunda ne düşünüyorsunuz? Fikrim Yok ☐ Hiç yeterli değil ☐ Biraz yeterli ☐ Yeterli ☐ Çok yeterli ☐
13.	Kent içindeki yaya ulaşım olanakları konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz. Fikrim Yok ☐ Hiç memnun değilim ☐ Az memnunum ☐ Memnunum ☐ Çok memnunum ☐
14.	Kentte engelli vatandaşlar için düzenlemeler konusunda ne düşünüyorsunuz? Fikrim Yok ☐ Hiç Yok ☐ Biraz Var ☐ Var ☐ Çoklukla var ☐
15.	Kentteki sağlık hizmetlerinin erişilebilirliği konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz. Fikrim Yok ☐ Hiç memnun değilim ☐ Az memnunum ☐ Memnunum ☐ Çok memnunum ☐
16.	Kentin kendine yeterliliği konusundaki memnuniyetinizi belirtiniz. Fikrim Yok ☐ Hiç memnun değilim ☐ Az memnunum ☐ Memnunum ☐ Çok memnunum ☐
17.	Kent kamu hizmetleri hakkında memnuniyetinizi belirtiniz.

	Fikrim Yok ☐ Hiç memnun değilim ☐ Az memnunum ☐ Memnunum ☐ Çok memnunum ☐
18.	Evinizde internet var mıdır? Evet ☐ Hayır ☐
19.	Kentte zararlı kirleticilerin sürekli izlenmesi ve azaltılması ile ilgili mücadele var mıdır? Evet ☐ Hayır ☐
20.	Kent içindeki yeşil alanlar hakkında ne düşünüyorsunuz? Fikrim Yok ☐ Hiç yeterli değil ☐ Az yeterli ☐ Yeterli ☐ Çok yeterli ☐
21.	Doğal ve yerel ürün alışveriş ortamlarının kentteki dağılımı hakkında ne düşünüyorsunuz? Fikrim Yok ☐ Hiç yeterli değil ☐ Az yeterli ☐ Yeterli ☐ Çok yeterli ☐
22.	Kentte yeşil alanların korunması konusunda ne düşünüyorsunuz? Fikrim Yok ☐ Hiç Gerekmiyor ☐ Az Gerekıyor ☐ Gerekıyor ☐ Çok gerekıyor ☐
23.	Kentte geleneksel ve kültürel etkinlikler için yeterli mekanlar bulunmakta mıdır? Fikrim Yok ☐ Hiç yeterli değil ☐ Az yeterlidir ☐ Yeterlidir ☐ Çok yeterlidir ☐

Ek 3

TEZ BAŞLIĞI: Kent Ölçeğinde Kullanıcı Algısı, Yerel Özellikler ve Öneriler: Kuzey Kıbrıs'ta Güzelyurt Kenti Örneği

GönderimTarihi:06-Oca-202510:15AM(UTC+0200)

GönderimNumarası:2548944225

Dosyaadı:Doktora_Tez_Tam_Metin-Atiye-06.01.2025.docx(7.14M)

Kelimesayısı:12781

Karaktersayısı:89874

tüm tez-06.01.2025

ORJİNALLİK RAPORU

% 14	% 13	% 6	% 5
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİLİ KAYNAKLAR

1	v3.arkitera.com İnternet Kaynağı	% 2
2	www.turkegitimsen.org.tr İnternet Kaynağı	% 1
3	www.bilgehanyilmazcakmak.com İnternet Kaynağı	% 1
4	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
5	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	% 1
6	www.akademikkaynak.com İnternet Kaynağı	% 1
7	tr.wikipedia.org İnternet Kaynağı	% 1
8	hdl.handle.net İnternet Kaynağı	% 1
9	1000kitap.com İnternet Kaynağı	<% 1

10	docs.wixstatic.com İnternet Kaynağı	<% 1
11	acikerisim.kirklareli.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
12	dergipark.ulakbim.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1
13	www.mdpi.com İnternet Kaynağı	<% 1
14	Submitted to Suleyman Demirel University Öğrenci Ödevi	<% 1
15	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1
16	Submitted to Ondokuz Mayıs Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
17	9lib.net İnternet Kaynağı	<% 1
18	Submitted to Atılım University Öğrenci Ödevi	<% 1
19	Gelen, Selin Sargut. "Mekansal Kirliliğin Sürdürülmesinde Tarihi Kent Merkezlerinin Kamusal Gücünün Kentsel Tasarım Bağlamında Değerlendirilmesi: İstiklal Caddesi Aksı ve Taksim Meydanı (İstanbul) Örneği", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024 Yayın	<% 1

20	wikizero.com İnternet Kaynağı	<% 1
21	doczz.biz.tr İnternet Kaynağı	<% 1
22	www.yeniduzen.com İnternet Kaynağı	<% 1
23	earsiv.anadolu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
24	openaccess.galata.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
25	Akçan, Zeki Mehmet. "Yapay zeka algoritmalarının mimari şematik planı oluşturmak için kullanımı", Mimar Sinan Fine Arts University (Turkey), 2024 Yayın	<% 1
26	dspace.balikesir.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
27	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	<% 1
28	kentstratejileri.com İnternet Kaynağı	<% 1
29	Erişmiş, Özlem Yücel. "Şanlıurfa kentsel Sırtı-Suriçi bölgesi yerleşim morfolojisi ve avlulu konut tipolojisinin incelenmesi Kurtuluş	<% 1

Mahallesi örneği", Mimar Sinan Fine Arts University (Turkey), 2024

Yayın

30	dspace.trakya.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
31	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	<%1
32	Submitted to Istanbul Aydın University Öğrenli Ödevi	<%1
33	Yalçın, Fnes. "İzmir Tarihi Kemeraltı Çarşısı bağlamında kent kimliği olgusu", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024 Yayın	<%1
34	www.dspace.yildiz.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
35	acikerisim.erbakan.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
36	Sarikaya Serdaroğlu, Canan. "Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri ve Anadolu İmam Hatip Liseleri Öğretmenlerinin Çokkültürlü Yeterlik Düzeyleri ve Kültürel Zekâ Düzeylerinin Karşılaştırılması", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2023 Yayın	<%1
37	cms.galenos.com.tr İnternet Kaynağı	<%1

38	dspace.yildiz.edu.tr
İnternet kaynağı	<%1
39	ÜNAL, Murat and ZAVALSIZ, Y. Sinan.
"Küreselleşme Karşıtı Bir Hareket: Yavaş Hareketi", Karabük Üniversitesi, 2016.
Yayın	<%1
40	Atiye Bıçak Özal, Zihni Turkan. "The User Perception at the Urban Scale, Local Characteristics and Recommendations: The Example of Morphou in Northern Cyprus", Sustainability, 2024
Yayın	<%1
41	Özbek, Y. Müge Özkan. "Fizik mekan kurgularının sosyal ilişkiler üzerinden Arnavutköy yerleşimi bütününde mekan dizimi (space syntax) yönlemi ile incelenmesi", Mimar Sinan Fine Arts University (Turkey), 2024
Yayın	<%1
42	Şat, Esra. "Balıkesir ve İlçelerindeki Atatürk Anıtları ve Tören Alanlarının Kentsel Mekan Organizasyonundaki Rolü", Balıkesir University (Turkey), 2024
Yayın	<%1
43	Arman, Adem. "Endüstriyel Mutfak Tasarım olcutlerinde İsevsellige Bağlı Parametrelerin Değerlendirilmesi ve Tasarım Yönelik	<%1

öneriler", Necmettin Erbakan University
(Turkey), 2022

Yayın

44

DUYGU AK. "YAVAŞ KENT (CITTASLOW)
HAREKETİNİN KENTSEL YAŞAM KALİTESİ
BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ", Journal
of International Social Research, 2016

Yayın

<% 1

45

www.acarindex.com
İnternet Kaynağı

<% 1

Alıntıları çıkart

Kapat

Eşleşmeleri çıkar

Kapat

Bibliyografayı Çıkart üzerinde

Ek 4

ÖZGEÇMİŞ

1. **Adı Soyadı** : Atiye BİÇAK
2. **Doğum Tarihi** : 12.08.1986
3. **Unvanı** : M.A. (Yüksek Mimar)
4. **Öğrenim Durumu** : Doktora Öğrencisi
5. **Çalıştığı Kurum** : Yakın Doğu Üniversitesi / Mimarlık Fakültesi

Derece	Alan	Üniversite	Yıl
Lisans	Mimarlık	Yakın Doğu Üniversitesi	2008
Y. Lisans	Mimarlık	Yakın Doğu Üniversitesi	2014
Doktora	Mimarlık	Yakın Doğu Üniversitesi (devam ediyor)	-

5. Akademik Unvanlar

- Yardımcı Doçentlik Tarihi : -
Doçentlik Tarihi :-
Profesörlük Tarihi :-

6. Yönetilen Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri

- 6.1. Yüksek Lisans Tezleri
6.2. Doktora Tezleri

7. Yayınlar

- 7.1. Uluslararası hakemli dergilerde yayınlanan makaleler (SCI,SSCI,Arts and Humanities)

1. Bıçak, A.,Turkan, Z., 2018, “Kuzey Kıbrıs’ta Kültür Turizmi ve Konaklama Yapılarınaİki Örnek: Karpaz Arch Houses-Lefke Gardens Hotel”, The Turkish Online Journal of Design Art and Communication, Volume 8, Issue 4, Pages 595-601.

2. Bıçak, Ö., A. , Turkan, Z., 2024, “The User Perception at the Urban Scale, Local Characteristics and Recommendations: The Example of Morphou in Northern Cyprus”, Sustainable Rural Development through Tourism, Events, and Recreation, Sustainability 2024, 16(17), 7456; <https://doi.org/10.3390/su16177456>

7.2. Uluslararası diğer hakemli dergilerde yayınlanan makaleler

7.3. Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabındabasılan bildiriler

1. Bıçak, A., “Kuzey Kıbrıs’ta Ekolojik Konaklama Tesisleri için Sürdürülebilirlik”,

SBE 16-Uluslararası Sürdürülebilir Yapılı Çevre Konferansı, İstanbul,
2016, Bildiri
No:135.

7.4. Yazılan uluslararası kitaplar veya kitaplarda bölümler

1. Bıçak, A., “Kuzey Kıbrıs’ta Ekolojik Konaklama Tesisleri için Sürdürülebilirlik”,
Lambert Academic Publishing, 2017

7.5. Ulusal hakemli dergilerde yayınlanan makaleler

- 1.Bıçak, A., Pilehvarian, K, N., 2018, “Alan Colquhoun veTarihselOluş”,
YakınMimarlıkDergisi, Cilt:2, Sayı:1

7.6. Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında basılan bildiriler

7.7. Diğer yayınlar

8. Projeler

9. İdari Görevler

- 1.Sosyal İlişkiler Sorumlusu

10. Bilimsel ve Mesleki Kuruluşlara Üyelikler

- KTMMOB Mimarlar Odası

11. Ödüller

12. Son iki yılda verdiğiniz lisans ve lisansüstü düzeydeki dersler için aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

Akademik Yıl	Dönem	Dersin Adı	Haftalık Saati		Öğrenci Sayısı
			Teorik	Uygulama	
2022-2023	Güz	MİM 201 MimariTasarım I	4	4	16
		MİM 102 Mimari Tasarımın Temelleri II	4	4	12
		MİM 103 Görsel İletişim Teknikleri I	4	4	18
		TMF 452 Mimari Fotoğraf	2	2	25
		MİM 213 Serbest El Sunum Teknikleri	2	2	15
	Bahar	MİM 102 Mimari	4	4	19

		Tasarımın Temelleri II			
		MİM 202 MimariTasarım II	4	4	20
		MİM 103 Görsel İletişim Teknikleri I	4	4	7
		MİM 106 Yapı ve Malzeme I	2	2	24
		TMF 452 Mimari Fotoğraf	2	2	23
2022-2023	Yaz	MİM 302 Mimari Tasarım IV	4	4	7
2023-2024	Güz	MİM 101 Mimari Tasarımın Temelleri I	4	4	18
		MİM 201 MimariTasarım I	4	4	18
		MİM 103 Görsel İletişim Teknikleri I	4	4	19
		MİM 213 Serbest El Sunum Teknikleri	2	2	23
		TMF 452 Mimari Fotoğraf	2	2	17
2023-2024	Bahar	MİM 301 MimariTasarım III	4	4	14
		MİM 202 MimariTasarım II	4	4	12
		MİM 104 Görsel İletişim Teknikleri II	2	2	16
		TMF 452 Mimari Fotoğraf	2	2	14
		AAY 306 Temel Strüktür ve Yapı Bilgisi	2	2	9
2023-2024	Yaz	MİM 201	4	4	1

		MimariTasarım I			
		MİM 301 MimariTasarım III	4	4	2
2024-2025	Güz	MİM 302 MimariTasarım IV	4	4	11
		MİM 202 MimariTasarım II	4	4	5
		MİM 101 Mimari Tasarımın Temelleri I	4	4	35
		MİM 103 Görsel İletişim Teknikleri I	4	4	42
		MİM 213 Serbest El Sunum Teknikleri	2	2	16